

Pedagoški tisk in strokovno izpopolnjevanje učiteljev

K temu pisanju so me spodbudili podatki o nakladi in razširjenosti »Sodobne pedagogike«, edine slovenske pedagoške revije. Številke so zgornje in nas resnično silijo k razmišljanju. Poglejmo samo nekatere:

Med učitelji razrednega pouka, ki jih je mnogo manj kot polovica vseh slovenskih prosvetnih delavcev, ima »Sodobna pedagogika« 1088 naročnikov. Med vsemi drugimi (predmetnimi učitelji in profesorji), ki sestavljajo na šolah in vzgojnih zavodih večjo polovico, pa ima skupaj le 133 naročnikov. Med naročniki tudi ni precejšnjega števila pedagoških svetovalec, ki so nosilci napredne pedagoške misli. Med šolami in ustanovami ima »Sodobna pedagogika« vsega 1090 naročnikov, pa je menda samo osnovnih šol 1500.

Ne bom trdil, da je število naročnikov edino merilo za ugotavljanje učinkovitosti nekega tiska. Poznamo ljudi, ki hočejo biti na seznamu naročnikov vseh uglednih izdaj, pa le redko kaj berejo, drugi pa preberejo marsikaj, čeprav sami ne naročajo. Vendar je naklada, in v našem primeru še posebno struktura naročnikov podatek, ki glasno opozarja, da nismo dovolj storili za popularizacijo strokovnega tiska.

Ni potrebno poudarjati, da se kot vsaka znanost razvija tudi pedagogika. Gre le za to, ali je naše vsakdanje delo v razredu usklajeno z novimi dognanji in kako nam ta spoznanja pomagajo k večjemu učnovzgojnemu uspehu. Dostikrat sami ugotovljamo, da praksa zaostaja za znanstvenimi dognanji in tako nedvomno obstaja potreba po izpopolnjevanju prosvetnih delavcev. Tu pa nam lahko najbolj pomaga strokovna pedagoška literatura. Mislim, da je poglobljeni individualni študij, ki je nastal iz resnične notranje potrebe, dosti boljši način strokovnega izpopolnjevanja kot kakršne koli vsiljene oblike.

Učiteljska strokovna knjižnica je žarišče pedagoškega dela na šoli. Brez knjižnice ni naše šole, če pa ta res povsod v celoti opravlja svoje poslanstvo, je vprašljivo. Čeprav naj bi bila učiteljska knjižnica predvsem strokovna, pa razmerje med strokovnimi in leposlovnimi knjigami ni vselej zadovoljivo. Celotno, včasih nimamo v knjižnicah najnovejšega in zelo pomembnega dela, tam pa najdemo knjige, ki v tako knjižnico ne spadajo. Del krivde za to nosi nov način prodaje, ki ga uvajajo založbe. Šole vedno pogosteje obiskujejo trgovski potniki in jim skušajo prodati čimveč izdaj svoje založbe. Kupčija je zmerom bolj odvisna od njihovih trgovskih sposobnosti, uglajenega nastopa, prepričevanja in — pisanih ovitkov. Aktivnost šole pri nakupovanju knjig za knjižnico pa je s tem občutno zmanjšana. Zato dela prav ravnatelj, ki se pri večjem nakupu knjig posvetuje z učiteljskim zborom. Ko gre za knjige, pa ne samo za strokovne, temveč tudi za domače branje in telmovanje za bralno značko,

povabi na posvet prizadete učitelje in načrtno sestavijo seznam. Tako so knjige dobro izbrane, učitelji se čutijo soodgovorne in jih tudi uporabljajo. Sicer pa mislim, da je le bolje, če naročamo v knjigarnah, kjer nam ponudijo dela raznih založb, in izberemo, kar potrebujemo.

Da ima šola strokovno literaturo in da jo učitelji berejo, to je tudi skrb pedagoškega vodja šole, ravnatelja. Tisti, ki mu ni žal dela z referati za konference, ampak v njih razvije marsikatero novo ali tehtno misel in mimgrede omeni, da je to prebral v tej ali oni knjigi, naredi dosti. Pri učiteljih vzbudi zanimanje zanj in verjetno jo bo še kdo vzela v roke. Tudi knjižničar lahko poveča povpraševanje v učiteljski knjižnici. Zasleduje novitete, priporoča nakup in ko so tu, listek na oglasno desko: »V učiteljski knjižnici imamo naslednje nove knjige«. Če pa jih lahko v vitrini razstavimo, toliko bolje.

Poznam primer, kjer so strokovno literaturo uspešno približali (Dalje na 7. strani)

November - mesec boja proti alkoholizmu

Socialna medicina proučuje negativne dejavnike, ki ogrožajo blagostanje družbe in njeno zdravje. Eden izmed dejavnikov, ki hudo zavirajo zdravo rast vsake družbe, je brez dvoma alkoholizem.

Številni strokovnjaki po vsem svetu (Duffee, 1938; Stecker in Chambers, 1938; Strecker, 1941; Wiklund, 1948; Newton, 1949; Hirsch, 1950; Réquet, 1950; Osborn, 1951; Larimer, 1952; Querido, 1954) so si zlasti v zadnjih desetletjih močno prizadevali, da bi kar najnatanejšje formulirali, kaj je pravi pravi alkoholizem. Obveljala je definicija, ki jo je podala skupina ekspertov Svetovne zdravstvene organizacije, to je, da pomeni alkoholizem pitje opojnih pijač v tolikšni količini, da to presega običajne nekega okolja, kar privede do škodljivih posledic za zdravje pivca, za njegov materialni položaj in za njegov odnos do okolice. Ta definicija je pomembna zlasti zato, ker je prva opozorila »javnost na dejstvo, da je vsak človek, ki ga zaslužni alkohol, pravzaprav bolnik, ki je potreben zdravljenja s pomočjo vseh sredstev, s katerimi razpolaga ustrezna področja sodobne znanosti. S tem je dobil alkoholizem svoj medicinski status.

Svetovna statistika pove, da je med odraslim prebivalstvom zlasti v industrijsko dobro razvi-

tih deželah 3-4% alkoholikov. K takšnemu stanju prispevajo vse bolj prepletajoče se silnice današnjega življenja in pospešeno njegovega tempa, kakor tudi konstitucionalna šibkost številnih ljudi z določenimi psihičnimi predispozicijami; le-ti se zaradi svoje nezmožnosti, da bi konstruktivno reševali svoje vsakdanje probleme, zatekajo pod varljivo plašč toksikomanije in v alkoholni omami iščejo svojo uteko in kanček pozabe. Tako kmalu postanejo sužnji nevarne razvade, ki jih vse bolj pogublja.

Problem alkoholizma je tudi pri nas dokaj aktualen, saj sodi Jugoslavija med tiste evropske države, kjer je potrošnja alkoholnih pijač zelo visoka. Računajo, da je v naši državi nekako od 300.000 do 350.000 alkoholikov. Med temi je vsaj 50.000 takšnih, ki spadajo med težke bolnike in bi jim bilo potrebno takojšnje zdravljenje. O številu alkoholikov v SR Sloveniji nimamo povsem zanesljivih podatkov, domnevajo pa, da je med Slovenci 12.000 do 20.000 alkoholikov. Kako hudo obremenitev pomeni tako visoka številka za majhen narod kot je naš, ni potrebno še posebej poudarjati!

Dolgotrajno nezmerno uživanje alkohola ima hude posledice ne samo za tistega, ki pije, mar-

(Dalje na 2. strani)

Banjaluški otroci v Sloveniji

Kljub nepočitniškemu času so slovenska mladinska zdravilišča in domovi spet na široko odprli vrata. Od druge polovice novembra do konca maja v prihodnjem koledarskem letu bodo prostori mladinskega okrevališča na Debelem rtiču, in izberemo, kar potrebujemo.

Da ima šola strokovno literaturo in da jo učitelji berejo, to je tudi skrb pedagoškega vodja šole, ravnatelja. Tisti, ki mu ni žal dela z referati za konference, ampak v njih razvije marsikatero novo ali tehtno misel in mimgrede omeni, da je to prebral v tej ali oni knjigi, naredi dosti. Pri učiteljih vzbudi zanimanje zanj in verjetno jo bo še kdo vzela v roke. Tudi knjižničar lahko poveča povpraševanje v učiteljski knjižnici. Zasleduje novitete, priporoča nakup in ko so tu, listek na oglasno desko: »V učiteljski knjižnici imamo naslednje nove knjige«. Če pa jih lahko v vitrini razstavimo, toliko bolje.

Poznam primer, kjer so strokovno literaturo uspešno približali (Dalje na 7. strani)

Zamisel, da bodo imeli učenci v krajih, kjer bodo stanovali, tudi pouk, je nedvomno dobra, hkrati pa tudi težko uresničljiva; komisija je morala poskrbeti ne le za streho in udobje teh otrok, ampak tudi za čim boljše organizacijo razrednega in predmetnega pouka.

Tako so pripravili prostor učencem višjih razredov v mladinskem okrevališču na Debelem rtiču in v dveh domovih v Strunjanu, učencem nižjih razredov pa v Volpariji in na Rakitni. Predavatelje višjih razredov, ki bodo poučevali v Strunjanu in na Debelem rtiču, bodo prevzeli s kombijem.

Vse to pa bo zahtevalo še veliko prizadevanja organizatorjev in razumevanja vseh, ki so pripravili polegati banjaluškim šolarjem dni, ki jih bodo preživel pri nas. V domovih bo treba pripraviti ustrezne učilnice, za katere so nekatera podjetja, med njimi Lik iz Kočevja, že obljubila opremo. Uspoštevati velja tudi to, da so domovi pripravljene za letne razmere, da nastajajo težave z ogrevanjem, da primanjkuje oedej in drugega.

Organizacija Rdečega križa je tudi tokrat pokazala, da je hitra in učinkovita: pripravili so 1200 oedej in 2500 rjuh, začeli so zbirati perilo, obleke in igrače in priskrbeli 10 ton jabolk.

Tudi na Koprskem so se dobro izkazali. Skrb za organizacijo bivanja in pouka banjaluških šolarjev na tem območju je prevzel upravnik koprške Delavske univerze, pomagala pa bo tudi enota koprškega zavoda za šolstvo.

Slovenija je sprejela mlade goste minulo soboto v upanju, da bodo preživel pri nas mnogo prijetnih ur in z željo, da nesrečno banjaluško leto ne bi postalo tudi izgubljeno šolsko leto.

M. K.

SKUPNA SEJA IO REPUBLIŠKE SKUPNOSTI OTROŠKEGA VARSTVA IN REPUBLIŠKE IZOBRAZEVALNE SKUPNOSTI

Varstvo naj posodi šolstvu

Skupne seje med posameznimi skupnostmi so za sedaj sicer še redkost, kadar pa se taki sestanki vendarle posrečijo, se tudi pokaže, da so zelo uspešna oblika reševanja takih vprašanj, ki zadevajo obe »stranki«. Pogosto je slišati, da bi morali po tej poti reševati zlasti skupne vsebinske probleme.

Ker pa imamo na področju vzgoje in izobraževanja še vedno več opravka z reševanjem finančnih kot vsebinskih vprašanj, so morali tudi na skupni seji izvršilni odbor republiške skupnosti otroškega varstva in republiške izobraževalne skupnosti (letošnjega 7. novembra) spet govoriti samo o denarju.

Republiška izobraževalna skupnost je ugotovila, da potrebuje v letu 1970 za vzgojo in izobraževanje 1090 milijonov dinarjev. Ta zahtevka pa je v osnutku Resolucije o okvirih ekonomske politike in politiki zbiranja ter uporabe sredstev za splošno potrošnjo v letu 1970 znižan na 1004 milijone dinarjev. Pokazalo pa se je, da si bo tudi del tega denarja treba izposoditi. Resolucija predlaga, naj bi bil posojevalec nihče drug kot skupnost otroškega varstva. V nasprotnem primeru bi se lahko zgodilo, da bi bila v prihodnjem letu stopnja presežka osebnega dohodka še manjša!

Ni dvoma, da sta obe skupnosti zelo odgovorni družbeni samoupravni instituciji. Te odgovornosti se sicer posebej zavedata in sta se v dokaj nemogočem položaju, v katerega sta bili postavljeni, tudi sporazumeli: republiška skupnost otroškega varstva bo svoj presežek sredstev letošnjega leta — 22,6 milijona din — posodila republiški izobraževalni skupnosti.

Ob tem pa so vsi udeleženci seje ugotovljali, da je tak način »dogovarjanja« med strankama, ki sta približno v enakem denarnem položaju povsem nesprejemljiv in pomeni v bistvu kršitev samouprave. Gre namreč za to, da se morata skupnosti, ki obe potrebujeta denar, sami dogovorjati o posojanju denarja, namenjenega tako rekoč istim otrokom.

M. K.

Za glasbene šole še ne bo zakona

Tako se je odločil odbor prosvetno-kulturnega zbora slovenske skupščine; odbor je predlagatelj tega zakonskega predloga

Pred kratkim je odbor za vzgojo in izobraževanje (odbor prosvetno-kulturnega zbora slovenske skupščine) obravnaval predlog zakona o glasbenih šolah in se po precej razpravi odločil, da ga še ne bo predložil republiški in prosvetno-kulturnemu zboru. Vzrok za to je neenotnost glede tega, če izobrazba srednje glasbene šole zadošča za učitelje glasbenih šol ali ne.

Pobudo za izdajo zakona o glasbenih šolah je pred nekaj leti dal takratni poslanec prosvetno-kulturnega zbora Vlado Golob iz Maribora. Ta prizadevani delavec na področju slovenskega glasbenega šolstva in kulturnega življenja sploh je želel pripraviti zakon, ki bi pravno uredil vsebinsko problematiko tistega dela obravnavajo obstoječi šolski zakoni. Akademija za glasbo se ravna po zakonu o visokih šolah, srednje glasbeni šoli uravnava delo po zakonu o srednjih šolah, osnovne glasbene šole (če jim lahko tako rečemo), ki jih je v Sloveniji veliko, pa pravzaprav nimajo ustreznih zakonskih predpisov, le. Z zakonom o izobraževalnih skupnostih in o financiranju vzgoje ter izobraževanja je urejeno financiranje teh šol, vse drugo — status šol in delo v njih, izobrazba učiteljev itd. — pa bi bilo treba urediti s posebnim zakonom.

Osnutek takega zakona je bil Vlado Golob že predložil prosvetno-kulturnemu zboru, ko je bil še poslanec tega zbora. Razprava v odboru je takrat nakazala potrebo po delni spremembi besedila. Predlagatelj je pripombe upošteval in besedilo zakonskega osnutka popravil. Ni pa mogel sprejeti zahtev, da bi učitelji v osnovnih glasbenih šolah morali imeti višjo ali visoko izobrazbo in da bi si tako izobrazbo morali pridobiti tudi sedanji učitelji, če ne nimajo. (Izjema bi bili nekateri učitelji in zaslužni glasbeniki.) Golob je takrat dokazoval, da učiteljev s končano glasbeno aka-

demijo ni mogoče dobiti v glasbeni šole v zadostnem številu in da takšna zahteva praktično pomeni, da bi precej glasbenih šol prenehalo delati. Dejal je, da če sa takega on glasbenemu šolstvu ne bo storil in da zakonski osnutek raje umakne, če ni mogoče sprejeti tudi določila, da bi vsaj sedanjemu učiteljsstvu glasbenih šol priznali kot ustrezno tisto izobrazbo, ki jo imajo, se pravi srednjo.

Njegova zahteva ni obveljala in pristojna zbora skupščine sta sprejela zakonski osnutek ter v njem zahtevu po višji ali visoki izobrazbi učiteljev glasbenih šol, se pravi enak kriterij kot za osnovne šole.

Po preteku mandatnega obdobja poslanca Vlada Goloba je vloga predlagatelja zakona prevzel odbor za vzgojo in izobraževanje prosvetno-kulturnega zbora. Ta je tudi pripravil predlog zakona, seveda na osnovi stališč, sprejetih po osnutku zakona. Razprava o besedilu tega predloga zakona je bila pred nekaj dnevi v slovenski skupščini; na seji odbora je bilo tudi nekaj uglednih delavcev s področja glasbenega šolstva, med njimi tudi Vlado Golob.

Obnovila se je razprava o ustreznosti in neustreznosti predlaganega določila o izobrazbi učiteljev glasbenih šol. Tokrat med drugim tudi takole: gimnazijec gre na pedagoško akademijo in po dveh letih glasbenega študija dobi spričevalo o ustrezni višji izobrazbi. Maturant s končano srednjo glasbeno šolo ima za seboj deset let glasbene vzgoje. Kateri je torej primernejši za pouk na glasbenih šolah? Predstavniki glasbenih šol so trdili, da drugi, posebno še, če bi jim srednja glasbena šola dala nekaj več pedagoškega znanja. Njihovi argumenti so dobili podporo tudi pri nekaterih poslancih.

Na koncu so vsi skupaj ugotovili, da bi tako zapisana določba o zahtevani višji ali visoki izobrazbi, kot je v predlogu za-

kona predvidena zdaj, glasbenemu šolstvu bolj škodila kot koristila. Zato je odbor sklenil, da predloga zakona še ne bo predložil zboroma. Počakal bo, da bo dobil analizo o strokovni izobrazbi, ki bi jo učitelji glasbenih šol dobili na akademiji za glasbo, pedagoških akademijah in srednjih glasbenih šolah. Ta analiza naj bi bila narejena do aprila prihodnjega leta.

J. S.

NIKDAR

NOVO v proizvodnji gramofonskih plošč GALLUS-MLADINSKA KNJIGA

Nagrajeni mladinski pevski zbori s festivala v Celju so dobili svojo prvo ploščo:

MLADINSKI PEVSKI FESTIVAL V CELJU

Na dveh malih ploščah je 11 pesmi, ki jih pojejo Mladinski pevski zbor Maribor, Mešani zbor Slovenske gimnazije iz Celovca in dekliški zbor »66 devojaka« iz Šabca.

Plošče lahko kupite v vseh knjigarnah ali jih naročite pri Oddelku za gramofonske plošče, Mladinska knjiga, Ljubljana, Titova 3. Cena: 15 din

TREJTINA NEGATIVNIH

Na sestanku aktiva matematikov in fizikov za srednje šole sta bili ob zelo lepi udeležbi na dnevnem redu tudi razprava in sklepanje o maksimalnem dovoljenem odstotku negativnih ocen pri šolskih nalogah.

V pravilniku o ocenjevanju učencev v osnovnih in srednjih šolah je v 7. členu tudi ta odstavek: »Če je pri pisniški šolski nalogi ocenjen v oddelku več kot tretjina učencev negativno, se ocene razveljavijo, učenci pa pišejo novo nalogo.« Ta odstavek je vzbudil veliko ogorčenje pri prisotnih, češ da je procent prenižen in da bi morali nalogo ponoviti še tedaj, ko je več kot polovica nezadostnih. Vzroki takega predloga so bili podprti s tem, ker se sicer nujno znižuje zahtevnost do učenca, ker je to nesmisel, ker to ni vzgojno, ker s tem izkazemo le nezaupanje do profesorja, ker se bo profesor bal predpisati težke naloge itd.

Velika večina udeležencev je posegala v razpravo, kar kaže, da jih je bilo veliko prizadetih.

Vendar pa moramo slišati tudi drugo plat zvona, kar je bilo tudi poudarjeno na tem aktivu.

Ali je res naš dijak toliko slabši kot francoski ali švedski, kjer poima negativne ocene ne poznajo? Ali res 11 ali celo 15 negativnih ocen od 30 še ni alarmantno?

Porajajo se mi še druge misli. Znano je, da dosežemo prav nasprotno, če je preveč negativnih ocen; dijakom ubijemo veselje do učenja pa čeprav se ob razdelitvi šolskih zvezkov dijaki še hvaležijo, da imajo tudi oni »čevke«. Če je preveč negativnih ocen, sploh ni nobene diferenciacije med dijaki, ki pa prav gotovo obstaja. Na naših šolah je velika razlika med številom negativnih ocen v pisniški izdelkih in pri ustnem izpraševanju. Kje je vzrok? Menim, da tudi pri ustnem izpraševanju moramo dijaka vaditi v samostojnem delu in če mu že kaj pomaga,

gamo, naj bo to v nebstvenih stvarih in ne tam, kjer želimo, da snov obvlada.

Menim, da je tretjina negativnih ocen pri pisnem izdelku v razredu že zelo resno opozorilo, da tuka nekaj ni v redu. Ali je kriv učitelj ali učenci, to bi morali ugotoviti po res skrbni analizi in temu primerno tudi ukrepati. Pisniški izdelki niso samo način za pridobitev ocene, ampak so tudi sredstvo, s katerim ugotovimo, kako so učenci že predelano snov obvladali.

Res je, da v nekaterih primerih imamo tudi več kot tretjino učencev, ki niso za nadaljnji študij na zahtevnejši šoli, kakor so gimnazija ali tehniška šola, in to zaradi tega, ker na nekaterih manjših šolah — tako je bilo povedano na aktivu — skoraj bi rekli novačijo učence samo zato, da bi lahko odprli eden ali dva prva oddelka. V takem primeru

je utemeljeno tudi večje število negativnih ocen, vendar je treba to analizirati in ugotoviti, kaj narediti s takimi učenci. Ali ne bi diferenciacija pouka, kakor je na Švedskem zelo razvita prav na tej stopnji, rešila marsikateri problem, ki ga sedaj rešujemo z negativnimi ocenami?

Prav gotovo ne bi imelo smisla razveljavljati v nedogled — kakor je hudomušno opozoril nekdo od udeležencev — nalogo, kjer je bila več kot tretjina ocenjena negativno. Mislim pa, da je prva ponovitev res nujna, če hočemo ugotoviti krevdo slabega uspeha in temu primerno tudi ukrepati, ne da bi zniževali kriterij. Sele pri drugem tako slabem uspehu ni bilo primerno širše analizirati sposobnosti učencev v tem razredu tudi glede na druge predmete in na okoliščine, ki so privedle do neznanja v matematiki. Stanko Uršič

Dobro organizirano sindikalno delo v Celju

Ne v iluzornih zahtevah, ne v kompromisarstvu

Kako se na svojstven način oblikuje sindikalna politika v neki sredini, kako uspešno deluje in predstavlja pomemben dejavnik v življenju komune — temu smo že nekaj časa priče v Celju. Ljudje, ki delajo v tamkajšnjem sindikatu — bodisi kot funkcionarji občinskega (po novem tudi medobčinskega) odbora ali pa v osnovnih organizacijah delovnih kolektivov (govorimo predvsem za področje družbenih dejavnosti) — ti ljudje so zlasti v zadnjih letih dobili pri svojem delu samozavest, ker preprosto vidijo, da njihova prizadevanja niso zaman.

»Smo za čiste, enakopravne odnose z gospodarstvom in drugimi službami, nobenih privilegijev ne zahtevamo, hočemo pa normalno plačilo za svoje delo.« Tako je povedal tisto, kar mislijo vsi, predsednik medobčinskega odbora sindikata delavcev druž-

benih dejavnosti v Celju Igor Poničkar na prvi seji predsedstva tega odbora dne 5. nov. letos. Upoštevač vse težave, ki jih mora premagovati naše gospodarstvo s skrajno zastarelo industrijo (na celjskem območju še posebej), pa predstavniki družbenih dejavnosti, organizirani v sindikatu, nočejo odstopiti od svojih — ne zahtev, temveč stališč, katere jim narekuje dobro poznavanje položaja delavcev v posameznih družbenih dejavnostih — zlasti v šolstvu in zdravstvu — ter jasno začrtane smernice njihovega dela, ki jih povzemajo po Katalogu nekaterih osnov in meril za vrednotenje družbenih dejavnosti in drugem gradivu.

V nobenem primeru ni rešitve niti v iluzornih zahtevah niti v kompromisarstvu, pravijo v tem

NOVEMBER — MESEC BOJA PROTI ALKOHOLIZMU

(Nadaljevanje s 1. strani)
več tudi za njegovo ožje (družino) in širše okolje (sostanovalec, sosesko, delovno organizacijo itd.). Kronični alkoholik se namreč slejkoprej znajde v zdravstveni ustanovi, največkrat zaradi obolenja jeter, želodca, srčne mišice, perifernega živčnega sistema ipd., spremeni pa se tudi osebnost, saj vse bolj izgublja spoštovanje do samega sebe, upropašča svojo družino, zanemarja svoje obveznosti do družbe in vztrajno pada na družbeni lestivici ter prihaja vse pogosteje v konflikte z ostalimi delovnimi ljudmi in v skrajnih primerih celo z zakonom. Številni alkoholiki končajo tudi v bolnišnicah za duševne bolezni kot bedne človeške razvaline.

Zlasti pa je alkohol nevaren otrokom, bodisi da so mu vdane njihove matere, bodisi da ga uživajo otroci sami. V prvem primeru prihaja pogosto do splava ali pa do rojstva mrtvega otroka, porajajo pa se tudi otroci spački, otroci epileptiki in duševno nerazviti otroci. V drugem primeru pa, ko so pivci otroci, le-taj kaj kmalu pokažejo neprijetno deformacije v obliki karpiciznosti, znižane frustracijske tolerantnosti, izgube toplih čustvenih odnosov do svojih staršev, težje vodljivosti, šolske neuspešnosti in v skrajnem primeru tudi v obliki mladinske delinkvence.

Zaradi naraščajoče zdravstvene, materialne in moralne škode,

ki jo povzroča alkoholizem, se je družba proti njemu začela boriti vse bolj nestrno in z vsemi sredstvi, ki jih ima na voljo.

V času od 9. do 11. oktobra t. l. je bil v Zagrebu pod pokroviteljstvom predsednika IS Sabora SR Hrvatske tov. Dragutina Haramije 6. internacionalni znanstveni simpozij o alkoholizmu, kjer so obravnavali zlasti te teme: psihiatrija in alkoholizem, nevrologija in alkoholizem, socialna problematika alkoholizma, glasba in socialna psihiatrija (s posebnim poudarkom na alkoholizmu, klubi zdraviljenih alkoholikov, alkoholizem in varnost pri delu ter umetnost in alkoholizem).

Kako temeljito smo se tega problema lotili tudi v Sloveniji, je razvidno iz obsežne študije z naslovom »Alkoholizem na Slovenskem in njegovo preprečevanje«, ki jo je letošnji jesen za razpravo v Skupščini SR Slovenije pripravil Republiški sekretariat za zdravstvo in socialno varstvo. Študija zajema tale poglavja: razširjenost alkoholizma, alkohol v narodnem gospodarstvu, obolenje in zdravljenje alkoholikov, socialni problemi družin alkoholikov, kriminaliteta in ostali patološki pojavi ob alkoholizmu, Rdeči križ in dejavnost Koordinacijskega odbora za boj proti alkoholizmu ter zaključke in predloge. Iz slednjih izhaja, da je treba v boju zoper alkoholizem angažirati celoten družbeni aparat (politični, gospodarski, zdravstveni itd.), zagotoviti dosledno izvajanje ustreznih predpisov (zlasti člena 211/a KZ o prepovedi točenja alkohola in pijacke mladostnim osebam), intenzivirati široko opogabando in vzgojno dejavnost v smislu prikazovanja škodljivosti alkoholizma, organizirati strokovni republiški center za preprečevanje in raziskovanje alkoholizma ter doseči strokovno in brezizjemno

obravnavanje vseh alkoholomanov.

Nad vse pomembna je tudi dejavnost 12/10-1961 na pobudo Glavnega odbora SZDL Slovenije ustanovljenega Koordinacijskega odbora za boj proti alkoholizmu, ki je na svoji prvi konferenci o alkoholizmu 20/12-1968 sprejel pomembne sklepe, kar bo bistveno prispevalo k preprečevanju nadaljnje širjenja alkoholizma v Sloveniji.

Svoji delež k temu bodo prispevali v zadnjem času nastajajoči klubi zdraviljenih alkoholikov, kakršne imajo v ZDA že 30 let. Pri nas delujeta za sedaj dva takšna kluba: eden pri nevro-psihiatričnem oddelku bolnišnice dr. Petra Deržaja na Škofljici, drugi pa pri psihohigienskem in psihiatričnem dispanzerju kliničnih bolnišnic v Ljubljani v Njegoševi ul. 4. Po besedah univ. prof. dr. Leva Milčinskega bo takšen klub ustanovljen še letos tudi v Vojniku in drugod. Vrednoten takšnega kluba je v tem, da jih ustanavljajo na željo alkoholikov samih, kar je najboljša pot do uspešnosti njegovega delovanja.

Dolžnost naših šol kot najbolj množičnega in najmočnejšega vzgojnega dejavnika ter prosvetitelja širokih ljudskih množic je, da se v boju zoper trdovratnega sovražnika našega naroda — alkoholizem — vključijo z vso svojo avtoriteto, strokovnostjo in plemenitimi nameni.

POJASNILNO

Zaradi obilice aktualnega gradiva, ki smo ga morali objaviti v tej številki lista, bomo z nadaljevanjem izveščkov iz poročila o uresničevanju programa republiškega odbora in njegovih organov nadaljevali prihodnjic.

SVET OSNOVNE ŠOLE LJUBLJANA-VIC

nazpisuje naslednja prosta delovna mesta:

- UČITELJA ZA TELESNO VZGOJO (PRU ali P) za določen čas. Nastop službe takoj!
- UČITELJA ZA DELO V ODDELKU PODALJŠANEGA BIVANJA NIZJIH RAZREDOV, za določen čas. Nastop službe s 1. 1. 1970.
- PREDMETNEGA UČITELJA ZA DELO V ODDELKU PODALJŠANEGA BIVANJA VIŠJIH RAZREDOV, za določen čas. Nastop službe s 1. 1. 1970. Pogoj je znanje angleščine in matematike za to stopnjo.

Razpis velja 15 dni po objavi.

POSVETOVANJE o šolskem sistemu v Sloveniji

Uredniški odbor nove slovenske (filozofske) revije »ANTHROPOS« je sklical posvetovanje o problemih šolskega sistema v Sloveniji z namenom dati udeležencem priložnost, da povedo svoja mnenja o trenutnem stanju šolstva pri nas, o potrebi sprememb in dopolnitve sistema. Delovnega sestanka so se udeležili številni aktivni izvajalci vzgoje in izobraževanja, organizatorji, predstavniki prosvetnih oblasti, skratka, večji del onih, katerih poseben interes je teorija vzgoje in izobraževanja.

Organizatorji posveta so menili, da je dobro sklicati ljudi iz najširšega kroga odgovornih in aktivnih na področju šolstva. Udeležba najvidnejših predstavnikov posameznih institucij (več kot sto navzočih), živahna razprava, številni predloženi referati in številni dodani ob samem posvetu, priporočajo, da je uredniški odbor »ANTHROPOSA« dosegel svoj namen in obogatil za nova spoznanja neposredno precejšnje število vključenih v šolski sistem od najnižje do najvišje stopnje in posredno vse bralce revije, v kateri bo objavljeno gradivo posvetovanja.

Naslovni referat je povzel po obširnem predloženem gradivu dr. Pediček. Referat je po njegovi izjavi povzetele elaborata, izdelanega za Pedagoški inštitut. Avtor je navzoče pozval z željo, da bi o referatu spregovorili, povedali svoja mnenja in z novimi vidiki obogatili vsebino njegovega teznega gradiva. Ker so drugi referati osvetljevali različne vidike šolstva, organizacije, kontrole, izvajanja, pogojev, uspešnosti, potreb po razširitvi in pogloblitvi odnosov, proučevalnih metod itd., je razumljivo, da je uvodni zastavek diskusijske problematika presegla in posvetovanje je krenilo bolj v ugotavljanje napak in slabosti izvajanja izobraževanja

in vzgoje, kot pa prispevalo k razvoju ključnega problema sistema šolstva pri nas. Tako posvetovanje ni dalo konkretnih predlogov za izboljšanje razmer v šolstvu, na primer s spremembo te in te stopnje, teh in teh oblik sistemske zgradbe, pač pa je natovarjalo parcialne in globalne vtise o nezadostnih rezultatih, nezadostnih in nerazvitih oblikah vzgajanja in izobraževanja in o zaostajanju v primerjavi z našim širšim in najširšim družbenim okoljem.

Posvetovanje je in tacite nazkazalo potrebo po rediranju določenih intencij predlagateljev novega ali izpremenjenega sistema šolstva pri nas. Izkazalo se je namreč, da se ta sistem ne more »od spodaj«, da je najprej potrebno ugotoviti: Kaj je sistem šolstva? In dalje: Kaj je sistem šolstva, kaj pa sta izobraževanje in vzgoja neposredno? Usklajevanje intencij vodstvenih, proučevalnih in nadzornih institucij z neposredno vzgojo in izobraževanjem bo moralo v bodoče preiti okvire »učitelj—učencev«, s tem pa bomo prestopili dosežane okvire, ki še niso zagotavljali vsebinskih premikov v samoupravljanju ali boljše samoupravljanijske prakse. Prav v tej praksi so se namreč v zadnjem času pojavljale oblike, ki so celo daleč stran od samoupravnosti.

Zdi se torej, da nekateri faktorji šolstva različno pojmujejo novo, napredno, dobro, uspešno; in če je temu tako, potem bo najprej potrebno privedi vse na podoben skupni imenovalec, ki bi naj zagotavljal: istosmiselnost naporov neposrednih izvajalcev vzgoje in izobraževanja, smotno koordinacijo s posrednimi izvajalci, predvsem pa mnogo večjo udeležbo potrošnikov neposredne vzgoje in izobraževanja, o katerih na posvetovanju sploh ni bilo govora. Nemogoče bo namreč

vzgjati in izobraževati, ne da bi dali učencem vseh profilov, vrst in stopenj pravico do postopnega sooblikovanja programov, izvajanja, dograjevanja, izpopolnjevanja in doseganja polne smotnosti šolske teorije in prakse. Nadalje bo potrebno pozvati h konstruktivnemu sodelovanju doslej skoroda izključen vendar pomemben faktor vzgoje in tudi izobraževanja, to je starše kot sovgojitelje in oblikovalce osebnosti mladih.

Znanstveno raziskovalno delo v šolstvu ne bo nikdar doseglo svojega namena, če ne bo izdelalo metodologije funkcioniranja sistema šolstva, če ne bo doseglo polne plastičnosti in polne dimenzije problematike, če ne bo jasno opredelilo vloge enih in drugih faktorjev, če ne bo uvidelo, da je pretirana enotnost v različnem slabša, da hromi in ne pobuja napredka.

Razumeli bomo iz navedenega in poznanja situacije, da je iz predloženega gradiva in vsega posvetovanja nujno rezultiralo protislovje: Na področju šolstva je potrebno sistematično in programirano raziskovanje in — v sedanjih situaciji se ne smemo obremenjevati z dolgoročnimi raziskovalnimi programi in s tem obremenjevati našega dela; razmere so prezele in najprej je potrebno odstraniti brez obotavljanja in čakanja številne napake in slabosti. Tu ni kaj izgubati, vsem je jasno, kaj je dobro in kaj ni, zato takoj odpravimo slabosti.

Težnost temeljnega referata Sistem šolstva v Sloveniji je bila tako postavljena v drugi plan; potrebo po takojšnjem spremenjanju in odpravljanju napak pa je potrebno šteti le kot začasno diagnozo, kateri nobena teorija ne more pomagati, poprej je potrebna temeljita terapija. Ko bodo odpravljene mnoge manjše in večje očitne napake, pomanj-

ljivosti in slabosti, bo mogoče ugledati sedanji sistem v optimalni izvedbi in šele takrat bo mogoče postaviti k današnji problematiki novo, boljše tezo, ji dati ustrezno kvaliteto ekstenzivno in intenzivno hipotezno zasnovano in šele tedaj bo mogoče dosedanjim strukturam vgraditi boljše etaže ali pa celo dograditi na novih temeljih novo. Teza pa bo morala sloneti na temeljnih predpostavkah, ki bodo jasno opredeljevale dimenzijo novega, bolj učinkovitega in ustrežnejšega, na račun prejšnjega nedoraslega vsakokratnemu napredku širše in daljnje okolice. Slabosti nekega sistema, neodpravljene, ne morejo implicirati drugi sistem kot svoje nadomestilo, dokler ni bila izvedena sanacija obstoječega.

Mnogi referati so nazorno osvetlili slabosti, nedomiselnosti in predlagali določene ukrepe. Oglejmo si nekaj teženj v luči diskusije.

NEKAJ ZNAČILNIH IN KRITIČNIH PRIPOMB IZREČENIH V RAZPRAVI:

L. Z.: Na obrtniški stopnji je popolnoma jasno, da je orodje polovica mojstra.

V šolstvu pa nimamo nobene metodologije, kako bi svoje delo izpeljali.

Nobena reforma ni orala ledine v popolnosti.

Logike nekega odkritja ni mogoče aplicirati na drugega.

K.: Znanje brez metode je truplo, pot metode je pot ustvarjanja, jana.

Pedagoško raziskovanje še ni znanstveno raziskovanje, če ne sloni na znanstveni metodi.

S.: Načelo samostojnosti bi moralo biti načelo permanentne vzgoje. Toda samousposabljanje je kot princip le deklarativno, ne pa izvedeno v praksi.

Kritična slabost našega izobraževanja leži v frontalnosti in uniformiranosti našega sistema (že v osnovni šoli).

Uniformni šolski sistem je nujen krutizirni, ker ne vzgaja k samostojnosti.

Problem šolstva je širši problem kulturne politike.

Školo občila prodira barbarska kultura, hedonizem, seksualnost, agresivnost in primitivnost vzorcev.

Skrbeti in preprečiti bi morali, da družbena politika ne bo izpodkopal vzgojne funkcije šole.

K.: Naš družbeni razvoj po vidi kaže tri stopnje, ki niso v pridi dobri kadrovski politiki, to so: manipulativno, meritornostno in simplifikativno obdobje.

Ker se silnice teh treh se vedno prepletajo in občutijo, je težko kadrovati najspodobnejše.

Odičeni učitelj in osnovni šoli še ni dober ravnatelj šole.

Splošno vrednotenje vzgojno-izobraževalnega dela pri nas je še zelo nizko.

Najnižji nivo je še vedno na učiteljskih.

V pripravi, to je v šoli, moramo imeti najspodobnejše ljudi, bolj kot v proizvodnji sami.

Automatizacija naše družbe v komunalnem sistemu, drobljenje v infrastrukture ni primerno za vse oblike dejavnosti.

Avtarkija znotraj komun je večji uspehom v šolstvu škodljiva. Odvisnost šolstva od gospodarstva je bolezen.

Ta odvisnost pa se stopnjuje prav do servitnosti.

Utilitarizem je z ozirom na prej povedano v nasprotju z gospodarskim razvojem.

Ne smemo vzgajati zgolj za delovna mesta.

Gospodarstvu v škodo je primitivno podrejanje gospodarstvu.

Šolstvo se mora napažati iz več vidikov.

Na področju šolstva ne smemo ravnati kot nerazvita dežela, ki hlastno mašni vrzeli — postopati moramo smotno in umirjeno.

V.: Pedagoške akademije so med najbolj zanemarjenimi šolami.

Idejnosti ne smemo razglagati zgolj kot uradno soglasanje s samoupravnim sistemom.

Konflikt družbeno-ekonomskega vida in družbeno-političnega procesa in sistema je navzoč, pozabljamo pa na vidik človeških poštenih odnosov.

K.: Protislovje obstoji med enakostjo in svobodo, to sta dva protislovna elementa.

Tega ne bo mogoče drugače rešiti kot s pametnim ravnovesjem.

Drugo protislovje predstavlja nujnost socialne družbe in škodljivost socialne diferenciacije.

Obstoji strah, da ne bi šolstvo poglabljalo socialne diferenciacije.

Nesmisel je, da bi edino šolstvo bdelo nad socialno diferenciacijo.

Prednost je treba dati nacionalnemu vidiku.

Srednje šole pri nas so najmanj 10% pod evropskim nivojem (gimnazije).

Vprašanje je, če smo pripravljeni ni reformo kadrovske, formalno, vsebinske?

Elementi didaktike pri nas so povsem osnovnošolski.

Šolstvo se zateka k odrejanju in administrativnemu poslovanju.

T.: Vzgojno varstvene ustanove zajemajo pri nas 12,8% otrok v Jugoslaviji 8%, na vzhodu 70 do 80%, na zapadu prav tako.

Če nimamo dobrih kadrov, pa imejmo vsaj dobre učbenike.

Bolje bi morali biti vsebinsko pripravljani na udne nahte in učbenike.

Mnogokrat se vprašujemo, kdo izvaja reformo.

Mladina rabi več spodbude in to pravčasno.

V šoli učenci dobijo samo en vir informacij. Drugi vir pa je življenje samo.

Če govorimo, da smo uspeli z verifikacijo gimnazije dvigniti nivo teh šol, tedaj se lotimo verifikacije univerze, oddelki so neopremljeni, kandidati zaradi velikega števila ne zmorejo dobiti prepričljivega kontakta z docenti; en docent na 50 študentov, ali je to sploh še pouk?

Student mora priti do predavatelja.

M.: Izobraževanje oblikujemo s ozirom na naše možnosti, ne pa s ozirom na potrebe.

Vrsta šol obstaja, ker obstajajo profesorji, četudi ne potrebujemo kadrov.

Vrsta šol nima perspektive in zato nima pritoka.

Šolstvo pa mora biti priprava dela na širokem družbenem področju.

Šola mora biti priprava na življenje.

S tem pa je šolstvo integralni del proizvodnje kot njena priprava.

Mnogokrat se šolstvo kot faktor družbene integracije pretvori v faktor družbene anarhije.

Navedene izjave posameznih referentov in predvsem diskutantov pomenijo izredno ekstenzivno in intenzivno oceno podobe šolstva v trenutni situaciji.

Razumljivo je, da se posvetovanje ni organiziralo z namenom podarjati pozitivne kvalitete današnjega šolskega sistema pri nas, ampak predvsem poizvedeti o možnostih koordiniranega dela na tem področju.

Zastavek je bil pravilen. Posvetovanje je zbralo mnogo strokovnjakov raznih družbenih znanosti, pedagogike in praktike. Mislim, da je problematični krog udeležencev je bil tak, da bi lahko smotno služili tudi za naprej. Če se bo predlagatelj tega projekta v dobri meri tega zavedal in temu prislunil, lahko dosežemo določen pomemben uspeh, če pa bo pristal na modifikirane cilje, smote, metode, grupiranja, tedaj bo iz globalno in odprto zamišljenega razlikovalnega programa nastala kopica parcialnosti, katere bodo s svojo divergenco povzročile še večja dejanska protislovja od današnjih zgolj nasprotij.

Simpozij o sistemu šolstva naj na nek način ostane kot kompetentna pozicija, katero si je s posvetovanjem izboril.

Igor Pleško

Invalidni otrok v razredu

Kljub vedno večji skrbi za zdrav razvoj otrok je med nami še precejšnje število otrok s psihičnimi ali fizičnimi motnjami. Bodisi da se otrok rodi z določeno okvaro, ali mu je le-ta ostala po preboleli bolezni, ali pa je posledica določene mehanske poškodbe. Medicinska znanost z nenehnim razvojem rešuje čedalje več življenj, posledice zdraviljenja, lažje ali težje, pa ostanejo.

Med otroki z motnjami v telesnem razvoju sestavljajo opazno število telesni invalidi. Mnogi od teh se usposablajo v posebnih vzgojno-zdravstvenih ustanovah. V zavodu za usposabljanje invalidne mladine v Kamniku se izobražuje in zdravi 186 invalidov v starosti od 7. do 18. leta. Čeprav so glede na diagnozo zelo raznoliki, jih je od celotnega števila kar 42, ki so preboleli otroško paralizo. Danes, kakor vemo, je ta bolezen že redkost, toda otroci, ki so obolevali pred desetletjem ali več, so danes še šolarji. Tudi obolenje hrbtenice in kolkov ne upada (v Kamniku jih je skupno 35), raste pa uspešnost zdravljenja. Upadlo je število poškodovancev z razstrelivom, medtem ko narašča število invalidnih otrok — žrtev prometnih nezgod.

Stojnje invalidnosti ni mogoče vedno pojmovati le na osnovi zdravniškega sprečevala. Veših že lažja telesna prizadetost povzroča globoko osebnostno motenost oz. zmanjšuje sposobnost vključevanja v normalni tek življenja.

Otroci, ki se usposabljujejo v po-

ustanovi in podobno. Ob srečanju z invalidnim otrokom naj bi učitelj pomislil tudi na to, kakšen odnos so imeli starši do svojega otroka. Ali niso bili v prepričanju, da imajo pred seboj bolnika, pretirano popustljivi in so ga razvajali? Zal pa ni tudi izključeno, da svojci ne bi prikriivali otroka oz. otrokovega defekta pred okolico.

Sploh pa moramo pri delu z otrokom upoštevati, koliki del predšolske dobe je na račun zdravljenja prebil v bolniški sobi, morda celo v bolniški postelji. Tak otrok je brez dvoma močno prikrajšan za prepotrebne vednosti in izkušnje, ki si jih zdrav otrok pridobi z raziskovanjem in nenehnim odkrivanjem predmetov in pojavov v svoji okolici.

Torej moramo ob srečanju z invalidnim otrokom v razredu pomisliti na vse te možnosti in v odnosu do otroka tudi iz tega izhajati.

Tak malček, ki je dobrega okusa življenje po bolnišnicah, bo ob vstopu v šolo pogosto zelo zaupljiv in neresen. Učiteljica bo zanj le ena izmed »tetic«, ki ne nosi bele halje. Če ima na te »žene v belem« kakšne neprijetne spomine, se lahko zgodi, da jih bo prenesel tudi na učiteljico. Svoje fizične defekte se še ne zaveda, sam si zelo spretno pomaga s prizadetimi rokami ali nogami. Ze tu pa je treba računati s hitrejšo in močnejšo vzburjenostjo, kadar česa ne zmore ali se mora čemu odreči. Niso pa redki tudi taki novinci, ki so pretirano tihi, ubogljivi, kakor da

vijanje invalidovih sposobnosti. Naloga naj bi bile takšne, da jim je kos, vendar pa naj ne podcenjujejo invalidove sposobnosti. Ker je najhujše ponižanje za invalida, po izjavah mnogih fizično prizadetih oseb, prav pomilovanje. Bodisi, da je to izrečeno na najprimitivnejši način z besedo, ali pa ga izraža celotno ravnanje z invalidom. Priznam, da nam je večših kar težko točno razmejiti, do kod seda sodoživljanje, naše razumevanje invalidnih oseb in kje se začne usmiljenje oz. pomilovanje. Kadar se znajde invalidni mladostnik sredi radovednih pogledov, morda celo vprašanj, novega okolja, se zgodi, da se vede kaj nenavadno, negotovo ali pa izizzivalno. S tako reakcijo se namerava pred novimi ljudmi zavarovati, a vzbuja še večjo pozornost.

Neprecenljivega pomena za zdravo osebnostno rast mladega

invalida je ukvarjanje z najrazličnejšimi svobodnimi dejavnostmi. Dobro je, če ta dejavnost praraste v hobi, ki izpolni marsikatero samotno uro tudi v pokojnem življenju. Pričakovali bi, da privlačijo fizično prizadete osebe bolj mirne, sedeče dejavnosti kot npr. branje knjig, igranje šaha ipd., toda praksa kaže, da so zelo priljubljene tudi dinamične tekmovalne igre: sedeča odbojka, plavanje, namizni tenis ipd. Prav neverjetno je, kako ti mladinci preostanek svojih telesnih sposobnosti v sproščeni igri uveljavljajo.

Posebna opora invalidnemu mladostniku je pravilna usmeritev v poklic. Ob spoznanju, da si bo zmožel z delom sam služiti svoj kruh, zbledi marsikakšna psihična motnja in celoten osebnostni razvoj krene po normalnejši poti.

M. Mrčela

Oris kronologije delavskega gibanja na Slovenskem

Republiški svet ZSS je izdal »Oris kronologije delavskega gibanja na Slovenskem 1867-1968«, ki so ga pripravili in uredili sodelavci ljubljanskega inštituta za zgodovino delavskega gibanja.

V zgoščeni obliki so opisani glavni dogodki našega delavskega gibanja od takrat, ko je nastajalo prvo slovensko delavsko društvo do današnjega časa. To je delavsko prvo poskusno prikazati razvoj slovenskega delavskega gibanja v kronološki obliki, tako da bo mogoče rabi tudi za hitre informacije, ki si jih velikokrat želimo, a jih ne moremo najti zaradi pomanjkanja ustrezne literature o tem. Vse gradivo je razvrščeno v štiri poglavja: I. 1867-1918 (uredil Pavel Dobrila), II. 1918-1945 (uredila Alenka Nedog in Milica Kacin-Wohinz), III. obdobje narodnoosvobodilnega boja 1941-1945 (Štefka Zadnik), IV. obdobje socialistične gradnje 1945-1967 (Ivka Kriznar in Miroslav Luštek).

Knjižica je izdana v počastitev 50. obletnice ustanovitve KPJ - ZKJ, SKOJ in sindikatov.

V svojem predgovoru so avtorji zapisali med drugim naslednje: »Oris upošteva celotno slovensko

narodno ozemlje, ne glede na kakršne koli državne in upravne meje, ki so še in še rezeje slovensko narodno ozemlje. V tem oziru pri izbiri dogodkov ni bilo težav; težje je bilo zbrati dogodke po časovni liniji, po razvojnih fazah, ker je delavsko gibanje doživelo v sto letih silne spremembe. Medtem ko je do leta 1941 bilo eno od smeri v tedanjem političnem in družbenem življenju, je v dobi NOB postalo odločilni dejavnik družbene preobrazbe, v dobi socialistične gradnje pa se je delavsko zilo z vsem državnim in družbenim življenjem v integralno celoto. Zato smo se pri izbiri dogodkov iz povojnega življenja morali omejit predvsem na delovanje sindikatov. Oris kronologije tako sam po sebi kaže pomembno razvojno stopnjo v delavskem gibanju in je po svoji sestavi tako tudi logično razdeljen v poglavja, ki kažejo štiri razvojne dobe delavskega gibanja pri nas...»

Knjižica »Oris kronologije delavskega gibanja na Slovenskem 1867-1968« stane deset dinarjev — naročite pa jo lahko pisмено ali usno pri komisiji republiškega sveta ZSS za kulturo in izobraževanje, Ljubljana, Dalmatinova 4.

OBISKALI SMO OSNOVNO ŠOLO PRIMSKOVO NA DOLENJSKEM

Oddaljena in stara šola, pa vendar...

Jesen je, zato je vožnja z avtom še posebno lepa, ko zavijemo iz Kostrevniške doline proti Jelščam. Brž mine 18 km, ki jih je treba prevoziti od Litije do Primskovega na Dolenjskem, majhne vasice na hribu, kjer je gotoka cerkev z ostanki obzidja iz časov turških napadov.

Pod cerkvijo stoji tesno prilita ob hribu stavba, ki ji pravijo šola. Bolj je podobna enodružinski hiši kot šoli (do leta 1953 je bil to občinski dom), kjer letos obiskuje višje in nižje razrede 62 učencev, ki prihajajo v šolo iz 18 okoliških vasi in zaselkov.

Šolska stavba ima dve učilnici, čeprav druga, ki je na podstrešju, skoraj ne zasluži tega imena, tako je tesna. Strop je poševen in učenci v zadnji klopi

stojijo s sklonjeno glavo, če so vprašani. Poleg učilnice je kabinet. Vanj ne vodijo vrata, ampak majhna lina, podobna oknu. Skozinj lahko zlezejo le učenci. Pa vendar je šola, čeprav majhna in neprimerna, urejena in vsak prostorček izkoriščen. Tudi učiteljevo stanovanje obsega samo majhno kuhinjo in sobo. Pred hišo je tesno igrišče. Če otrokom žoga zleti čez mrežo, se po strmem bregu zakotali daleč, daleč v dolino.

In vendar obiskuje to šolo 62 otrok, ki se tu učijo in igrajo. In pridno učijo. Radi berejo, radi recitirajo. Lani so se dopisovali z učenci osnovne šole Prežihov Voranc iz Ljubljane. Pionirji iz Ljubljane so jim pošiljali stare knjige in svoje šolsko glasilo.

Tako je bilo lani. Letos jih o tem nisem vprašal. Lepo bi bilo, če bi jih pionirji iz Ljubljane tudi obiskali. Morda pozimi, ko so tu lepi tereni za smučanje in sankanje, ali na pomlad, ko se začne delo. Videli bi, kako njihovi vrstniki daleč v hribih preživljajo svojo mladost.

Ljudje se tu preživljajo predvsem s kmetijstvom, le malo jih hodi v dolino na delo. Veliko pišejo šmarcnico in točnec, kakor pravijo moštu. Pijejo starši, dajejo pa tudi otrokom. Učitelji so prav temu problemu posvetili veliko časa. Lani so celo ustanovili abstinentni krožek, vendar ni uspel. Velja verjetno tisto, kar nam je povedal učencec Jože (lani): »Rad bi pristopil h krožku, vendar se starejši norčujejo.«

Z avtomobilom smo prispeli sem gor v pol ure. In bil je prijeten izlet. Bolj težko pa je za učitelja, ki nima lastnega avtomobila, a ima opravke na matični šoli v Šmartnem pri Litiji. V zimskem času odide na dolensko stran do železniške postaje Gaber, ki je oddaljen 5 km, nato z vlakom do Ljubljane in od tam z vlakom ali avtobusom v Litijo in avtobusom v Šmartno. (Peš je več kot štiri ure.)

In zakaj smo danes tu, na Primskovem? Občinski aktiv za slovenski jezik je pripravil učni nastop v kombiniranem oddelku (5. in 6. razred). Slovenski jezik poučuje učiteljica Silva Uršičeva, ki je tu s svojim možem že deveto leto.

Prisostvovali smo učni uri slovnice. In kaj smo ugotovili? Da je znanje slovnice podobno kot v večjih šolah, kjer poučuje učitelj v dosti lažjih razmerah. Kako je tovarišica Uršičeva to dosegla? Pri svojem delu je dosledna, natančna in izredno potrpežljiva. Dosegla je, da se učenci, ki prihajajo v šolo z majhnim besednim zakladom, lepo izražajo, lepo odgovarjajo na zastavljena vprašanja, radi berejo in radi pišejo.

In radi imajo šolo, saj pri svojih učiteljih najdejo vedno dovolj razumevanja in ljubezni. Tovarišica Uršičeva bo odšla kmalu v predčasni pokoj. In tako tudi njen mož. Skoraj vsa službena leta sta prebila na oddaljenih šolah. Imela sta celodnevni pouk, zato ni prav nič čudno, če so jima moči opešale in ne bi zmogla delati do polne pokojnice. Da bi se preselila tik pred upokojitvijo, se ne splača. Ko smo se tako pogovarjali o temnih straneh učiteljskega poklica, sem razmišljala: Ali ni krivično, da morajo predčasno v pokoj, da bodo imeli nižjo pokojnino ljudje, ki so se izrpnili na najtežjih delovnih mestih?

Tev krivice se gotovo zaveda tudi tovarišica Uršičeva. Vendar se mi zdi, da ne razmišlja več veliko o tem. Kot je pripovedovala, so bili časi, ko je v enem razredu (in seveda za eno plačo) poučevala toliko otrok, ki bi jih danes razdelili med tri učitelje.

Vse to je prenesla, in tudi v prihodnost gleda vedro, ker ima rada svoje delo in otroke in ker ima v sebi nekaj, kar je danes tako redko: idealizem.

I. G.

Miloš Djukić

SPORTNO TEKMOVANJE JE VZPOSTAVILO STIKE MED DIJAKI V VIDMU IN NOVI GORICI

Za prijateljstvo na meji

Sportno tekmovanje je omogočilo navezavo prvih prijateljskih stikov med dijaki elektro gospodarskega šolskega centra »Branko Brelih« v Novi Gorici in šolskega industrijskega tehničnega inštituta ITI v Vidmu. Začelo se je že lani, letos pa so sklenili, da bodo to obliko prijateljskega sodelovanja načrtno gojili in da jo bodo prenesli še na druga področja pedagoškega dela.

Predstavniki ITI, kjer se vzgajajo mladi strokovnjaki strojništva, elektrotehnike, gradbeništva in aeronavtičke, so letos obiskali Novo Gorico in vrstnike v centru »Branka Breliha«. Z njimi so se dogovorili za srečanje v atletskih disciplinah. Do tega tekmovanja je prišlo 26. junija, sodelovalo pa je 70 italijanskih in naših dijakov. Že takrat so glad-

ko zmagali Novogoričani. Res pa je, da so skupna prizadevanja in prijateljsko srečanje samo važnejši od izmerjenih rezultatov. Ti nam le dokazujejo, da so dijaki zmagovite šole na solidni stopnji telesne kulture, kar je v veliki meri zasluža fizikalnega učitelja Karla Vončine.

8. novembra je prišlo do povratnega srečanja, ki je bilo tokrat v Vidmu. Reprezentanca gostujoče šole je štela 18 izbranih dijakov. Obe tekmovalni vrsti sta se postrojili na videmskem mladinskem stadionu. Sprejem je bil slavnosten, kot ga znajo prirediti naši sosede. Spregovoril je predstojnik šole ITI dr. inž. Gastone Conti. V njegovem govoru je bil tudi odmev nedavnega srečanja Tito-Saragat.

V petih od osmih disciplin so zmagali Novogoričani. Več kot 3000 gledalcev je burno navijalo, pozdravljajo pa je tudi vsako športno potezo in teh ni bilo malo. Novogoriške dijake — čeprav so zmagovali — je odlikovala skromna zadržanost. To je vzbudilo pri gostiteljih še več simpatij. Po tekmovanju so dijaki in pedagogi skupaj kosili, v prijateljskem razgovoru pa so se domnili za nova srečanja. Tako bodo priredili skupno tekmovanje v orientacijskem teku in v smučanju. Skrbeli bodo, da bodo ostali ti stiki redni in da se bodo razširili še na druga področja pedagoškega dela. Zgledu teh dveh šol bodo prav gotovo sledile tudi druge.

SaŠ

V prostorih Društva slovenskih skladateljev v Ljubljani (Trg franoske revolucije) je te dni odprta IV. samostojna razstava akademskega slikarja prof. Igorja Pleška. Razstavljenih je 14 tihotijih (olj) morskega živalskega sveta. Na gornji sliki: I. Pleško — V ateljeju, linorez

sebnih vzgojno-zdravstvenih ustanovah, imajo manj neposrednih stikov s širšim okoljem in jim je, vsaj za začetek, prihranjena marsikakšna grenka izkušnja. Veliko otrok s fizičnimi okvarami pa se šola v normalnih pogojih, med zdravimi sošolci, ki so v veliki večini, v to ne dvomim, razumevajoči, včasih pa tudi hote ali ne hote brezobzirni.

Tudi v idealni sredini je invalidni otrok glede na zdrave za marsikaj prikrajšan. Dobro je, če tisto, za kar je prikrajšan na eni strani, nadomesti z uspešnostjo na drugem področju.

Poseben vpliv na osebnostni razvoj invalidnega šolarja imajo v prejšnji dobi doživeti psihični pretresi, npr. nastanek poškodbe, ločitev bolnega otroka od domačih, bivanje v zdravstveni

so brez lastnih želja in hotenj. V kasnejših letih se prvi kaj radi zatekajo v nebrzdane izbruhe, drugi pa so nagnjeni k pasivnosti, skupemu besednemu izražanju in revni domišljiji.

Kritični realisti se začne zavedati, da se razlikuje od svojih zdravih vrstnikov. Ta ugotovitev mu še ne povzroča bolečine niti občutka manjvrednosti. Svoj defekt je pripravljen, kadar bi bilo to v zvezi s kakšno ugodnostjo v razredni skupnosti, celo postavljati v ospredje. Vendar pa je primer zelenega stavka pri vseh enak: »O, da bi bil zdrav!«

Prave krize se pojavljajo v predpuberteti. Seveda pa mu okolica, posebno pa vzgojitelji, lahko te krize omilijo ali pa še povečajo. Izhodišče v odnosu naj bi bilo dosledno upoštevanje in raz-

OSNOVNA ŠOLA TONČKE ČEČ, TRBOVLJE
ponovno razpisuje prosto delovno mesto
UČITELJA ANGLEŠKEGA JEZIKA za nedoločen čas.
Pogoji:
PRU ali P z diplomom.
Sprejmemo tudi absolventa PA ali fakultete za določen čas do 30. 6. 1969. Šola plača 75 % prevoznih stroškov.
Razpis velja do zasedbe delovnega mesta.

DS DOMA D. FINZGARJA V CELJU
razpisuje prosto delovno mesto
VZGOJITELJA
Pogoj:
višja ali visoka izobrazba ped. smeri. Praksa zaželena.
Samska soba po dogovoru. Nastop službe takoj.

OSNOVNA ŠOLA PLANINA PRI SEVNICI
razpisuje prosto delovno mesto
UČITELJA ZA RAZREDNI POUK za nedoločen čas
Pogoji: PRU ali U.
Razpis velja do zasedbe delovnega mesta.

OSNUTEK STATUTA

osnovne šole »Ketteja in Murna« v Ljubljani

Skupina sodelavcev republiškega odbora Sindikata delavcev družbenih dejavnosti Slovenije in sodelavci osnovne šole »Ketteja in Murna« v Ljubljani so pripravili osnutek sprememb in dopolnitev statuta te šole. Osnutek je obravnaval svet šole in družbeno-politične organizacije v šoli.

Statut osnovne šole »Ketteja in Murna« ima tale poglavja: temeljne določbe; življenje in delo šole; organizacija samoupravljanja; delovna razmerja; informiranje in poslovna tajnost; družbeno-politične organizacije; končne določbe. Danes objavljamo tista poglavja statuta, ki jih bo šola spremenila in dopolnila skladno z amandmaji republiške ustave in spremembami zakonodaje, in sicer: poglavja o organizaciji samoupravljanja, delovnih razmerjih, informiranju in poslovni tajnosti ter družbeno-političnih organizacijah. Skladno s temi spremembami bo šola spremenila tudi druge člene statuta.

Delovna skupina je v osnutek spodaj objavljenih poglavij statuta vnašala le tista določila, ki jih statuti po predpisih morajo vsebovati. Pri tem pa v statutu ni ponavljanja določil zakonov s področja vzgoje in izobraževanja.

Osnutek nekaterih poglavij statuta osnovne šole »Ketteja in Murna« objavljamo kot neobvezen pripomoček pri pripravljanih spremembah in dopolnitvah statuta šol in vzgojno-varstvenih ustanov; delovne skupnosti pa bodo ocenile, koliko predlagane rešitve ustrezajo njihovim razmeram.

ORGANIZACIJA SAMOUPRAVLJANJA

Člen

Za člane delovne skupnosti šole se štejejo delovni ljudje, ki so s polnim ali skrajšanim delovnim časom v delovnem razmerju na zavodu za nedoločen ali določen čas in jim je to edini poklic.

Predvsem so to delavci, ki imajo predpisano splošno pedagoško in strokovno izobrazbo in družbenomoralne lastnosti za uredničevanje vzgojnih in izobraževalnih smotrov ter so se prostovoljno vključili v delo na zavodu za dosego ciljev pri vzgojanju in izobraževanju.

V delovno organizacijo se prav tako prostovoljno vključujejo tudi delovni ljudje psihološke, administrativne in finančne stroke in tehnično osebje, da šola lahko z uspehom opravi svojo funkcijo.

Člen

Član delovne skupnosti ima zlasti te pravice:

- da je vključen v organizacijo delovnega procesa in v upravljanje tako, da lahko prideta do izraza njegova dejanska strokovna izobrazba in delovna sposobnost;
- da mu je omogočeno razvijanje delovnih sposobnosti in osebnosti;
- da dobiva vložnemu delu ustrezen delež pri delitvi sredstev za osebne dohodke in pri drugih pravicah, ki se pridobivajo po uspehu dela;
- da kar najneposredneje sodeluje pri sprejemanju samoupravnih aktov; predlaga in voli organe upravljanja in je voljen v organe upravljanja na šoli;
- da sodeluje pri sistematizaciji delovnih mest;
- da sodeluje pri pripravi letnega delovnega in finančnega načrta šole;
- da je pravočasno, pravilno in razumljivo obveščen o materialnem in finančnem stanju šole, o izpolnjevanju tekočih načrtov in tekočih poslovnih dogodkih, o delavnosti organov upravljanja in o splošnem stanju na šoli.

Člen

Delavec ima na svojem delovnem mestu splošne in posebne dolžnosti do dela in odgovornosti do drugega delavca, do delovne skupnosti in zlasti — zaradi značaja šolskega dela — še dolžnosti in odgovornosti do družbene skupnosti.

Član delovne skupnosti ima zlasti naslednje dolžnosti:

- da vlaga v svoje delo vse svoje delovne in strokovne sposobnosti, da je pri delu skrben, preudaren in načrten, da gospodarno ravna z zaupanimi sredstvi in da pri vsem zasleduje cilje, ki jih ima šola;
- da iniciativno sodeluje s svojimi sodelavci, spoštuje njih osebnost, prav tako vse druge, s katerimi prihaja pri svojem delu v stik, in ustvarja vzpodbudne delovne odnose;
- da se ravna pri svojem delu po zakonitih predpisih, strokovnih in gospodarskih zahtevah delovne skupnosti in organov šole;
- da varuje uradno tajnost šole.

Za kršitev obveznosti in za škodo, povzročeno po krivdi delavca, je delavec osebno odgovoren.

Člen

Volitve članov sveta šole opravi delovna skupnost na zboru delovne skupnosti s tajnim glasovanjem.

Predlog kandidatne liste predloži zbor skupina 10 članov delovne skupnosti ali osnovna sindikalna organizacija, posamezne kandidate pa lahko predlaga tudi vsak član delovne skupnosti. O kandidaturi listi odloči zbor delovne skupnosti. Kandidati se navedejo na kandidaturi listi po abecednem redu priimkov.

Volitve tehnično vodi 3-članska volilna komisija, ki jo izvoli zbor delovne skupnosti.

Za člane sveta so izvoljeni kandidati, ki so dobili največje število glasov. Če je dva ali več kandidatov dobilo enako število glasov, je izvoljen tisti kandidat, ki je bil na kandidaturi listi po abecednem vrstnem redu pred drugimi. Zbor pa lahko odloči, da bo volitve za kandidate, ki so dobili enako število glasov ponovili.

Člen

Svet šole lahko predlaga delovni skupnosti ali organizacijam, ki so imenovale predstavnike javnosti v svet šole, odpoklic posameznih članov, če ti ne opravljajo samoupravnih dolžnosti v skladu s statutom in drugimi splošnimi akti. Istočasno predlaga svet šole tudi izvolitev novih članov. Mandatna doba na novo izvoljenega člana je nadaljevanje mandata dobe zamenjanega člana.

Člen

Članu delovne skupnosti, ki je izvoljen v svet šole, ne more prenehati delovno razmerje zaradi ukinitve delovnega mesta ali če se je bistveno zmanjšal obseg dela v šoli.

Ne glede na določbe 1. odstavka pa lahko izvoljenemu članu delovno razmerje preneha, če je izpolnil pogoje za upokožitev, če je proti njemu uveden postopek ali če gre za izključitev, oziroma če ne zadovoljuje zahtev delovnega mesta.

Člen

Svet šole izvoli na prvi seji predsednika in namestnika izmed tistih članov sveta, ki jih je izvolila delovna skupnost. Kandidata za predsednika sveta šole lahko predlaga vsak član sveta.

Člen

Ravnatelj ne more biti član sveta šole, ima pa pravico in dolžnost, da se njegovih sej udeležuje in na njih sodeluje. Pomočnik ravnatelja ima pravico in dolžnost, da se udeležuje sej sveta in na njih sodeluje.

Člen

Svet šole se sestaja po potrebi. Seje sveta šole so javne. Vsak član delovne skupnosti ima pravico prisotnosti sejam sveta in razpravljati, nima pa pravice glasovanja.

Vabilo na sejo sveta šole z morebitnim gradivom mora biti poslano praviloma vsaj tri dni pred sejo.

Sklepi sveta šole morajo biti objavljeni na običajen način vsaj tri dni po seji.

Akte sveta šole podpisuje predsednik ali njegov namestnik. Za nemoteno svoje delo lahko sprejme svet šole poslovnik o svojem delu.

Člen

Svet šole ima te pristojnosti:

- 1 — sprejema statut šole;
- 2 — sprejema pravilnike o delovnih razmerjih, o delitvi dohodka in o osebnih dohodkih in druge splošne akte;
- 3 — sprejema finančni načrt in zaključni račun, letni delovni program in dolgoročnejše načrte razvoja šole;
- 4 — določa notranjo organizacijo šole in sistematizacijo delovnih mest;
- 5 — razpisuje prosta delovna mesta pomočnika ravnatelja, vzgojiteljev in delavcev za druga delovna mesta, za katera je prepisana visoka ali višja izobrazba; razglašajo druga prosta delovna mesta; odloča o nastanku delovnega razmerja in o vseh pravicah in dolžnostih ter obveznostih delavcev iz delovnih razmerij in o prenehanju delovnega razmerja;
- 7 — ugotavlja kršitve delovnih dolžnosti in izreka ukrepe;
- 8 — sklepa samoupravne dogovore z drugimi delovnimi organizacijami o vprašanih skupnega interesa (npr. v zvezi z oblikovanjem in delitvijo dohodka, delovnimi razmerji ipd.);
- 9 — daje mnenje občinski skupščini o statusnih vprašanih šole, zlasti v zvezi z združitvijo oziroma odpravo šole;

Člen

Volitve članov sveta šole opravi delovna skupnost na zboru delovne skupnosti s tajnim glasovanjem.

Predlog kandidatne liste predloži zbor skupina 10 članov delovne skupnosti ali osnovna sindikalna organizacija, posamezne kandidate pa lahko predlaga tudi vsak član delovne skupnosti. O kandidaturi listi odloči zbor delovne skupnosti. Kandidati se navedejo na kandidaturi listi po abecednem redu priimkov.

Volitve tehnično vodi 3-članska volilna komisija, ki jo izvoli zbor delovne skupnosti.

Za člane sveta so izvoljeni kandidati, ki so dobili največje število glasov. Če je dva ali več kandidatov dobilo enako število glasov, je izvoljen tisti kandidat, ki je bil na kandidaturi listi po abecednem vrstnem redu pred drugimi. Zbor pa lahko odloči, da bo volitve za kandidate, ki so dobili enako število glasov ponovili.

Svet šole lahko predlaga delovni skupnosti ali organizacijam, ki so imenovale predstavnike javnosti v svet šole, odpoklic posameznih članov, če ti ne opravljajo samoupravnih dolžnosti v skladu s statutom in drugimi splošnimi akti. Istočasno predlaga svet šole tudi izvolitev novih članov. Mandatna doba na novo izvoljenega člana je nadaljevanje mandata dobe zamenjanega člana.

10 — daje mnenje občinski skupščini o kandidatu za ravnatelja šole;

11 — predlaga razrešitev ravnatelja pred potekom dobe, za katero je imenovan, če dela v nasprotju z zakonom, statutom ali drugimi splošnimi akti šole, ali če se ugotovi, da šola po njegovi krivdi ne izpolnjuje svojih nalog;

12 — skrbi za stalno strokovno izpopolnjevanje učiteljev;

(Opomba: V pravilniku o delovnih razmerjih natančneje opredelijo obliko pomoči pri rednem strokovnem izpopolnjevanju kot tudi pomoč tistim, ki morajo pridobiti ustrezno izobrazbo (npr. študijski dopusti, minimalna učna obveznost ipd.)

13 — določa organizacijo in izvedbo priprav za narodno obrambo ter sprejema razvojni načrt za obrambo in zaščito svojih ljudi v vojnih razmerah;

14 — sprejema program financiranja zadev narodne obrambe, če za ta namen dobi ustrezna sredstva in odloča o združevanju sredstev v družbeno-političnih skupnostih in drugimi delovnimi organizacijami za izvršitev nalog in nadzira izvrševanje svojih sklepov;

15 — ustanovi komisijo (ali odbor) za narodno obrambo;

16 — določa podatke in dokumente v zvezi z narodno obrambo, ki so tajni, in sprejema ukrepe za njihovo zaščito;

17 — skrbi za izvajanje priprav za narodno obrambo v šoli;

18 — odloča o ugovorih staršev zoper ukrepe učiteljskega zbora;

19 — upravlja s sredstvi šole, odloča o uporabi sredstev skladov in spremlja izvrševanje finančnega načrta;

20 — skrbi za uresničevanje sklepov zbora delovne skupnosti in nadzira izvrševanje svojih sklepov;

21 — imenuje občasne komisije za proučitev posameznih vprašanih, za pripravo osnutkov aktov ali za izvršitev posameznih sklepov

V zadevah, ki so navedene v točkah 1, 3, 9, 18 prejšnjega člena tega statuta sodelujejo in odločajo v svetu šole predstavniki javnosti enakopravno s člani, ki jih je izvolila delovna skupnost.

V vseh drugih zadevah iz prejšnjega člena odločajo samo izvoljeni člani delovne skupnosti.

Kadar so na dnevnem redu vprašanja, ki neposredno zadevajo učence, imajo pravico odločanja tudi predstavniki razredne skupnosti.

Ravnatelj šole je individualni izvršilni organ in pedagoški vodja šole.

V svojstvu individualnega izvršilnega organa ravnatelj zlasti:

- pripravlja predloge samoupravnih aktov in drugo gradivo, ki je potrebno za delo zbora delovne skupnosti in sveta delovne skupnosti;
- izvršuje sklepe zbora delovne skupnosti in sveta šole;
- je odredbodajalec za izvrševanje finančnega načrta šole;
- izdaja odločbe o delovnih razmerjih;
- zadrži nezakonite sklepe sveta in obvesti o tem pristojni občinski organ;
- organizira sodelovanje šole z družbeno-političnimi in drugimi organizacijami in organi;
- predstavlja šolo in je njen zakoniti zastopnik, v posamezni zadevi lahko za to pooblasti tudi pomočnika ravnatelja šole.

Naloge iz prve in druge alineje tega člena opravlja ravnatelj, če niso posamezne od njih s sklepom delovne skupnosti ali skupnem svetu šole naložene kakšnemu drugemu organu ali posamezniku.

Ravnatelj kot pedagoški vodja opravlja naloge, ki so mu določene z zakonom o osnovni šoli.

(Opomba: Tu so mišljene predvsem naloge iz 18. in 89. člena zakona o osnovni šoli.)

DELOVNA RAZMERJA

Vodilni delovni mesti na šoli sta ravnatelj in pomočnik ravnatelja. Šola razpiše mesto pomočnika, če ima več kot 15 oddelkov. Na podružnični šoli pomaga ravnatelju in pomočniku ravnatelja pri njunem delu vodja podružnične šole, ki ga volijo člani delovne skupnosti podružnične šole iz svoje srede za dve leti, nakar je lahko ponovno izvoljen.

Ravnatelja imenuje in razrešuje ustanovitelj na način, ki ga določa zakon o osnovni šoli.

Način imenovanja pomočnika ravnatelja določa pravilnik o delovnih razmerjih.

Vodilna delovna mesta razpiše šola vsako četrto leto. Prvo štiriletno obdobje prične teči 1. septembra 1966.

(Opomba: Zadnji dan, ki ga more šola določiti za začetek tega roka, je 1. januar 1967. Rok določa šola glede na to, koliko časa že nekdo zaseda delovno mesto ravnatelja.

Ravnatelja srednjih šol imenuje in razrešuje svet šole na način, ki ga določa zakon o srednjem šolstvu.

Republiški odbor Sindikata delavcev družbenih dejavnosti Slovenije je predlagal komisijo za ustavno vprašanja Skupščine SR Slovenije, da obravnava vprašanja skladnosti 12. člena zakona o spremembah in dopolnitvah zakona o osnovni šoli in 86. člena zakona o osnovni šoli s XIII. amandmajem ustave SR Slovenije in izreče svoje mnenje.)

Delavec je dolžan delati dalj kot poln delovni čas v tehle primerih:

— v primeru, če šola doleti naravna ali druga huda nesreča in je treba z delom preprečiti škodo na osnovnih sredstvih šole, oziroma rešiti človeška življenja;

— če šola ni mogla določenega delovnega mesta zasedeti z ustreznim učiteljem in je delo v podaljšanem delovnem času potrebno za nemoteno izvajanje učnega načrta;

— ob neposredni vojni nevarnosti in v vojni za izvršitev nalog iz vojnega načrta delovne organizacije.

Delo v podaljšanem delovnem času sme trajati za posamezne učitelje največ 12 ur tedensko.

Učno in vzgojno osebje je dolžno med letnimi počitnicami:

— udeležiti se strokovnih predavanj in seminarjev, ki jih organizira šola ali zavod za šolstvo;

— opravljati obvezen dopolnilni pouk z učenci, ki imajo popravne izpite.

Če delavec neopravičeno izostane z delovnega mesta 3 zaporedne delovne dni, se šteje, da je samovoljno prenehal delati v delovni organizaciji. Samovoljno prekinitev dela ugotovi svet šole s sklepom.

Ravnatelj šole ali v njegovi odsotnosti pomočnik ravnatelja šole dovoljuje odsotnost z dela do 7 delovnih dni v posameznem koledarskem letu in sicer zaradi:

— sklenitve zakonske zveze;

— poroda v ožji družini;

— smrti v ožji družini;

— selitve;

— opravljanja strokovnega izpita;

— udeležbe na seminarjih za funkcionarje družbenopolitičnih organizacij, katere dejavnost je povezana z delom šole (npr. sindikalni funkcionarji).

Šola sprejme delavca na delo za določen čas:

— ko je treba nadomestiti začasno odsotnega delavca;

— če je pri vojakih;

— če je delavka na porodniškem dopustu oziroma

— če je daljši čas odsoten zaradi strokovnega izpopolnjevanja, boleznih, opravljanja javnih dolžnosti ipd.

(Opomba: Določila iz tega člena lahko šola vnese v pravilnik o delovnih razmerjih.)

Za opravljanje priložnostnih del (npr. spravljanje premoaga, čiščenje oken, občasna dela vzgojno izobraževalne, administrativne in pravne narave, izdelava strokovnih analiz ipd.) lahko šola sklene z ustreznim delavcem civilno-pravno razmerje.

V pogodbi je treba natančno določiti vrsto in obseg dela, roke, višino in način plačila in druge posebnosti v zvezi z izvršitvijo dela.

(Opomba: V statutu je treba določiti, kateri za pripravo in druge učne aktivnosti potrebni čas se priznava v 42 urni delovnik (glej 39. člen TZDR Ur. list SFRJ št. 20/69 in 71. člen zakona o osnovni šoli Ur. list št. 9/68.)

Komisija (odbor) za narodno obrambo skrbi za hitro in učinko-

vito izvajanje obrambnih priprav v delovni organizaciji, zlasti pa — vodi in usklajuje konkretno obrambne priprave posameznih služb v šoli, enot in služb teritorialne in enot civilne zaščite ter programira in organizira ustrezen strokovni pouk;

— usklajuje s svetom za narodno obrambo skupščine občine in upravnim organom za narodno obrambo ter organi za narodno obrambo drugih delovnih organizacij, organizacijska vprašanja, ki so skupnega pomena za narodno obrambo ter druga vprašanja s tega področja, ki izhajajo iz kooperacijskih in integracijskih odnosov;

— skrbi za izvedbo ukrepov pripravljenosti v primeru neposredne vojne nevarnosti in za izvedbo posebnih ukrepov v vojni;

— razporeja delavce v enote in službe teritorialne obrambe ter v enote civilne zaščite delovne organizacije, obveznike delovne obveznosti pa na konkretna dela oziroma delovna mesta;

— organizira seznanjanje delavcev s konkretnimi dolžnostmi v primeru vojne;

— predlaga svetu šole ustrezne ukrepe za izpopolnjevanje obrambnih priprav;

— odgovarja za pravilno izbiro oseb za zaupna dela na obrambnih pripravah.

Direktor je po svojem položaju praviloma predsednik komisije ali odbora za narodno obrambo. Upravitelj vojnega načrta je član komisije ali odbora za narodno obrambo.

INFORMIRANJE IN POSLOVNA TAJNOST

Član delovne skupnosti ima pravico biti obveščen o poslovanju šole. Član delovne skupnosti je dolžan, da se seznanja s posredovanimi informacijami.

Če se član delovne skupnosti v postopku sprejemanja samoupravnih odločitev s posredovanimi informacijami o predvidenih odločitvah po lastni krivdi ne seznanja ter pred odločanjem ne posreduje predlogov in ugovorov, nima pravice ugovarjati sprejetim odločitvam, prevzema pa posledice takih odločitev.

(Opomba: Taka omejitve pravic seveda velja samo za postopek medsebojnega obveščanja in ne pomeni omejevanja pravice do tožbe, pritožbe in ugovora v pravnem postopku, delovnem sporu ipd.)

Vsaka posredovana informacija mora biti pravočasna in razumljiva. O politiki in načinu informiranja odloča svet šole na predlog ravnatelja.

Statut, pravilniki in drugi pomembnejši dokumenti morajo biti dostopni vsem delavcem.

Član delovne skupnosti, ki posreduje svoje mnenje o delu in življenju kolektiva, je odgovoren za resničnost teh informacij. Dajanje neresničnih informacij, ki škodujejo interesom kolektiva ali ki škodujejo časti in dostojanstvu člana kolektiva, je težja kršitev delovnih dolžnosti.

(Opomba: Kazni za kršitev delovnih dolžnosti sodijo v pravilnik o delovnih razmerjih.)

Uradna (poslovna) tajnost so dokumenti in podatki:

— ki jih za šolstvo pristojni organi razglase za uradno tajnost;

— ki jih kot zaupne sporoče šoli drugi pristojni organi;

— ki jih določijo svet šole.

Za uradno tajnost veljajo zlasti tiste dokumenti:

1. vpisi v matičnih in pedagoških listih;

2. ugotovitve in mnenja šolskega psihologa ter njegovih sodelavcev;

3. zapisniki učiteljskih zborov o ocenjevanju in izpiti;

4. dokumenti vseh na šoli zaposlenih delavcev;

5. vojni načrt šole.

Dokument in podatki navedeni v prejšnjem odstavku se ne smejo sporočati oziroma odstopati drugim, razen če je z zakonom tako določeno. Če je za izvrševanje dela na šoli nujno, se smejo dokumenti in podatki iz prejšnjega odstavka sporočiti pristojnim organom. To sme storiti le ravnatelj šole, ki mora o tem obvestiti svet šole.

(Dalje na 7. strani)

NIZJA STOPNJA	SREDNJA STOPNJA:	VIŠJA STOPNJA	NENAVADNI POGOVORI
5. in 6. decembra: TO NI KRIVICA	2. in 3. decembra: POJ'DMO V PREKMURJE	2. in 4. decembra: TRUBAR IN SLOVENSKA PROTESTANTSKA KNJIŽEVNOST	26. novembra GRDI RAČEK (nižja stopnja)
12. in 13. decembra: MARKOV PRIJATELJ	9. in 10. decembra: NAFTA	9. in 11. decembra: TEKOČE ZLATO	10. in 15. decembra DOMA ME NE PUSTIJO V DRUŽBO (srednja stopnja)
19. in 20. decembra: NAJLEPŠA KNJIGA LETA	16. in 17. decembra: VODNIKOVE »LUBLANSKE NOVIZE«	16. in 18. decembra: PRISTANIŠČE BREZ MORJA	24. in 29. decembra NE MARAM SVOJIH STARŠEV (višja stopnja)
26. in 27. decembra: KAKADUJEVE NOVOLETNE ZELJE	23. in 24. decembra: KAM IN TAM	23. in 25. decembra: NEMIRNO ŽIVLJENJE J. J. ROUSSAUJA	7. in 12. januarja MAMA NIMA ČASA ZAME (nižja stopnja)
9. in 10. januarja: KRALJ IN NJEGOV BOBEN	30. in 31. decembra: PETER IN VOLK	6. in 8. januarja: SLOVENSKA BAROČNA KNJIŽEVNOST	
17. in 18. januarja: SPREMLJAJMO PESMICO	6. in 7. januarja: RESNIČNOST IN DOMISLJI- JA V ZGODBAH ELE PEROCI	13. in 15. januarja: OPERA — NASTANEK IN RAZVOJ	

Srednja stopnja:

2. decembra ob 9.05, I. program
3. decembra ob 14.05, II. program

POJ'DMO V PREKMURJE

Naslednja oddaja iz letošnjega ciklusa glasbenih oddaj ima naslov »Poj'dmo v Prekmurje«. Že naslov sam pove, da se bomo v tej radijski šoli srečali z ljudsko pesmijo, ki živi v tem delu Slovenije, pa jo, žal, še premalo poznamo.

Ljudje po vseh naših pokrajinah so radi prepevali in pojo tudi še danes. Največ so peli ob žetvi, trgatvi, ob ličkanju in drugih delih, kjer se se zbralo več ljudi. Pa seveda tudi ob raznih praznikih. Take pesmi so se najbolj ohranile.

Med značilne prekmurske pesmi spada tudi Vragova nevesta. Pesem pripoveduje o deklici, ki jo je brat preklel, ker ni hotela pasti živine, pa je zato prišel ponjo vrag v podobi ženina. Značilno za Prekmurje je tudi perutninarstvo. Včasih so perutnino prodajali posebnim kupcem — pütari ali kúpinari so jim rekli. Čim je kúpinar prišel v vas, je začel klicati: Lobe, loub. Seveda je klical na prav poseben način. Prekmurci, ki so morali po svetu s trebuhom za kruhom, ker jim doma zemlja ni dovolj obrodila, so si ob

slovesu peli posebno pesem (Vora mi bije, sunce mi zahaja), ki je ena izmed najlepših izseljenskih pesmi.

Večino pesmi, ki jih predvajamo v letošnjem glasbenem ciklu, je posnel Glasbeno narodopisni inštitut v Ljubljani. Tako bomo v tej oddaji slišali tudi pesem, ki je prava redkost, to je pesem o deklici, ki reši kraljeviča, zakletega v kačo (Neža hodla proso plet). Pred približno sto tridesetimi leti jo je zapisal Stanko Vraz. Zapis pa je bil brez melodije. Melodijo te pesmi pa so ohranili prekmurški izseljenci in tako je pred nekaj leti to pesem zapela Prekmurka iz Kanade. Zelo zanimive so tudi litanije za srečo. Pred novim letom so hodili fantje od hiše do hiše voščiti srečo in so v obliki litanij naštevati kaj vse želijo gospodarju.

Prekmurci pa poznajo tudi prošnje za dež. Ob hudi suši so hodile žene pet k studentem in mostovom pretresljivo lepe prošnje za dež, saj je bila dobra letina odvisna tudi od vremena, ne samo od pridnih rok.

2. decembra ob 14.05, II. program
4. decembra ob 9.05, I. program

Višja stopnja:

TRUBAR IN SLOVENSKA PROTESTANTSKA KNJIŽEVNOST

Šele s tretjo obliko zapisane slovenske besede se je lahko razvilo knjižno izročilo. (Prva oblika je v jeziku Brižinskih spomenikov, drugo predstavlja jezik deloma že rateškega rokopisa, predvsem pa stiškega, kranjskih priseg in drugih ohranjenih zapisov v središču.) Razlog ni več v naključni ohranitvi besedil, ki so se za priročno rabo pač zapisovala, marveč v zavestnem prizadevanju ustvariti temelje slovenski knjigi.

Zunanje okoliščine so temu podobno naklonjene, kot je bil čas, v katerem so nastali Brižinski spomeniki. Toda medtem ko je v skladu z intelektualnimi zmožnostmi ljudstva tedaj vladar terjal le, da podložniki razumejo vsaj osnovna besedila nove vere, je protestantska

cerkev v 16. stoletju postavila obsežnejšo zahtevo po besedilih v jeziku ljudstev. Seveda je k razširjanju knjige pomagala tudi tehnika: knjige se že zdavnaj niso več prepisovali na pergamente, tisk je omogočal poljubno število izvodov posameznih besedil.

Slovenci so živeli v tistem času v večjem delu razdeljeni na dežele Notranje Avstrije, kot Kranjci, Korošci in Štajerci. V teh deželah je našel protestantizem svoj odmev razmeroma zelo zgodaj, in sicer tako pri meščanih kakor pri stanovih, pa tudi pri duhovščini. Trubar, za njim pa tudi drugi slovenski protestantski pisci, so se zavedali povezovalne vloge svojega dela med slovenskim prebivalstvom. Pomembno je tudi dvojje: jezik, ki ga je Trubar izbral

za osnovo slovenske knjižne besede, se je izoblikoval v pogovorih tedanjega izobraženega meščanstva v Ljubljani, ki se je zavedalo svojega slovenskega porekla. Dolenjske posebnosti so bile tedaj na stičišču dveh narečij, gorenjskega in dolenskega, bolj vsakdanje kot v kasnejšem razdobju, ko je postal vpliv gorenjsčine vse bolj opazen. Trubarjeve navedbe, da piše zastopen kmečki jezik, kaže razumeti kritično, to je, da piše razumljivo preproste-

mu, ne pa zaprto za ozek krog izobražencev. Spoznanje, da si je Trubar izbral za osnovo jezik ljubljanskega središča, na slovenskih tleh, ne le sedeža vojvodine Kranjske, marveč od leta 1461 tudi ljubljanske škofije, lahko obogatimo še z ugotovitvijo slogovne plasti zlasti Trubarjevih besedil: tisto, kar so mu očitali kot gostobesednost, je dejansko nasledek posebnega renesančnega oblikovanja, ki je terjalo težka, tudi na zunaj učinkovita besedila.

Nižja stopnja:

5. december ob 14.05, II. program
6. decembra ob 9.05, I. program

NE, TO NI KRIVICA

Otroci so šli na majski izlet. To so bili otroci iz podeželja, šli so si ogledat mesto. Večina otrok je to pot prvič videla večje mesto. Med njimi je bil tudi Peter, neugnan fantič. Zlepa še ni doživel toliko lepih, zanimivih in novih stvari, kot prav na tem izletu.

Ko so se vrnili domov in so spet sedeli v šolskih klopeh, jim je učiteljica naročila, naj napišejo za domačo nalogo o tem, kar jim je bilo v mestu všeč, kar je bilo najbolj zanimivo in najbolj lepo.

In tu se naša oddaja pravzaprav začne. Ko so naloge napisane in pregledane, pa se zavozlja pri vprašanju, zakaj je dobil Peter za nalogo slabšo oceno kot Tonček? Peter je vendar napisal in naštel veliko več zanimivih dogodkov kot Tonček in še veliko bolj čedno pisavo ima.

Prav potrudil se je, da ni bilo nikjer nobene packe in ne prečrtane besede. Ali je to krivica, ali ni?

Ker pa bomo nalogo pregledali s Petrovim sodelovanjem, z mamino in s študentkinjo pomočjo, in ko bo Peter napisal nalogo še enkrat, bomo videli, da se Petru ni zgodila krivica, Peter bo dobil za svojo novo nalogo veliko lepšo oceno in še pohvalo povrh.

In med tem, ko bo Peter razmišljal, kako naj napiše spis, bodo lahko tudi šolarji ob radijskih sprejemnikih popravljali svoje napake in se s Petrom vred marsičesa naučili. Mogoče bodo že prvo naslednjo domačo nalogo veliko boljše napisali, kot so jih pisali doslej.

Oddajo je napisal Ivo Zor, režiserala pa Sonja Stoparjeva.

9. decembra ob 9.05, I. program
10. decembra ob 14.05, II. program

Srednja stopnja:

NAFTA

O nafti vemo marsikaj, nikdar pa ne pomislimo, kaj bi se zgodilo, če bi vsi naftni vrelci naenkrat usahnil. Avtor oddaje Frane Puntar izhaja iz tega izhodišča in ob tem naniza vrsto zanimivosti, ustavili bi se vsi avtomobili, vlaki, samo še parne lokomotive bi lahko vozile, na poljih bi ostali traktorji in motorne kosilnice, ob obali bi ribiči ne mogli na lov in sploh nobena ladja ne bi prevažala potnikov, letala bi počivala na letališčih, tudi helikopterji ne bi mogli voziti, kemične

čistilnice bi ne čistile oblek in še marsičesa ne bi mogli delati. Ker ne bi bilo dela, ne bi bilo zaslužka! Pa še nekaj posebnega bi se zgodilo, če bi naenkrat ne bilo več nafte: nikakršna vojna ne bi bila mogoča.

V oddaji bo seveda govor tudi o tem, kaj je nafta, kako je nastala, kako se jo črpa, pa še o predelavi.

Oddaja, ki je napisana zelo razgibano, bo verjetno pritegnila učence šestih in petih razredov.

TEKOČE ZLATO

Neizmerna bogastva skriva zemeljska skorja — in eno izmed njih je nafta. Boj za nafto pa obsega ves svet, saj nemara ni več predela na zemeljski obli, kjer bi je ne potrebovali. Ni pa naftnih ležišč povsod. Prav zato so pogledi vsega sveta uprti tja, kjer so nakopičena naftna bogastva. Boj za nafto pomeni tudi del boja za prevlado nad svetom. Tako je v Latinski Ameriki, tako je v Sahari, tako je — še prav posebej — na Bližnjem vzhodu, v tistih še pred desetletji skrajno siromašnih pokrajinah, ki pa jih je odkritje nafte naredilo neizmerno bogate.

V mislih imamo Kuvajt, Saudovo Arabijo, Iran, Irak in še nekatere manjše despotovine. V tem delu sveta je — po ugotovitvah — kar 60 % vseh naftnih rezerv na svetu. Bližina Evrope, glavnega potrošnika tekočega zlata, zagotavlja nenehno ekspanzijo črpanja, obremenjeno z njo pa tudi nenehno soodvisnost.

Posebno zanimiv je pri vsem tem mali Kuvajt, dežela, ki meri komaj 15.500 km² in šteje le 320.000 prebivalcev; je tedaj približno 1500-krat manjša od Sovjetske zveze, ima pa kar dvakrat tolikšne zaloge nafte. Načrpajo je sicer manj kot v Sovjetski zvezi, Združenih državah ali Venezuali, zato pa je — po podatkih

iz leta 1965 — že na četrtem mestu na svetu. Razumljivo je, da ustvarja tako nagel razmah produkcije neizmerno blagostanje, z njim vred pa tudi obilo ekonomskih in socialnih zapletov: naftni bogataši so namreč povsem odvisni od mednarodnih petrolejskih trustov — in ta odvisnost je v skrajni konsekvenci politična.

Neodvisnost bi si lahko ta področja pridobila samo z izgradnjo lastnih rafinerij, kar pa seveda ni v interesu zapadnega kapitalizma. Pot k lastni industrializaciji je torej težavna, saj je povezana z bojem za nacionalno samostojnost in socialni napredek. Gre namreč za postopno spreminjanje dosedanjega izkoriščevalskega sistema, delitve dohodka med matičnimi državami in tujimi družbami po principu 50:50 v prid domačinom — to pa je boj, ki ni niti lahak niti nenevaren, boj za ekonomsko in politično enakopravnost narodov in za odpravo imperialističnega izkoriščanja.

Naša oddaja bo skušala predzgodovino in aktualne tokove današnjih razmerij v tem delu sveta prikazati na kar najbolj živ in neposreden način z živjetjem v življenjski ritem Bližnjega vzhoda, kolikor so nam podatki in avtentična pričevanja o njem sploh dostopni.

12. decembra ob 14.05, II. program

13. decembra ob 9.05, I. program

Nižja stopnja:

MARKOV PRIJATELJ

Vsako ima prijatelja in tesno prijateljstvo se velikokrat splete že v otroških letih, pa traja potlej vse življenje. To je prijateljstvo in tovarništvo med ljudmi. V radijski šoli z naslovom »Markov prijatelj« pa bomo govorili o drugačnem prijateljstvu, o prijateljstvu med dečkom in njegovim malim spremljevalcem — psom. V marsikateri zgodbi ste že prebrali, kako zvest zna biti človekov spremljevalec pes. Resnične zgodbe govorijo o tem, da je pes velikokrat v najhujši sili rešil človeku življenje.

V zgodbi o Marku in njegovem prijatelju, psičku Polu, se ne bo zgodilo nič takega, da bi moral Polu dečku reševati življenje. Kljub temu pa bomo skozi zgodbo spremljali rast malega Pola in hkrati tudi rast prijateljstva med dečkom in psom. Od začetnih navad na čistočo in obnašanja v hiši, nas bo Marko s Polom popeljal med prijatelje, na igrišče, na cesto, pa bomo slišali, kako Polu posluša in upošteva svojega mladega »gospodaria«. Morda boste lahko iz zgodbe o Marku in njegovem Polu povzeli nekatere napotke, kako je treba doseči, da pes uboga,

kar mu gospodar reče, da se obnaša tako, da gospodarju ni v breme, marveč v veselje.

Vsak otrok si prej ali slej zaželi kakšno živalco. Starši ponavadi niso preveč navdušeni za to, kajti žival v hiši zahteva nego, skrbeti je treba zanj, otroci pa potlej vse preradi pozabljajo na obljube, ki so jih dali, ko so prosili za živalico. Tako se zgodi, da mora navsezadnje mama menjavati vodo zlatim ribicam, ki je čez čas deklica nanje čisto pozabila, ali pa mora lep, rumeni kanarček bivati v umazani kletki, dokler se ga ne usmili spet mama in mu počisti domek... Še vse več obveznosti pa je, če pride v hišo pes. Pes sicer mora imeti svoj kot, svoje mesto v hiši — bodisi na balkonu ali v svoji uti na dvorišču. Vendar pa zahteva, razen hrane in čistoče, še druge stvari. Pes je človekov spremljevalec in se mora znati tudi obnašati tako. Tega ga je treba naučiti. In to, kako je Marko navdih svojega Pola na red in ga naučil še nekatere druge reči, nam bo povedala zgodba z naslovom »Markov prijatelj«.

16. decembra ob 9.05, I. program

17. decembra ob 14.05, II. program

Srednja stopnja:

VODNIKOVE »LUBLANSKE NOVIZE«

Oddaja poskuša predstaviti nastanek prvega slovenskega časnika, njegovega ustvarjalca Vodnika, mecena slovenskih preporoditeljev Zoisa ter čas, v katerem so se rodile Novize.

Ta čas, razsvetljenje in preporod na Slovenskem, je izredno zanimivo obdobje slovenske zgodovine tako v gospodarskem kot duhovnem oziru. Pojavljajo se prvi pomembnejši posvetni teksti, pojavi se Ku-

merdejeva peticija za slovenski šolski pouk, razvija se slovensko kmetijstvo, to je čas zanimivih ljudi s področja medicine, geografskih znanosti, obdobje, ko dobimo slavnega Jurija Vego, čas slovenskega plavžarstva, obdobje reform Marije Terezije in Jožefa II. ter nasprotovanje ja tem reformam, to je čas Napoleona in njegove Ilirske province. Časnikarstvo je bilo v tem ob-

dobju sicer tuje, avstrijsko, beneško itd. V Ljubljani izhaja »Laibacher Zeitung« (od 1778—1918) in 1789, leta še »Merkische Laibacher Zeitung«, ki jim je bil tiskar Ignacij Merk. V letih 1775—76 je izhajal še tednik »Wochentliches Kundschaftsblatt des Herzogthums Krain«, ki ga je urejal Boltazar Hacquet, prvi poklicni urednik na Slovenskem. Seveda so pa v času razsvetljenstva brali na Slovenskem tudi razne časnike, ki so izhajali drugod.

Lublsanske Novize imajo kot konkurent raznih tedanjih časnikov sicer skromen pomen. Upoštevajoč, da so jih prebirali skoraj samo preporoditelji v Ljubljani in v drugih slovenskih krajih, je naklada okrog 100 izvodov zelo skromna. Gledano z vidika prizadevanj, kako širiti slovensko pisano besedo med slovensko prebivalstvo, kako to besedo razvijati na vseh področjih in jo uveljavljati tudi v časnikarstvu, je pa nedvomno, da je pomen Lublsankih Noviz izreden. Pisal jih je izključno skoraj samo Valentin Vodnik, ki jih je kot anonimni urednik urejal v letih 1797 do 1789, zadnje leto pa Ivan Sušnik. Vodnik je bil tedaj formalno kaplan pri Šentjakobu v Ljubljani, dejansko pa se je predvsem ukvarjal s publiciteto (pred Novizami je urejal še Veliko pratiko, za njo pa Malo pratiko, ki ju moremo prav tako uvrščati med začetke slovenskega časnikarstva) in razno drugo preporodno dejavnostjo. Leta 1798 je postal profesor poetike na gimnaziji. — LN je tiskal Eger, in sicer zato, da bi z njimi kot založnik tekmoval s Kleinmayrovom LZ. To mu ni uspelo in zato je zaradi

Višja stopnja:

PRISTANIŠČE BREZ MORJA

V vrsti zgodovinskih oddaj »Živa in mrtva mesta« bo ta govorila o rimskem pristanišču Ostia.

Petindvajset kilometrov od Rima, v neposredni bližini slovitega kopalnišča Ostia Lido, si je mogoče ogledati ostanke starega pristanišča »večnega mesta«. Ohranjeno je bolje od Pompejev in Herkulanuma, zakaj njegovega konca ni povzročila kakšna katastrofa; polagoma ga je s peskom in muljem zasula Tibera in ga tako ohranila za današnje dni. Propadlo je v pozni antiki, ko je zamrla trgovina v Sredozemlju, torej v svojih ohranjenih ostankih odseva ves razvoj Rima od začetkov

Nižja stopnja:

NAJLEPŠA KNJIGA LETA

Radi bi otroke še prek naše radijske oddaje spoznali z najlepšo knjigo minulega leta. To je knjižica »Reporter Tejč poroča« pisatelja Smiljana Rozmana. Zanj je prejel letos Levstikovo nagrado. V založbi Mladinska knjiga se na pomlad vsako leto zberejo tri žirije. Temeljito pregledajo vsa dela, ki so jih ustvarili v minulemu letu za otroke slovenski pesniki in pisatelji, pa tudi znanstveniki in slikarji. Tako prva teh žirij nagradi z Levstikovo nagrado najboljšo pesniško zbirko, roman ali povest. Letos je to nagrado prejel Smiljan Rozman, pisatelj, katerega ime je slovenskim otrokom že dobro znano

finančne izgube prvi slovenski časnik tudi nehal izhajati.

Učencem bi bilo treba kaj povedati o današnji stopnji slovenskega časnikarstva, ko imamo razen ljubljanskih in mariborskih dnevnikov tudi še celo vrsto pokrajinskih časnikov, celo vrsto revij in tednikov, mesečne revije itd. Danes naši časniki niti po obsegu in tudi po oblikovni plati ne zaostajajo več za časnikarstvom v svetu. Treba bi bilo omeniti tudi to, da tisto, kar je večsah Vodnik sam opravljal, danes dela velika organizacija novinarjev in pomožne tehnične službe, pri čemer so jim v neizmerno pomoč najrazličnejše tehnične pridobitve. Vsekakor bi kazalo poudariti, da v Vodnikovem času skoraj ni bilo na Slovenskem ljudi, ki bi brali slovenski časnik (velik del domače in tuje inteligence ga ni hotel, ogromna množica neizobraženih Slovencev ga ni znala), da pa je danes samo po sebi umevno, da časnik pač mora biti v slovenskem jeziku, tako kot šola, urad, trgovina itd. Kogar zanima kaj več o Novizah, dobi informacije v knjigi: dr. Fran Vatovec, Slovenski časnik I., založba Obzorja, Maribor 1961.

V oddaji je poleg prikaza Vodnikovega časnikarskega dela izbranih tudi nekaj zanimivih novic: o pravi odganjanje ponočnih tatov, o balonu, o cepljenju koz pa tudi o prihodu Francozov v Ljubljano in podobno.

Po oddaji bodo učenci lahko tudi sami primerjali časnikarstvo nekoč in danes, dobili pa bodo tudi zaokroženo podobo Valentina Vodnika kot našega prvega časnikarja.

16. decembra ob 14.05, II. program

18. decembra ob 9.05, I. program

19. decembra ob 14.05, II. program

20. decembra ob 9.05, I. program

v besedi in sliki vestno poroča reporter Tejš.

V naši oddaji bomo nanizali nekaj epizod z najzanimivejšimi dogodivščinami iz te vesele knjige. Tako se bo z letošnjo »najlepšo knjigo

leta« lahko seznanil še širši krog otrok. Pozimi, ko bo več časa za branje, pa bodo morebiti še enkrat segli po njej in prebrali še preostali del knjige.

Oddajo je napisala Maja Povše.

23. decembra ob 9.05, I. program
24. decembra ob 14.05, II. program

Srednja stopnja:

KAM IN TAM

Za zadnje dni letošnjega leta, ko se že vse pripravljajo k praznovanju, smo tudi mi uvrstili v naš program pravljico. Otroci na tej stopnji ji še vedno radi prisluhnejo, obenem pa jim tudi bogati fantazijo in svet doživljanja. Za to vietnamsko pravljico smo se odločili zato, ker je zelo podobna naši Pepelki, ki jo že vsi poznajo, pa je vendarle drugačna, saj je zrasla in se oblikovala v čisto drugačnem svetu.

Pravljica temelji na budizmu, torej na verovanju, ki uči, da se človek večkrat rodi, da doseže blaženost, ki jo imenujejo nirvana. Te blaženosti pa so deležni le dobri ljudje, ne glede na stan. S takim verovanjem se srečamo v pravljici, kjer dobra Tam zaradi hudobne mačke in njene hčerke doživi mnogo hudega, a se vedno znova rodi: enkrat kot zlata ptica, potem kot drevo soan dao, pa spet kot plod thi in nazadnje spet v prelepo deklico. Kot v vsaki pravljici je tudi zlo kaznovano, dobrota in pravičnost poplačana. Kam se do smrti opeče, ko skoči v vročo kopel, da bi postala tako lepa kot Tam, njena mati pa od žalosti zblazni. Tam pa je poplačana s srečnim življenjem ob svojem kralju.

Ker bi bila pravljica brez poznavanja budizma težje razumljiva, najprej na kratko obrazložim, kaj

je budizem in legenda o Budovem življenju. Ta stara legenda namreč pripoveduje, da je v Indiji živel princ Gautama. Ko je bil star devetindvajset let, je zapustil ženo in otroka ter odšel po svetu kot reven menih. Bil je zelo pobožen in mu vera, brahmanizem, ki sta mu jo dala starša, ni bila všeč. Hotel je ljudem pokazati pot, po kateri pridejo iz trpljenja — duševnega in telesnega — v blaženost. Čez mnogo let je ob vznožju svetega drevesa doživel tako razodetje. Deblo tega drevesa še danes kažejo ljudem. Pod tem drevesom je dobil tudi ime Buda, ki pomeni razsvetljeni. Že pred rojstvom mu je bilo določeno, da bo postal razsvetljenec, to je učitelj ljudstva. Njegovi materi se je namreč sanjalo, da se je Buda, ki se še ni rodil, spustil z neba in vstopil v njeno telo kot bel slon. Tudi o njegovi smrti pravi ta legenda, da je bila nenavadna. Zgodili so se mnogi čudeži: kot na primer, da je postala voda v morju sladka in hud potres.

Ta vera, ki postavlja blaženost kot najvišji cilj, je imela velik vpliv med revnim ljudstvom. Budizem je danes razširjen še po Kitajskem, Japonskem, v Indiji in tudi drugje.

Ob koncu oddaje pa lahko učenci v pogovoru primerjajo pravljico o Pepelki s to o Tam in Kam.

23. decembra ob 14.05, II. program
25. decembra ob 9.05, I. program

Višja stopnja:

NEMIRNO ŽIVLJENJE J. J. ROUSSAUJA

Jean-Jacques Rousseau, francoski filozof in pisatelj je živel od leta 1712 do 1778. Preživel je nemirno mladost in se leta 1742 spoznal v Parizu z enciklopedisti — krogom filozofov, znanstvenikov in umetnikov, ki je s svojimi deli duhovno pripravljaval Francijo in Evropo na buržoazno revolucijo, predvsem seveda na francosko revolucijo.

Rousseau je znan predvsem po krilatici »nazaj k naravi«, ki pa jo najpogosteje napačno razlagajo kot zahtevo po vrnitvi v neko naravno stanje. Tako so ga — sovražno — razlagali že njegovi sodobniki enciklopedisti, med njimi Voltaire. V resnici mu ne gre za vrnitev v nekakšno prvotno naravno stanje, temveč za preseženje le-tega v novi, prerojeni meščanski družbi. V jedru njegovega dela je zahteva po državljanski, politični in moralni avtono-

miji. S tega vidika je treba v njegovem delu videti predvsem zahtevo po nastanku države, ki bo zagotavljala svojim »podanikom« državljanstvo svobodo. Njegovo delo, ki je najbolj vplivalo na sodobnike, namreč »Družbene pogodbe«, se začne s stavkom: »Človek se rodi svoboden, a je povsod v okovih.« To je hkrati Rousseaujev politični »credo«.

Dasiravno je večina Rousseaujevih spisov pod ravniho njegovih razsvetljenskih sodobnikov, njegova teorija države v »Družbeni pogodbi« daleč presega ideje njegovih sodobnikov in kot taka obvladuje vse revolucionarno obdobje Francije.

V naši oddaji pa gre predvsem za to obdobje, obdobje priprav na francosko revolucijo. To obdobje skušamo približati poslušalcem v pripovedi o »nemirnem življenju« J. J. Rousseauja.

26. decembra ob 14.05, II. program
27. decembra ob 9.05, I. program

Nižja stopnja:

KAKADUJEVE NOVOLETNE ŽELJE

Že naslov sam nam pove, da gre za oddajo, primerno pred novim letom. Z njo želimo dopolniti prednovoletno razpoloženje v razredu.

Kakadu je ptič, ki govori, ptič, ki so ga otroci že srečali in slišali, pa so na to pozabili. Kakadu je pa-

piga s šopom perja na glavi. Kakadu in ded Sivabrada živita v hišici, ki stoji v ulici s štirimi imeni. Otrokom sta obljubila, da bosta namesto njih pisala dedku Mrazu in ga prosila za darila za vse. Nista sicer pisala takoj, a pisala sta

in Kakadu je imel pravzaprav prvo besedo. Da bi ded Sivabrada končno napisal pismo dedku Mrazu, si mora ptič Kakadu izpuliti pero. Dedovo pisalo je bilo vedno kakadujevo pero.

Potem sta razmišljala o željah, ki jih naj v imenu otrok sporočita dedku Mrazu, a o nobeni se nista mogla kar tako strinjati. Da bi preverila, ali je želja res takšna, kot si jo želijo otroci, sta se vsakokrat preselila v Kakadujevo republiko. Te poti v Kakadujevo republiko so bile vedno zanimive, vesele, skrivnostne, poučne itd. Po tem dolgem in razburljivem potovanju se Kakadu in ded Sivabrada odločita in pismo napišeta. Ker bodo na vseh teh potovanjih v različne Kakadujeve dežele sodelovali tudi otroci ob radijskih sprejemnikih, bodo tudi sami znali na koncu napisati pismo dedku Mrazu, ali pa se bodo raje kar pridružili kakadujevim novoletnim željam in zaupali, da jim jih bo dedek Mraz resnično vsem izpolnil.

Oddajo je napisal Herman Škofič.

Srednja stopnja:

PETER IN VOLK

Tik pred novim letom bo na sporedu glasbena pravljica Peter in volk, ki jo je uglasbil slavni sovjetski skladatelj Sergej Prokofjev. Zanimivo je, da je tudi besedilo za to prikupno pravljico napisal skladatelj sam. Delo je dokončal v Moskvi leta 1936 in še isto leto je bilo izvedeno na mladinskem koncertu Moskovske filharmonije. Dve leti zatem je že Bostonski simfonični orkester predstavil to glasbeno pravljico tudi ameriškim otrokom. Kmalu so to simfonično pripovedko — tako jo je imenoval skladatelj sam — poslušali mladi poslušalci širine sveta. S svojo glasbeno pravljico je pripovedovala in še pripoveduje milijonom otrok prijetno zgodbo. V njej skladatelj z glasbeno govorico prikazuje, kako je Peter s pomočjo ptičke, mačke in račke premagal krvooločnega volka. Prav kakor v gledališču nastopajo tudi v naši glasbeni pripovedki različne osebe iz človeškega in živalskega

Ze sedmo leto teče zdaj, odkar Jana Osojnikova in Marjan Kralj vodita Veseli tobogan

30. decembra ob 9.05, I. program
31. decembra ob 14.05, II. program

sveta. Vsaki od teh je dal skladatelj svojevrstno, značilno glasbeno podobo. Prva je ptička, ki nam jo je skladatelj lepo glasbeno upodobil s pomočjo flavte. Mehko in tiho plazeči se mački je našel skladatelj primerno melodijo v klarinetu. Tudi, ko je upodabljal račko, ni bil v zadregi. Stisnjeni zvok oboe je bil kakor nalašč za to. Starega godrnjavega dedka nam predstavlja fagot. Zdaj smo pri krvooločnem volku. Skladatelj ga je zvočno upodobil s skupino treh rogov. V zgodbi so seveda tudi lovci. Strele njihovih pušk ponazarjajo udarci po pavkah. In glavni junak naše pripovedke, neustrašni Peter? Njegova melodija se prepleta skozi vso pravljico zdaj v tej, zdaj v drugi obliki, kakor to pač ustreza Petrovem razpoloženju. Ob koncu se zmagovalno oglašajo rogovi in trobentah.

Upamo, da bo ta glasbena pravljica vsaj malo prispevala k lepemu pričakanju novega leta.

6. januarja ob 14.05, II. program
8. januarja ob 9.05, I. program

Višja stopnja:

SLOVENSKA BAROČNA KNJIŽEVNOST

Tako kot renesančna besedila protestantske dobe so tudi besedila naslednjega obdobja napisana skoraj izključno za potrebe verskega življenja v slovenskem jeziku. To obdobje smo po izročilu literarne znanosti vajeni poimenovati ne po slogovnih značilnostih obdobja, marveč po osnovnem akejskem gibanju tedaj uradne katoliške veroizpovedi. Pravimo mu obdobje katoliške verske obnove. Sele drugo obdobje tega časa smo vajeni imenovati z oznako slogovnega obdobja: pravimo mu barok. Pa tudi to poimenovanje še ni našlo pravega mesta v našem vedenju. Vse preveč je namreč naša starejša slovstvena zgodovina v doslej najplodnejšem svojem obdobju predvsem ugotavljala, v kolikšni meri in kako hitro je bil izpolnjen repertoar katoliških besedil v slovenščini, ni je pa zanimalo, ali so bila besedila napisana v tem ali onem izraznem načinu.

Zaradi takega delovnega izhodišča je seveda razumljivo, da v besedilih tega obdobja dolgo nismo bili vajeni videti tiste osnovne novosti, ki pomeni v primerjavi s prejšnjim slogovnim obdobjem spremembo in napredek.

Novost našega razpravljanja pa ni samo v ugotavljanju slogovnih posebnosti, marveč tudi v novem pretresu razdobja tako imenovanega zatišja v knjižnem ustvarjanju 17. stoletja. Nekateri rokopisi namreč tako po svojem jeziku kakor po slogovni dognanosti v novem izrazu kažejo, da izročilo slovenske besede po protestantski dobi pravzaprav ni bilo pretrgano.

Naloga oddaje je torej pokazati na smer knjižnega ustvarjanja v razdobju od začetka 17. do srede 18. stoletja, na knjižne zvrsti, predvsem pa na slogovne značilnosti in na tipe tega izraza v slovenskem svetu.

KRALJ IN NJEGOV BOBEN

Tej radijski pravljici bi lahko dali podnaslov: Ne zvrčaj krivde na drugega.

V pravljici nastopajo: kralj Lilihip Dolgi, princeska Lilihipica, njegova hčerka, prvi minister, bobnar, sosednji kralj in podaniki.

Kraljevina Lilihip je bila zelo bogata, kajti imela je vse, kar sodi v pravljico: kralja, princesko, pastirja, bobnarja in ministra... Le kralj Lilihip je nekoč pozabil na vladanje in si pričel izmišljati pesmice. Videl je pod vinsko brajdo, grizjal kistice in brundal in brundal, dokler si ni izmislil cele pesmice. Nad svojo pesmico je bil navdušen. Bobnar jo je moral uglasiti in postala bi lahko kraljevska koračnica, lahko bi postala celo državna himna. Kraljevo veselje je bilo vedno večje in pripravil je veliko slavje za rojstni dan svoje edinke, princeske Lilihipice. Takrat so prvič

zapeli in zaigrali novo kraljevsko koračnico. Kralj je pričakoval veliko pohval in res so ga hvalili, ker niso upali drugače. Lilihipica pa se je zjokala. Kar na glas je rekla: pesmica je grda.

Bolj ko je kralja prepričevala, bolj se je oglašala v kraljevski glavi misel: ministri so krivi, ker so pesem grdo zapeli, bobnar je kriv, ker je pesem grdo uglasil, podaniki so krivi, ker so se pesmi posmehovali. Krivca je treba poiskati. In so ga našli. Kriv je bobnar. Kralj, ki si je pesem izmislil, pač ni kriv, ker ni bil še nikoli ničesar kriv.

Bobnarju so odpovedali službo, ga izgnali iz dežele — vendar se je vse to kralju Lilihipu hudo vrnilo.

Je že tako, da svoje krivde ne moreš zvrtniti na drugega.

Pravljico, Kralj in njegov bobnar, je napisal Herman Škofič.

6. januarja ob 9.05, I. program

7. januarja ob 14.05, II. program

Srednja stopnja:

RESNIČNOST IN DOMIŠLJIJA V ZGODBAH
ELE PEROCI

Se vedno je odprto vprašanje, zakaj literarna teorija in literarna zgodovina v svojih učenih razpravah ne upoštevata književnosti za otroke, razen v redkih primerih, na primer kadar obravnavata pesniško delo Otona Zupančiča in se zaradi svoje pedantnosti takole mimogrede pomudita tudi pri njegovem Cicibanu. Ali je tako povsod po svetu ali samo pri nas, da tako malo pišemo in preiščujemo o oblikovnih in vsebinskih sestavinah tako klasične kakor sodobne književnosti za otroke? Nedvomno nam je glede tega lahko v vzpodbudo znamenito in zanimivo literarnozgodovinsko delo francoskega komparativista Paula Hazarda: Knjige, otroci in odrasli, v katerem sloviti literarni zgodovinar razgrinja tegobe in muke pri rojevanju književnosti za otroke in hkrati otrokovo žejo po spoznavanju sveta in življenja tudi prek fantazijskega medija, izoblikovanega v klasičnih pravljicah in pustolovskih zgodbah. Ta žejna gotovo ni pogašena otrokom naših dni, čeprav se je književnosti pridružilo še več drugih posrednikov, ki pa brez pomislekov zajemajo v studencu književnosti za otroke.

To kratko, zgolj nakazano uvodno preiščevanje, naj bi nas pripeljalo do smisla in pomena obravnave uspešnih del za otroke in mla-

dino, ki jih je v dobrih dveh desetletjih napisala ELA PEROCI. Njene fantazijsko obarvane zgodbe o otrokovem svetu in okolju, če omenimo le nekatere kot Muca copatarica, Moj dežnik je lahko balon, Tacek, Kdaj je Ljubljana najlepša, Hišica iz kock in veliko drugih, so se v posamičnih objavah ali v zbirkah uvrstile med knjige na zdaj že kar bogati knjižni polici za slovenske mlade bralce.

Naj opozorimo le na dve zanimivi sestavini črtic in zgodb ali modernih pravljic Ele Peroci, ki jih bo oddaja za naše šolarje še posebej naglasila: prva naj bi bila razpredanje snovi prek otrokove zavesti od sobe prek dvorišča in mesta v širni svet za valovi, morskimi in televizijskimi, druga pozornost pa naj bi veljala oblikovnim vrednotam. Resnični, vsakdanji otrokovi zapletljaji dobivajo rešitve v domišljjskih kombinacijah z nevsiljivim poudarkom etičnih vrednot, kakor na primer v zgodbici Moj dežnik je lahko balon, ko pokarani otrok obdaruje mrke obraze svojih najbližjih s čudežnimi klobuki. S takšnimi sestavinami je mladinska književnost Ele Perocijeve literatura zase in hkrati del prizadevanj v sodobnem literarnem snovanju, da bi izpovedala doživljajski in predstavnostni svet sodobnega človeka, njegove stiske in radosti.

Otroci so zvesti spremljevalci Veselega tobogana in ne štedijo dlani, kadar je treba za uspel nastop nagraditi mladega vrstnika na odru. Letos snema Veseli tobogan tudi televizija

13. januarja ob 14.05, II. program

15. januarja ob 9.05, I. program

Višja stopnja :

OPERA — NASTANEK IN RAZVOJ

Opera je ena najbolj priljubljenih glasbenih zvrsti; blizu in razumljiva je tudi takšnim poslušalcem, ki o drugih zvrsteh glasbe vedo prav malo ali nič. To je pripisati dejstvu, da je opera, če jo hočemo ustrezno doživeti, tesno povezana z gledališčem, z dogajanjem na odru.

Glede na to bi lahko rekli, da znanja o operi ni težko posredovati z radijsko šolo. Vendar pa ravno ta »medij« omogoča, da si lahko bolj ogledamo, kakšne lastnosti ima opera kot samo kompozicijska glasbena umetnost. Kot vsaka glasbena zvrst ima namreč tudi opera svoje zakonitosti in različne kompozicijske načine.

Avtor oddaje o operi si je za izhodišče razlage izbral odlomek iz opere »Lucia Lammermoor« italijanskega skladatelja Gaetana Donizettija. Gre torej za obdobje glasbene romantike, v katerem je opera doživela velik razcvet. Ob razlagi konkretnega primera Donizettijeve opere se avtor ustavi zlasti pri razlagi tehle važnih pojmov: **recitativa** kot posebni obliki petja, ki ni melodična, temveč prinaša besedilo na bolj pogovoren način, ob skopi orkestralni spremljavi; **ariji** — spevnem delu opere, kadar poje en sam pevec; **duetu** in **tercetu**, kadar pojeta dva oziroma trije pevci.

17. januarja ob 14.05, II. program

18. januarja ob 9.05, I. program

Nižja stopnja

SPREMLJAJMO PESMICO

V drugi radijski šoli za nižjo stopnjo je glavni poudarek ni ritmični vzgoji. To je ritmizaciji besedila, ritmični spremljavi besedila ter spremljanju pesmi z otroškimi glasbili. Nakazani so tudi ostali vzgojni elementi, od dihalnih vaj, oblikovanja tona do estetskega oblikovanja pesmi.

Posamezne vzgojne elemente nakazujejo dogodki zgodbe, kajti učenci na tej stopnji si pridobivajo glasbeno vzgojo spontano in podzavestno. Učitelji bodo te elemente z lah-

koto razbrali in jih uporabili ter končno izdelali v svojih razredih. Tako bodo lahko spoznali dihalno vajo na »oddahnimo se«, nadalje vajo za oblikovanje vokala »u«, predhodno ritmično spremljavo, ki je nakazana s ploskanjem, tolčenjem in podobno in nato prehod na spremljanje glasbil ter končno opombe o estetskem oblikovanju pesmi.

Ritmični obdelavi je namenjeno besedilo Semafor, oblikovanju pesmi pa Ura Janeza Bitenca.

SVET OSNOVNE ŠOLE POHORSKI ODRED
Slovenska Bistrica

razpisuje
prosto delovno mesto

UČITELJA — U

v oddelku podaljšane bivanja učencev z nepolnim delovnim časom, za določen čas.

Razpis velja do zasedbe delovnega mesta.

OSNOVNA ŠOLA PODVELKA

znova razpisuje prosto mesto

učitelja — vzgojitelja

za oddetek PBU za nepoln in določen čas (do junija 1970). Zaželeno je sposobnost za vodenje pevskih zborov (dopolnjevanje).

Na voljo je samsko stanovanje.

Pogoj: ustrezna izobrazba pedagoške smeri.

OSNUTEK STATUTA OSNOVNE ŠOLE »KETTEJA IN MURNA« V LJUBLJANI

(Nadaljevanje s 4. strani)

— zagotavljajo ustrezne prostoroče za redne in izredne sestanke;

— omogočajo članom delovne skupnosti, ki so izvoljeni v organe občinske, republiške ali zvezne organe družbenopolitičnih organizacij, da se lahko udeležujejo uradno sklicanih sej.

Clen

Sindikalna organizacija šole štiti in zastopa svoje člane v delovnih sporih. Samoupravni organi morajo o nameravani odpovedi delovnega razmerja delavcem — če zanje enostranska odpoved ni nastopila zaradi kršitve delovnih dožnost, oziroma po sili zakona — obvestiti o razlogih za izključitev predsednika sindikata najmanj 7 dni pred sprejemom sklepa o odpovedi.

Clen

O vseh pomembnih spremembah, ki zadevajo položaj delavca (zlasti o pravilniku o oblikovanju in delitvi dohodka ter osebnega dohodka, o sredstvih za družbeni standard, o sredstvih za rekreacijo in dopuste, o pravilniku o medsebojnih delovnih razmerjih ipd.) je svet šole dolžan pred odločanjem razpravljati in upoštevati tudi mnenja in predloge organov družbenopolitičnih organizacij šole.

Clen

Člane izvršilnih organov družbenopolitičnih organizacij lahko kličejo na odgovornost za njihovo politično dejavnost, ki organizacija oziroma njihova telesa, ki so jih izvolila.

(Opomba: Osnovna šola Ketteja in Murna ima poleg statuta še tele splošne akte:

— pravilnik o življenju in delu šole;

— pravilnik o sistemizaciji in opisu delovnih mest;

— pravilnik o delovnih razmerjih;

— pravilnik o ugotavljanju in delitvi dohodka in delitvi osebnih dohodkov.

Na osnovi zakona o knjigovodstvu delovnih organizacij (Ur. list SFRJ, št. 48/68), bo šola izdelala pravilnik o organizaciji knjigovodstva, ki ga bomo po potrebi objavili.)

(Nadalj. iz prejšnje številke)

I. »General Instructions« (Splošna metodnična navodila)

V tem delu učbenika so implicitno podana načela metode, ki se po C. C. Friesu imenuje »oral approach«. Ta načela so:

1. Cilj poučevanja angleščine na tej stopnji je še vedno obvladavanje govornega jezika. Avtorji poudarjajo, da je treba predvsem razvijati dijakove sposobnosti razumevanja in govorjenja.

2. Dijak postopoma osvaja govorni jezik v razvijanjem govorne navade v uporabi slovničnih vzorcev (=grammatical patterns). Splošna navodila poudarjajo važnost številnih ustnih vaj v uporabi stavčnih vzorcev. Zato tudi v TT zasledimo mnoge ustne vaje, ki jih v ST ni. Po drugi strani je večina vaj v ST namenjena ustnemu urjenju (=drill-) stavčnih vzorcev pri zaprtih knjigah. Namen je doseči avtomatično, podzavestno reagiranje v angleščini. »Učenje tujega jezika ni nič drugega, kakor mehanično, postopno in akumulativno pridobivanje navade v uporabi določenega števila stavčnih vzorcev.«

3. Po metodi »oral approach« je treba zavestno poznati jezikovni sistem jezika. Vsak novi stavčni vzorec primerjamo z že znanim stavčnim vzorcem, tako da dijak razume razliko oblik in pomena, s tem se zavestno nauči novo strukturo. Ob številnih ustnih vajah postane uporaba nove strukture avtomatična.

4. Memoriranje paradigem, izoliranih oblik in besed ni potrebno, ker ne prispeva k razvijanju govornih navad. Vendar bi bil očitno, da se dijaki pri tem ne učijo gramatičnih oblik, neupravičeno. Dijaki se učijo različne morfološke oblike, le da so zdaj tesno povezane z vlogo, ki jo imajo te oblike v stavku pri posredovanju strukturalnega pomena. Mor-

— Morton F. Rand (University of Michigan): The Language Laboratory as a Teaching Machine. (International Journal of American Linguistics, Part I, Vol. 26, N. 4, Oct. 1960, Str. 118.)

fologija, ki je prevladovala v tradicionalni slovnici, je odstopila vodilno mesto sintaksi.

5. Tudi za to stopnjo še zmeraj velja pravilo, da mora dijak najprej auralno in oralno obvladati novo snov, preden bere ali piše naloge iz te snovi. Brez dvoma se avtorji priprave učbenika zavajajo, kako važen je avditivni spomin za razumevanje tujega jezika. Pomnjenje akustične slike sporočila je pogoj za razumevanje. Pri pouku po »General Instructions« se dijak, medtem ko je vizualna slika teksta izključena, privaja na intenzivno uporabo avditivnega spomina. Le-ta se s tem razvija, istočasno pa se razvija spretnost razumevanja.

6. Največja težava pri poučevanju tujega jezika se pojavi takrat, ko je treba poiskati način, kako povezati govorno manifestacijo z realnostjo. Avtorji »Splošnih navodil« priporočajo učitelju, naj poskusi v razredu ustvarjati resnične življenjske situacije, v katerih so stavki (pa čeprav služijo le za urjenje stavčnih vzorcev) logična govorna reakcija. Tudi v TT so dana navodila, kako naj učitelj vzpostavi dijakovo fantazijo, tako da si bo dijak sam ustvaril podobo situacije, ki zahteva ustrezno reakcijo. Pri tem bi najbolj pomagalo slikovno gradivo. Gotovo je pomankljivost naše nove knjige, da ne nudi slikovnega gradiva.

Poučevanje po metodi »oral approach« je za učitelja zelo zahtevno. Od njega zahteva kar največjo aktivnost in koncentracijo med učno uro, iniciativo, iznajdljivost in tesen stik z razredom. Kdor si torej želi laagodnosti med poukom, ne bo s to metodo navdušen.

Načela metode »oral approach« v »General Instructions« bolj ali manj jasno zadržana. Avtorji predpostavljajo, da naši učitelji angleščine poznajo vsaj osnovne pojme strukturalizma in sodobne metodike poučevanja tega jezika. Iz lastne izkušnje pa bi rekel, da ni nikoli odveč, če vendarle poudarjamo ta načela. Znano mi je namreč, da naši diplomirani anglisti odhajajo z univerze, ne da bi bili med študijem kaj slišali o sodobni deskriptivni lingvistiki. Ta pomankljivost bo v učnem programu univerze kmalu odpravljena, vendar je danes še zmeraj tako, kot sem omenil. Zato sodim, da bi bilo zelo koristno, ko bi bila osnovna načela metode »oral approach« dana v »General Instructions«.

Ne strinjam se s formulacijo »The material should be treated in the following order«, ki prestrogo predpisuje vrstni red predlovanja snovi. Bolj me, da bo tako formulacija izkušene učitelja le preveč utesnjevala. Nemara se bo bal ustvarjalno oblikovati pouk. Tu je predvsem za vprašanje, ali naj vsako lekcijo začnemo vedno s stavčnimi vzorci

»Podšteta Ivan Konte. — Glej Huebner The lore: How to Teach Foreign Languages Effectively. New York 1965, Str. 99.

Velimir Batič

Tečaj za učitelje angleškega jezika v Leedsu

Priznanje našima učbenikom za angleški jezik

Letošnje poletje sem se udeležil rednega vsakoletnega tečaja za tuje učitelje angleškega jezika v Leedsu. Tečaj je trajal od 10. do 30. julija. Države in nacionalnosti štirih kontinentov je zastopalo šestdeset udeležencev. Bilo nas je šest Jugoslovancev, dva iz Slovenije. Imel sem srečno roko, da sem izbral in tudi dobil prav tečaj v Leedsu, saj Britanski svet nudi kar deset različnih možnosti izbire. Ta tečaj ima namreč poleg poudarka na jeziku še posebej poudarek na metodi in načinih pouka angleščine kot tujega jezika. Poletna šola v Leedsu si je pridobila sloves, pomemben je tudi njen vpliv in stalen interes zanj. Ves program je bil pripravljen v skladu s delom oddelka za metodiko pouka angleškega jezika na univerzi v Leedsu.

Ne morem se spuščati v podrobnosti bivanja in dela, zato bi rad v tem kratkem zapisu poudaril najbolj pomembna dejstva, ki so vplivala na to, da so organizatorji in predavatelji uspeli izvesti tečaj tako dobro. Smatram, da je sama razporeditev predavanj in vaj ter svobodnih aktivnosti odigrala pomembno vlogo. Tečaj je bil organiziran, dejal bi, ravno po meri zanimiva predavanja, ki so se dopolnjevala z vajami, ter vse ostalo, je pritegnilo pozornost udeležencev in jih aktiviralo od prvega do zadnjega dne.

Predavanja so obravnavala moderno angleško fonetiko, splošno stanje v lingvistiki in jeziku s predstavo dialektov, poučevanje angleščine, psihologijo učenja jezika, socialne aspekte angleščine in podobno, vse s poudarkom na sedanjosti. Vaje, ki so bile neposredno vezane na predavanja, in ki smo jih imeli v manjših skupinah, so poglajljale in utraleje.

Glede snovi ne morem reči, da mi je bilo kaj neznanega, po dokaj dobri teoretični podlagi z univerze in s sodelovanjem na dveh poletnih tečajih v Ljubljani sem imel znanen pregled, bili pa so novi pristopi, pozitivne, osvežitve in praktični napotki posebno v metodičnem delu posredovanja znanja.

Omembe vredno je priznanje, ki sta ga dobila slovenska učbenika angleškega jezika avtorice prof. Kosove in prof. Pilgramove za peti in šesti razred osnovne šole. Ob sistematičnem pregledu učbenikov, ki so jih imeli udeleženci tečaja s seboj, in ocenjevanju vseh pogledov prednosti, sta se učbenika uvrstila na prvo mesto. Bila sta edina, ki so ju predavatelji toplo priporočali in nista imela »disadvantages«. Prijeten je bil občutek velike pohvale, čeprav sem je bil le posredno deležen, samo kot eden

učitelj, ki so dve pretekli leti uspešno delali s knjigama.

Kot sem že zapisal, delavnik ni bil prenatrpan in je dopuščal tudi osebno izbiro in interese za to ali ono področje. Anglijo sem doživel prvič. Spoznal sem dober svet stvari, o katerih sem prej le bral, slišal, gledal slike. Obiskali smo York in zadnjega njegovih festivalskih večerov, videli Fountains Abbey in spoznali Rippon; primerjali lepote Lake Districta z našimi, se vzdržljali v mesto Leeds, v prijaznega gostitelja. Spoznali smo veliko preteklost in snujočo sedanjost.

Delali smo v jezikovnem laboratoriju, obiskali šole, univerze, se spoznali z vrsto predstavnikov prosvetnega in kulturnega življenja.

Problemov ni bilo, po angleško: bilo je »perfect«. Zahvala za vse to gre prizadevnemu organizatorju in vsem, ki so nam tečaj omogočili.

Tečaj v Leedsu priporočam vsem učiteljem angleškega jezika, hitro si boste razširili in poglobili svoje znanje. Korist bo pomembna, znanje vseh, ki jim ga posredujemo, bo kvalitetnejše. Vsi, ki nam je vsakdanje delo pouk tujega jezika, bi morali vedno živeti in delati v neposrednem stiku z ljudmi in kulturo, s katero naše učence in dijake seznanjamo. Tečaja v Leedsu naj bi se udeležilo čimveč učiteljev angleškega jezika. K. J.

ali pa naj se je kdaj pa kdaj lotimo tudi z »oral introduction of the reading...« Metodiški o tem vprašanju nimajo istega mnenja. »Note« na 2. strani »General Instructions«, ki tudi govori o tem, po mojem ni v skladu s strogim »should« na začetku tega poglavja.

II. »Student's Text« (ST)

in »Teacher's Text« (TT)

(Knjiga za dijaka in učitelj v priročnik)

1. Razdelitev snovi

Originalna knjiga za dijaka je razdeljena na pet enot (=»Units«). Vsaka od njih obdeluje eno področje človeškega življenja in delovanja. Enote so razdeljene na različno število lekcij (=»Lessons«), ki jih je v knjigi petindvajset. Originalna knjiga je namenjena za tretje leto učenja angleščine. Očitno je, da so avtorji predvidevali večje število učnih ur v šolskem letu, kakor jih imamo mi, mimo tega pa še dodatni pouk v jezikovnem laboratoriju. Prva enota originala je namenjena ponavljanju in utrjevanju stavčnih struktur iz prejšnjih dveh knjig oziroma šolskih let. Ostale enote vsebujejo nove strukture poleg ponavljanja in razširjanja že znanih.

Ob adaptaciji knjige je bilo treba snov prilagoditi našim razmeram. Ostala je razdelitev snovi na pet enot. Druga enota je ostala več ali manj nespremenjena, v ostalih štirih enotah pa je izpuščenih nekaj lekcij, tako da imamo v adaptiranem učbeniku dvajset lekcij.

Slovnica snov je prav tako primerno porazdeljena na dvajset lekcij. Če upoštevamo, da se v osnovni šoli obdelajo vsa važnejša poglavja angleške slovnice, potem bo slovnica v adaptirani knjigi v glavnem služila za ponavljanje, utrjevanje in za avtomatizacijo slovničnih vzorcev. Sicer menim, da taka razporeditev snovi ustreza našim razmeram.

2. Jezik

Original »English for Today« je napisan v ameriški angleščini. V adaptiranem učbeniku so ameriške izraze nadomestili ustreznim britanskim, ostal pa je ameriški »drugstore« — nemara zato, ker v britanski angleščini ni adekvatnega izraza za tip trgovine, ki se v ZDA tako imenuje.

3. Berila

Berila ameriškega originala so predolga. Najboljša berila so v učbenikih tujih jezikov pač ona, ki vsebujejo samo eno poanto. Dijak si jih tako laže zapomni. V adaptiranem učbeniku so berila primerno skrajšana, nekatera tudi spremenjena; dodani so stavki in odstavki, ki govorijo o Jugoslaviji. Berila so razdeljena na oštevilčena poglavja. S tem je pomankljivost — predolga berila — nekoliko ublažena, ne pa tudi odpravljena. Menim, da je to največja, in rekel bi, skoraj edina resnejša pomankljivost adaptiranega učbenika.

Po vsebini je vseh dvajset beril razdeljnih na pet enot, ki obdelujejo, kot že rečeno, pet različnih področij človeške dejavnosti. (I. enota: Življenje v mestu, na deželi in na skrajnem severu. II. enota: Prehrana, predelovanje in prenos hrane. III. enota: Gospodarstvo, banke, denarni sistemi, mednarodna trgovina. IV. enota: Zanimivi poklici. V. enota: Razvedrilno.) Berila ne opisujejo ameriškega ali britanskega načina življenja, njihove kulture in civilizacije, ampak so splošnega značaja.

Besedni zaklad beril je precej bogat. Vendar ni potrebno, da bi učitelj vztrajal pri tem, naj bi se dijaki aktivno naučili vseh besed. Precej je namreč takih, ki lahko ostanejo v dijakovi podzavesti, tako da jih bo lahko spoznal takrat, ko se bo z njimi srečal v novem tekstu.

4. Slovnica

Besedni sklop, ki posreduje poseben, dodaten pomen mimo in preko pomena posameznih besed v sklopu, imenujemo gramatični vzorec. Ta posebni pomen, ki ga ima besedni sklop ne glede na pomen posameznih besed, je strukturalni pomen. Gramatični vzorec je torej nosilec strukturalnega pomena. Celotni pomen stavka sestavljata torej pomen posameznih besed (leksikalni pomen) in strukturalni pomen. Znati slovnico pomeni poznati sredstva, s katerimi posredujemo strukturalni pomen. Ta se seveda kaže samo v stavkih. Zato je vsa slovnica v adaptiranem učbeniku zgrajena na stavčnih vzorcih (=»models«). Z vajami se učenec uri v menjavanju besed v da-

lih stavčnih vzorcih, v spremiljanju enega stavčnega vzorca v drugega, kombiniranju več stavčnih vzorcev. S tem se učenec uči živega jezika. Po metodi »oral approach« slovnica ni ločena od jezika; vsebujejo jo živi, uporabni stavki. Adaptirani učbenik vaje skrbno razporeja in jih po težavnosti preišlije stopnjuje.

Ustnih in pisanih vaj je dovolj in so tudi dovolj raznovrstne. Morebitni pomislek, da se skozi vse lekcije ponavlja isti tip vaj, da so torej vaje premalo raznovrstne, ne bi bil umesten. Izbrani so pač najbolj učinkoviti tipi vaj, ki so primerni tudi za učenje v jezikovnem laboratoriju. Nekaterje vaje zahtevajo, da dijak že pozna besedišče berila. Pred vajami bo torej berilo treba obdelati. Vsekakor pa se bo treba odločno izogniti podajanju novih struktur s še neznanim besediščem, ravno tako uvajanje novih besed z neznanimi strukturami.

Kakor sem že omenil, je bilo treba pri priredbi učbenika izpušiti iz originala nekaj lekcij in skrajšati berila. S tem se je v berilih zmanjšalo število posameznih struktur, ki jih lekcije sicer obravnavajo. Tako sta na primer vaji 10 in 11 iz prve lekcije učenecve knjige in vaji 25 in 26 iz prve lekcije priročnika za učitelja namenjeni ponavljanju uporabe »models CAN and WILL«, vendar so v berilu samo tri strukture z »can« in samo ena z »will«.

V drugi lekciji, ki je namenjena ponavljanju uporabe Present Perfect Simple in Continuous, sta v berilu samo dva stavka s Present Perfect Continuous. Podobno je s frekvenco slovničnih struktur v berilih drugih lekcij, na primer, v osmi, deseti, enajsti itd. Menim sicer, da bi v berilih koristila večja frekvenca struktur, vendar učbeniku po metodi »oral approach« tega ne kaže očitati, ker je njegovo težišče v številnih vajah, ki naj bi učenca pripeljale do avtomatičnega uporabljanja stavčnih vzorcev. Takih vaj pa je v novem učbeniku dovolj. Poznamo učbenike po isti metodi, ki imajo le nekaj beril, pač pa ogromno število vaj.¹²

C. SKLEP

Ce povzamemo prednosti in pomankljivosti novega učbenika, pridemo do naslednjih zaključkov:

Pomankljivosti:

1. Novi učbenik ni zasnovan na kontrastivni slovnici slovenskega in angleškega jezika.

2. Berila so predolga.

3. Pri nekaterih berilih je frekvenca struktur, ki jih lekcija obravnava, premajhna.

4. Učbenik je brez slikovnega gradiva.

5. Prav tako je brez zvočnega gradiva.

Prednosti:

1. Če hočemo pri poučevanju doseči kar najboljše rezultate, je osnovna lingvistična in metodična usmeritev učbenika (strukturalizem in »oral approach«) edino primerna. V primerjavi s to odlično novo učbenikom so vse pomankljivosti brezpomembne.

2. Novi učbenik ima poseben priročnik za učitelja, ki je izšel skupaj z učenčevim knjigo, in splošna navodila za poučevanje po metodi »oral approach«.

3. Berila imajo sodobno vsebino in ustrežajo starosti dobi učencev v 1. razredu šol II. stopnje.

4. Knjiga razvija govorne navade, spretnost razumevanja, govorjenja, branja in pisanja.

Zavedati se moramo, da nikoli ne bo idealnega učbenika za vsako situacijo, saj so učitelji in učenci po svojih psihičnih lastnostih različni, zato vsak po svoje posreduje oziroma sprejema tuj jezik. Vendar se lingvisti in psihologi strinjajo v tem, da je treba jezik poučevati v taki obliki, v kakršni služi za sporazumevanje med ljudmi. Novi učbenik se tega strogo drži. Zato pričakujem, da bo izpolnil svoj namen in da bodo učitelji in učenci z rezultati poučevanja oziroma učenja potrdili njegovo vrednost.

Da bi se idealnim razmeram za poučevanje angleščine čim bolj približali, bi predlagal, naj se čim prej lotimo izdelave slikovnega in ozvočnega gradiva k novemu učbeniku.

Na koncu želim izreči priznanje in čestitati profesorici Mileni Kos, Alenki Gorčan in Ivanu Rodu k uspešno končanemu delu.

¹² Glej na primer Taylor Grant: Mastering American English. New York: Saxon Press 1956.

Ivan Konte

Pedagoški tisk in strokovno izpopolnjevanje učiteljev

(Nadaljevanje s 1. strani)

žali učiteljem, tako da so knjiznice decentralizirali. Ker ima vsak predmetni učitelj svoj kabinet, so tam zbrali priročne knjiznice, v katerih so vse strokovne knjige, ki zadevajo ta predmet. Učitelj jih ima pri rokah, če kaj potrebuje, ni treba prositi knjižničarja, zato lista po njih prav gotovo bolj pogosto kot prej. V glavni knjižnici pa so knjige splošnega pomena in priročniki za razredni pouk.

Dostikrat pravimo, da bi že kupovali knjige, če bi imeli denar. To je res, prav tako pa je res, da najdemo občutne razlike tudi pri finančno in organizacijsko popolnoma enakih šolah. V em nimajo le najnujnejšega, ampak celo specialne strokovne liste od jezika in slovstva za slovenista, pa dalje za geografa, zgodovinarja, glasbenika, učitelja telovadbe, pa še to ali ono revijo. Drugod pa štedijo in slišali smo o ravnateljju, ki se hvali, da razmišlja in okleva že, če stane publikacija 10 din. Torej ni edini vzrok denar, ampak tudi manjša razzeledanost, zavzetost in želja po napredku.

Včasih pa je za nepoznavanje knjig kriva tudi slaba obveščnost. Založbe zelo glasno prodajajo svoje komercialne izdaje, kaka prepotrebna strokovna knjiga pa ni deležna dovolj pozornosti; če pa izide npr. v Zagrebu, zanjajo največkrat niti ne slišimo, če je še tako zanimiva. V našem mestu imamo knjižnico pedagoškega društva. Tja pa zahajajo predvsem študenti in posamezni učitelji, ki so zadolženi za kake referate. Morda bo imela več bralcev, če bomo o njej spregovorili v učiteljskih kolektivih, kot bo morda več naročnikov strokovnih listov in več kupecv strokovnih knjig, če bomo o njih govorili in nanje opozarjali.

Naši učitelji kažejo živ interes za poglobljanje pedagoške znanosti, za odpravljanje pomankljivosti v našem šolstvu, za vse, kar vnaša napredek v učno-vzgojno delo. To dokazuje tudi zelo veliko število učiteljev in vzgojiteljev, ki pišejo v »Prosvetnem delavcu« o svojih spoznanjih, izkušnjah in predlogih, različno in z raznih vidikov, toda s skupnim namenom: sodelovati pri razvoju naše šole. Zato prenešena, ker niso vsi delavci v vzgojno izobraževalnih zavodih naročeni na ta svoj list. Prav neprijetna pa je ugotovitev, da nekateri naročniki tako neredno poravnavajo svoje obveznosti, da

povzročajo upravi stalne težave. Ali ne bi kazalo urediti tako, da bi učitelji in vzgojitelji, člani sindikata delavcev družbenih dejavnosti, prejeli list brezplačno, saj sindikalna članarina ni ravno majhna? (Člani ZKS prejema časopis »Komunist«, tudi člani nekaterih drugih organizacij prejema svoja glasila.) Prav bi bilo, da bi sindikat sodeloval pri tej akciji, kajti priznati moramo, da za strokovno izpopolnjevanje prosvetnih delavcev ni storiš vsega, kar bi od njega pričakovali.

Za boljše delo je potrebno več znanja, to najdemo v knjigah in

revijah. Ko ga hočemo prenesti v prakso, pa je vse odvisno od človeka. Zato so za izpopolnjevanje učiteljev in za večje delovne uspehe nadvse pomembni odnosi v učiteljskem kolektivu.

Odnosi med ravnateljem in učiteljskim zborom, med starejšimi in mlajšimi, med dolgoletnimi delavci in novimi učnimi močmi. Kjer so ti urejeni, humani in so ljudje strpni drug do drugega, delavci radi opravljajo svoje delo, se z veseljem izpopolnjujejo in sestavljajo resen enoten učiteljski zbor. To pa je hkrati pogoj in jamstvo za napredek.

Velimir Batič

Sovražnik spolnosti in spolna inkvizicija

S temi besedami sta se v polemiki srečala znani seksolog Dr. Marijan Košček in profesor moralne teorije Dr. Stefan Steiner. Čeprav je skoraj vsaka polemika neprijetna, pogosto nevljudna in večkrat tudi subjektivna, pa včasih le vzpodbudi razmišljanja in pripomore k določenim premikom v razmišljanju. Da so potrebni premiki v razmišljanju o spolnosti, o tem ne dvomi noben naravni in poklicni vzgojitelj. Jasen dokaz o potrebnih spremembah so tudi tako imenovane »spolne revolucije«.

Stališča dr. Koščeka poznamo poklicno izjavljajo iz njegove bogate literature, v kateri spretno razlaga klinične izkušnje o delu s posamezniki. Znani seksolog in psihater je tudi avtor več knjig s področja splošne mentalne higijene, ki so nepogrešljiv priročnik za delo v klinični strokovni praksi.

Verski list Družina očita preko Dr. Steinerja seksologu, da svoja izjavljanja gradi na neresničah in da funkcioniira kot inkvizitor spolne vzgoje.

»Vsak resnično kulturni človek, naj bo veren ali neveren,

prijatelj ali nasprotnik krščanstva, človek, ki je sposoben ločiti celoto od posameznosti, resnično od neresnice, pravico od krivice, kritiko od propagande, strokovnost od nestrokovnosti, objektivno od subjektivnega, bo priznal, da ima krščanska spolna morala vsaj nekaj pozitivnega.«

S temi besedami se je dr. Steiner zelo približal resnici, do katere se moramo izvajalci spolne vzgoje dokopati s težavnim delom, vztrajnim branjenjem po literaturi in strokovnim proučevanjem pojavov. Citirano trditev bi se dalo utemeljiti in dopolniti z bogatimi gradivom iz seksoloških ambulant, mentalno-higijskih posvetovalnic, antiveneričnih dispanserjev in tudi spovednic. Vsestransko poznavanje težav, ki jih ljudje doživljajo zaradi spremenjajočih se moralnih nazorov, in še vedno zelo nejasne slike o lastni spolnosti, bi agresivno polemiko dr. Steinerja privedlo do le navidezne nasprotnosti s poglavitnimi tezami dr. Koščeka.

Da »ima krščanska morala vsaj nekaj pozitivnega«, nedvomno drži, po koncilskih diskusijah

ima menda vedno več pozitivnega in avtor sestavka, v Družini se je potrudil, da je zbral ustrezne citate iz Sv. pisma in druge literature. Zelo modro pa je zamolčal ostali del med »vsaj nekaj« in med »v glavnem«, na kar se sklicuje ne samo dr. Košček, ampak skoraj vsak strokovni sestavek o problemih spolnosti. (Povzetek članka iz »L'Expressa« v NR št. 19-3. okt. 1969). Zgodba o Adamu in Evi ne vsebuje samo misli: »Pojdita in razmnožite se«, ampak tudi fenomen »izvirnega greha« ter vseh njegovih posledic v življenju ljudi skozi stoletja.

»Ali sme kdo zaradi izjeme obsojati celoto?« vprašuje dr. Steiner in meni, da so pojavi »napačne spolne vzgoje« izjema v naukih cerkve, ki ne poznuje spolnosti kot nekaj grešnega in škodljivega in je ne doživlja kot hudičovo delo. Nedeljske pridige, spovedi in odgovori duhovnikov v zaupnih pomenkih v Družini pa govorijo, da te izjeme le niso prave izjeme, ampak še vedno zelo utrjene navade oz. globoko v podzavesti zakoreninjeni nazori, ki se jih v krščanskem duhu vzgojeni človek pogosto niti ne zaveda.

Takoj pa je treba dodati, da so nezdrevi, neznanstveni, nestrokovni in torej nepravilni nazori o spolnosti zakoreninjeni tudi pri tako imenovanih neverniki. Analiza pojavov opozarja celo na večjo škodljivost nove skrajnosti, po tako imenovani spolni revoluciji, ki se je odvijajo množice ne glede na vero, raso, narodnost... Nebrzdana, nesramežljiva, pohotna, pa tudi zmalčena, sfiziologizirana in bolna spolnost brez duševne komponente ima več sužnjeve in malikov, kot jih je imela srednjeveška pokrita, zatirana, preganjana in grešna spolnost.

Sovražniki spolnosti torej niso vezani na človekovo versko prepričanje samo in rojevanje se vedno novi, ko eros in seks prehajata iz rok duhovnikov in moralistov v roke znanosti in stro-

kovnosti. Vsaka nova »spolna revolucija« podere še en del starih tabujev, znanost pa zaostaja za razvojem dogodkov in ni uspela pripraviti potrebnih predlogov za pisane in nepisane zakone novih odnosov. Pa tudi ko bo zakonodajalec uspelo sestaviti nove kodekse, kdaj jih bomo ljudje v praksi osvojili kot del prepričanja in kdaj se bomo usposobili, da jih bomo privzgojali novim rodovom?

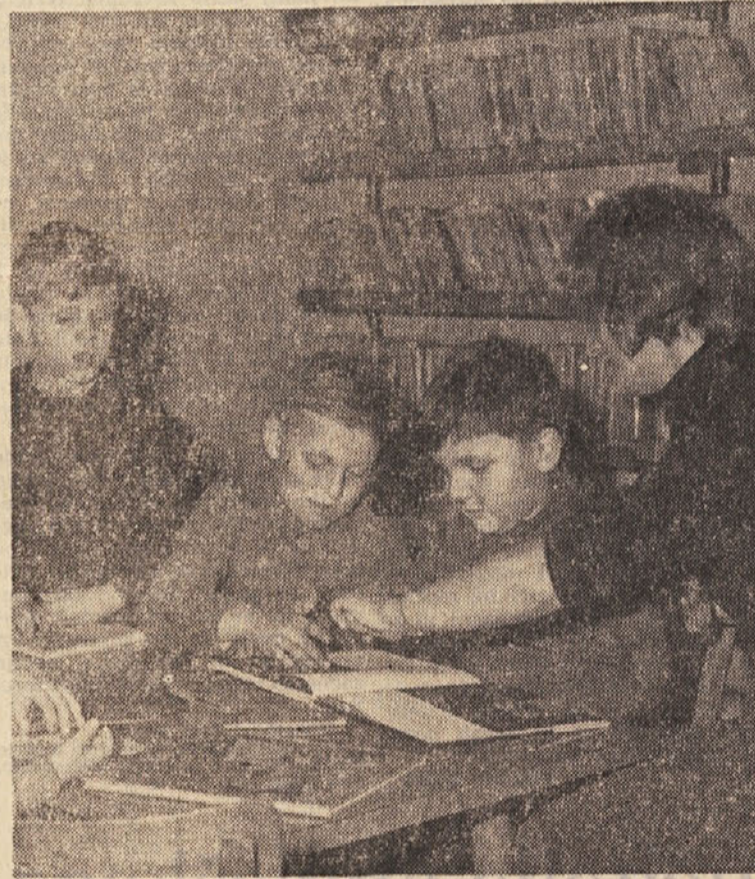
Koliko mladih ljudi si bo v tako imenovanem pluralizmu pedagoških vplivov, pozitivnih in negativnih, utrdilo trdne, pozitivne in ustrezne nazore o spolnosti in po njih živel? Ali se jih v valu, ki tabuje preplavalja s skomercializirano plazi, ne bo preveč izgubilo?

Skoki pesimizem klinične prakse in zaskrbljenost ob naraščajočih dehumanizacijah pa nas naj vseeno vodi pedagoški optimizem, ki ga je izrazil mlad človek pri nas takole:

»Vse, po čemer se zgledujem, živi v mnogih ljudeh, ki jih poznam ali sem o njih čital. Iz vsakega poskušam izlučiti njegove najboljše lastnosti, nazore, misli, vrline, in si jih prisvojiti kot vzor popolnosti«. Pedagogi si želimo, da bi vzpodbudili k opisanemu idealu in vzoru tudi tiste mlade ljudi, ki živijo brez idealov, ki si pomagajo z drogami, alkoholom, LDS-om ali orgazmom za vsako ceno.

Spolnosti ne bomo osvobodili greha, če jo bomo iskali za vsako ceno in jo sprejemali ter druge učili živeti z njo brez ljubezni. Tudi s kritikami osamljenih prizadevanj ne bomo dosegli cilja. V spreminjanju »civiliziranega človeka« v »kulturnega človeka« bomo v vzgojni in strokovni praksi morali začeti najprej pri sebi in s pozitivnim vzgledom pritegniti razvijajoče se rodove v svobodno in znanstveno utemeljeno mišljenje in življenje.

Tilka Kren

Ljubljanska Pionirska knjižnica je med našimi najmoderneje urejenimi knjižnicami

DVAJSETLETNICA PIONIRSKÉ KNJIŽNICE

Nepogrešljiv dejavnik pri oblikovanju »kulturne klime«

Na vprašanja ob jubileju odgovarja direktorica Pionirske knjižnice v Ljubljani Martina Širceljeva

Dvajsetletnica Pionirske knjižnice v Ljubljani je jubilej, ki terja pogled nazaj, hkrati pa ponuja priložnost, da vprašamo: kako ocenjujete razmere, v katerih je nastala Pionirska knjižnica?

— Čas, v katerem je bila Pionirska knjižnica ustanovljena, je bil zelo razgiban in aktiven, z mnogimi »odprtimi vrati«. Za delo z mladino na področju izvensolskih dejavnosti je bilo čutiti s strani družbe veliko zanimanje in podporo. V samih dejavnostih pa je prevladovalo stremenje po vključevanju sodobnih metod in oblik dela, ki bi otroke sproščale in aktivirale.

Pionirska knjižnica šteje po pravici med najmoderneje urejene knjižnice pri nas. Vskodnevno posojanje knjig v tej hiši je samo del njene dejavnosti. S katerimi novimi oblikami dela se privablja in vzgajate svoje bralce?

— Zavedamo se, da pismenost, to se pravi obvladovanje branja in pisanja, v našem času ni samo po sebi umevno zagotovilo, da bo otrok našel sam pot v svet knjig, ki je zanj zelo razsežno in nepregledno področje.

Zato smo ob našem osnovnem knjižničarskem delu, izposojni knjig, razvili celo vrsto neposrednih oblik dela, to so pravzaprav kačipoti, ki otroka v tem svetu vodijo in usmerjajo. Naj omenim nekatere:

Ura pravljic: s pripovedovanjem pravljic otroke med šestim in desetim letom v prvi vrsti razveseljuje. Imamo pa pri tem tudi nevsljive literarne vzgojne namene. S pravljicnimi zgodbami otroku širimo njegovo literarno obzorje, buri mu domišljijo, toda v mesajah, ki jih določa zgodba, saj je otrok prisiljen k disciplini in koncentraciji, če hoče potek pravljice slediti. Iz pravljice otrok izve za vse osnovne moralne norme, ki si jih izčisti še v dodatnem pogovoru. Prav v pogovoru o zgodbah, ki jih je slišal, pa si pridobiva tudi nov besedni zaklad in se nepriljano vadi v izražanju. Ure pravljic so izredno priljubljene med otroki. Obiskovalce Ur pravljic lahko štejemo za naše potencialne bralce.

Knjižne uganke: namen knjižnih uganek je v tem, da širijo bralčevo literarno obzorje in ga z vprašanji opozarjajo na razne odlike literarnega dela, pa tudi na tiste elemente v zvezi s knjigo, ki imajo pomembno vlogo v založniškem procesu (urednik zbirke, prevajalec, ilustrator itd.). Knjižne uganke so lahko tempreane tudi na eno samo temo, npr. ob izidu pomembne knjige, ob pomembnem kulturnem dogodku, ob podelitvi Prešernovih ali Levstikovih nagrad itd.

Kdor išče, ta najde: namen te oblike je, da z vprašanji navajamo bralca na uporabo katalogov, leksikonov, slovarjev, enciklopedij in ga uvajamo v samostojno iskanje literature na temo, ki ga zanima. Obe obliki Knjižne uganke in Kdor išče, ta najde, izvajamo z bralci od desetega do trinajstega leta.

Vprašanja: vprašanja so namenjena tistim bralcem, ki so že obiskovali našo knjižnico. Na vprašanja odgovarjamo z bralci od desetega do trinajstega leta.

Vprašanja:
Marjana Kunej

Pogovor o knjigah izvajamo z bralci od 14. leta dalje. Tema razgovora določajo vedno bralci sami. Bibliotekar — vodja debate — skuša s domiselnim iz.odiščem pogovor sprožiti ter ga potem le še usmerja, upoštevajoč vedno mnenje bralcev. Pri tem se zaveda kritičnosti bralca in njegove občutljivosti za pretirano vzdigovanje pedagoškega prsta. V ta krog razpravljalcev sodijo tudi obiski pisateljev, pesnikov, urednikov, prevajalcev in ilustratorjev.

Zelo priljubljena in popularna oblika dela z otroki so ure pravljic, s katerimi je začela prva prav vaša knjižnica. Zakaj se je — kljub modernejšim komunikacijskim sredstvom — odločila za pripovedovanje?

— Za pripovedovanje zgodb smo se odločili zato, ker je stik iz oči v oči med pripovedovalcem in poslušalci najbolj intimen in sugestivni in sam po sebi tudi najprimernejši. Obenem pa lahko pripovedovalec v pogovoru, in ta je izredno pomemben, razčisti vse morebitne nesporazume v zvezi z zgodbo, češar plošča ali radio ali TV ne zmorejo.

Ali materialni položaj Pionirske knjižnice ustreza njeni dejavnosti?

— Ne!
V letih svojega obstoja je Pionirska knjižnica pomagala na noge mnogim šolskim knjižnicam. Kako se zreali ta pomoč danes, po dvajsetih letih delovanja?

— Mentorska dejavnost Pionirske knjižnice šolskim in drugim pionirskim knjižnicam (z razstavami, seminarji, hospitacijami in individualno inštrukcijo) je dobila z zakonom o knjižnicah značaj matične službe pri Narodni in univerzitetni knjižnici v Ljubljani.

Ali si je pridobila Pionirska knjižnica v našem kulturnem življenju mesto, ki ji gre — ali je dovolj upoštevana? Kako je s tovrstnimi knjižnicami drugod po svetu?

— Obiskovalci naše knjižnice, otroci in odrasli, druge knjižnice, šole, varstveni zavodi idr., nam dokazujejo, da se razvija naša dejavnost v smeri, ki je pravilna, primerna, potrebna in koristna; domišljamo si, da s to dejavnostjo zavzemamo dovolj pomembno mesto v našem kulturnem življenju oziroma da smo postali nepogrešljivi dejavniki (če smem biti neskomorna) pri oblikovanju »kulturne klime«.

V svetu posvečajo prav mladinskim knjižnicam veliko pozornost, tako na vzhodu kot zahodu. Vsaka javna knjižnica ima svoj »mladinski oddelček«, ki poleg izposoje razvija, podobno kot mi, različne oblike literarne vzgoje. Kako važno je prav to področje, nam dokazuje odločitev UNESCA, ki je ustanovila leta 1945 v Münchnu International Youth Library (Mednarodno mladinsko knjižnico), ki predstavlja danes središčno točko te dejavnosti v svetu, ne samo za knjižničarje in pedagogove, marveč tudi za založnike.

Vprašanja:
Marjana Kunej

Državna založba Slovenije

priporoča

naslednje publikacije, ki so nujno potrebne vsakemu učitelju pri njegovem delu:

Matematika:

Priročniki za učitelje:

	Cena din
1. Z. Omerza: ZACETNO RAČUNANJE	8,60
2. J. Žabkar: POUK MATEMATIKE I.	2,10
3. J. Žabkar: POUK MATEMATIKE II.	2,40
4. J. Žabkar: POUK MATEMATIKE III.	7,20
5. J. Žabkar: POUK MATEMATIKE IV.	8,80
6. J. Žabkar: POUK MATEMATIKE V.	7,20

Knjige in računski listki za učence:

1. Kostič: MED IGRO IN MATEMATIKO	8,60
2. RAČUNSKI LISTKI ZA 7. RAZRED	7,—
3. RAČUNSKI LISTKI ZA 7. RAZRED	15,—
4. Lenarčič: RAČUNSKI LISTKI VII (krog)	8,40
5. Pirnat: RAČUNSKI LISTKI VII (Pitagorov izrek)	11,60
6. Doganoc: RAČUNSKI LISTKI ZA 8. RAZR.	35,40

Zgodovina:

1. Demarin: POUK ZGODOVINE V OSNOVNI ŠOLI	16,—
2. Zgonik: ZGODOVINA V SODOBNI ŠOLI	40,—

Biologija, kemija:

1. Uratarič: PRIRODNA ZEMLJIŠČA IN ŽIVALI	8,—
2. Dobovišek: SPREHOD PO KEMIJI	15,—

Tehnični pouk:

1. Kunst: OPREMA IN UČILA V OBVEZNI ŠOLI	12,80
2. Beždanov: PRISPEVEK K METODIKI TEHNIČNE VZGOJE	12,—

Knjige dobite v vseh knjigarnah, naročila sprejema tudi uprava

DRŽAVNE ZALOŽBE SLOVENIJE
Ljubljana, Mestni trg 26

»ZA VAS NAJ DELAM IN ŽIVIM«

(Iz dnevnika mlade učiteljice)

3. september:

Za mano je prvi dan pouka. Zelo dolg je bil. Beseda mi je odgovorila »la« — učencem nisem imela kaj povedati. Vsak hip pa sem čutila, da je 36 parov oči uprtih vame, da me kritično motrijo in ugibajo, kako daleč bodo lahko šli. Bala sem se jih, ker sem po upraviteljevi oceni raz.

»Si juna vero vase. Z čim sem iskala obe »barabi«, ki naj bi vse ure pouka »preživele« vsak v svojem kotu. Pogled se mi je ustavljal na fantu v zadnji klopi. Imel je skušntrane dolge lase, obraz si je pokrival z rokami. Skozji razprte prste me je motril. To je bil Janez. Oče mu je bil invalid — brez ene roke in težek alkoholik. Za Janezovo vzgojo se ni nihče zanimal, ulica ga je usmerjala po svojih mračnih poteh. Mrgo let kasneje sem zvedela, da je pobegnul iz naše države in padel pri gangsterjih v Južni Ameriki.)

Drugača obraba »barabe« pa nisem mogla odkriti. Ko sem poklicala ime, na katero me je opozoril upravitelj, se je dvignil tako lep fant s smejočimi očmi, da si nisem mogla misliti, v kakšnem oziru bi lahko bil ta otrok problematičen. Pozneje, ko me je takorekoč okupiral

noč in dan, sem spoznala, kaj se pravi imeti vzgojno močno zanemarjenega otroka v svojem razredu.

Znali niso dosti. V četrtem razredu osnovne šole niso obvladali poštevank. Ostalo snov so pripovedovali s skopimi stavki, mrtvo in nezainteresirano. Nikakor nisem mogla ustvariti delovnega vzdušja, zato sem jim z obsežnim uvodom brala »Skodelico kave«. Ob tem ni nobeden niti trenil. Prosil so me, naj še pripovedujem.

Osebnost si moram pridobiti te otroke, morajo me ljubiti, potem me bodo morda ubogali drugače bom poražena, še preden bom začela.

Kako si jih naj pridobim?

3. september:
Silno sem nezadovoljna s sabo in svojimi učenci. Zdi se mi da so bili te dni nekako bolj umirjeni samo zato, ker me nis poznali. Zdaj pa postaja razredno vzdušje »staro«. Jaka se med uram glasno nekontrolira no smeji. Druge izziva s pikri mi pripombami, ki jih med ob ravnavo ali ponavljanjem snov glasno naslavlja na svoje součence. Nekateri ne bi radi z ostajali, pa se mu odzovejo, drugi ga tožijo, nakar jih v odmoru ali po pouku pretepa, strahuje mlajše, slabše po telesni

razvitosti, učencem iz nižjih razredov jemlje malice. Vsako mojo intervencijo spremlja z rahlim nasmehom brez vsake sledi prizadetosti. To me tako razorožuje, da grem z vsakim dnevom z večjo negotovostjo v razred in mislim samo na to, kaj bo spet napravil in kako naj ukrenem, da bo vsaj malo zalego. Sam priznava, da je slab in da ne more biti drugačen.

Oko se mi večkrat ustavi na telesno slabo razvitem fantku Rudiju. Rejenček je pri dveh starih alkoholikih, ki sta oba dedušev zaoštala. Pri njih ga je pustila mati, ki je odšla neznanu kam. Starčka sta otroku »vzljubila in ga obdržala, druga ga pa mu ničesar nista mogla dati. Tako je njegov sedanj dom umazan, poln smrada. Alkohol se dnevno pije, s tem silijo tudi Rudija, ki se počasi navaja na ta strup. Spominjame na dečka, zraslega v divjini. Njegovo obnašanje je nekultivirano. Med razlago včasih kar skoči pokonci, z obema rokama toleče po klopi od navdušenja ali ogorčenja. Roke in noge ima hrapave od umazanije, obleko razcapano, ušesa črna. Učenci se mu zaradi tega smejejo, kar jim vrača s pestmi in kletvami. Umsko je dobro razvit, le silno

vzgojno zanemarjen in družbeno neprilagojen.

Vsakdanji kruh teh otrok je bilo doslej vpitje in palica. Ajj jih bom mogla voditi brez tega? Bo lepa beseda našla pot do njihovega srca?

Delati moram popolnoma na lastno iniciativo in imeti močno voljo, da ne postanem površna. Vedno sem želela biti dobra — in zdaj sem postavljena pred težko preizkušnjo. Ne vem, kako jo bom prestala?!

7. september:

Sama sem preživela to pusto, deževno nedeljo. Dolgo sem spala, nato pa kuhala kosilo, ki se mi je popolnoma ponesrečilo. Popoldne pa so mi krajšali čas »Spomini Janka Mlakarja« in pisala sem svojemu prijatelju iz šolskih klopi med drugim tudi to: »In v teh, povečini mračnih dneih in deževnih večerih, ko padajo kapljice tiho in nenakotno druga za drugo na polito pod mojim oknom, sanjam o sreči, ki je še daleč in vendar se bliža z naglimi koraki.«

Zase pa moram zabeležiti ob misli na svoje drage, zanemarjene in težko vzgojivne otroke še to, da sem prvič v življenju pomislila, da bi vedno lahko živela le zanje in da ne bi nikoli pogrešala moža.

Marja

Knjiga namenjena očetu

Družina je temeljna oblika družbene skupnosti, ki temelji na zakonu in krvnem sorodstvu njenih članov. Njihov status določata spol in starost; ker je šteli članov v tej osnovni celici družbe praviloma majhno, je vsak njen član po svoje pomemben ter nenadomestljiv.

V patriarhalni družini je bil oče simbol oblasti, ki je terjala od vseh članov družine brezpogojno poslušnost. Danes se je v tem pogledu že marsikaj spremenilo. Bertrand Russel, svetovnoznani angleški filozof in prejemnik Nobelove nagrade, meni, da je spremembo v odnosih med otroki in starši pripisati splošnemu širjenju demokracije. Zato je slepa poslušnost postala ne samo smešna, marveč tudi nepedagoška. Danes zahtevamo, da mora prava avtoriteta staršev izhajati samo iz njihovih osebnostnih kvaliteta.

V socialistični družbi sta oba tvorca družine, tj. oče in mati, enakopravna. Oče ni več niti edini hranitelj niti ne edina avtoriteta. Ameriški psihoterapevt Nathan W. Ackerman na je očetu odmeril še manj poverila; smatra jih samo še za

»ljudi v senci« ter jih imenuje »pozabljeni ljudi«, katerih vloga v družini je samo še simbolična, minimalna in nepomembna.

Če sedaj bežno pogledamo za kulise v naše družinske medosebne odnose, najdemo v razponu od patriarhalno avtoritativnega očeta, do očeta, ki je zgolj samo še figura, celo pahljač različnih vrst očetov, katerih vloga v družini se prav tako razlikuje po svoji teži kot njihova vzgojna uspešnost.

Prepričani smo, da sta prav ta pestrost in omajana vloga očeta v družini vzpodbudili psihologa Zorana Jelenca, da je napisal dragoceno knjizico »Otrok si želi dobrega očeta«, v kateri postavlja stvari na pravo mesto ter nazorno obdela vrsto dolžnosti, ki jih je dolžan v družini izpolnjevati vsak oče in pri čemer ga ne more prav nihče enakovredno nadomestiti. Pri tem je poudaril, da samo aktivno, usklajeno in v celoti izvajano vzgajanje tako s strani matere kot očeta lahko omogoči otrokom harmonično osebnostno rast, zagotovi srečno otroštvo in jih vsestransko pripravi za njihove bodoče vloge in naloge, ki jim glede na spol ter s tem združene biopsihične lastnosti določata narava in družba.

Razgledani avtor se pri obravnavanju vloge očeta v družini ni omejil samo na to problematiko, marveč nam je v poljudnoznanstveni obliki razgr-

nil celotno p-dobro prepletajočih se medsebojnih odnosov v družini; zato lahko to knjižico imenujemo pedagoški Bederker za dosego notranje harmonične družine ter pravnega vzgojnega obravnavanja otroka.

Naš učitelj dobro ve, kako redki so očete, ki redno obiskujejo roditeljske sestanke. Se vedno namreč prevladuje mnenje, da je skrb za otrokov šolski uspeh stvar mater in da je očetov poseg (žal največkrat v obliki fizičnega kaznovanja) na mestu šele v primerih, če se otroku v šoli huje »zatakne«. Prav zato bi bilo nadvse koristno, da bi ta knjižica prodrila prav v vsako družino, ker bi potem marsikakšen »poglar družine« šel nekoliko vase ter spremenil način svojega doseganega vedenja in ravnanja. To pa bo vsekakor koristilo ne samo očetu ter njegovim otrokom, temveč vsej naši skupnosti.

Knjižica »Otrok si želi dobrega očeta«, ki je izšla kot dvajseta v zbirki »Knjižnica za starše« Cankarjeve založbe v Ljubljani, stane 6,50 N-din in ima 118 strani.

Za zahtevnejše bralce pa pripravimo delo Nathana W. Ackermana »Psihodinamika porodičnega života — Dijažnja in leženje porodičnih odnosov«, ki je izšla kot 2. po vrsti v biblioteki »Psiha« pri Graficnem zavodu v Titogradu (v latinici) že leta 1966.

VIATOR

OB DVAJSETLETNICI PIONIRSKKE KNJIZNICE: RAZSTAVA IN SEMINAR

Pionirska knjižnica v Ljubljani bo proslavila svoj jubilej z bogatim delovnim programom: od 18. do 26. novembra bo odprta razstava Ura pravljice, kjer si bomo lahko ogledali likovne izdelke, ki so jih ustvarili otroci ob poslušanju pravljicnih ur, in knjige, iz katerih so jemali pravljičarji snov za pripovedovanje.

V tem času bo tudi dvodnevni seminar za 170 pedagogov vzgojnovarstvenih ustanov, šol in knjižnic, na katerem bodo obravnavali tri teme. Ljudska, umetna in moderna pravljica bo prikazana teoretično in zgodovinsko. Druga tema bo ura pravljice kot oblika literarne vzgoje otroka; pedagoške bodo seznanili z različnimi sodobnimi prijemimi pri interpretaciji različnih tekstov v obliki pravljice. Tretja tema je namenjena ilustraciji pravljice v likovnih delih otroka, govorila pa bo o analizi pravljice in metodah dela pri likovni vzgoji.

RAZSTAVA V SLOVENSKEM ŠOLSLEM MUZEJU

Občasna razstava »Prometna vzgoja v šolah« bo odprta v sredo 26. novembra ob 11. uri v prostorih Slovenskega šolskega muzeja na Poljanski cesti 28. Slovenski šolski muzej je pripravil razstavo z namenom, da prikaže, kako je to za predmetno področje poskrbljeno. Prirejena bo kot didaktična razstava iz dveh razdelkov. Prvi je pomembnost vzgoje v predšolskih in šolskih ustanovah spričo izredno hitro naraščajočega prometa ter številnih nesreč med šolsko mladino. Drugi razlog je poglobljeno zanimanje za to vzgojno področje pri pedagoških delavcih ter jim istočasno nuditi kratek pregled o doslej objavljenem gradivu za ta predmet. Istočasno izide tudi katalog, ki obsega sestavke »Pomen prometne vzgoje v šolah«, Zgodovinski razvoj prometnih sredstev in kratke časovni pregled za promet pomembnih tehničnih dosežkov. Sledi bibliografski pregled knjig ter člankov, ki so izšli v slovenskem tisku kot pomagalje pri izboru snovi za pouk na raznih stopnjah.

Uprave šol opozarjamo na obisk te razstave, ki bo odprta do 31. I. 1970.

Na Gorškem in Tržaškem: več učencev v osnovnih šolah

Na Gorškem so letos precej bolj zadovoljni v vpisov v slovenske osnovne in srednje šole kot lani. V vseh lovenskih šolah je vpisanih 765 učencev in dijakov, to je 26 več kot lani. Osnovne šole obiskuje 465 učencev (7 več kot lani), srednje in višje srednje šole pa 300 (19 več kot lani).

Na Tržaškem so najbolj obiskane šole na Proseku, v kateri je 91 učencev, na Opčinah (87), v Dolini (63), pri Sv. Ivanu v Trstu (54), v Križu (49) in v Nabrežini (43).

Na Tržaškem je bilo letos vpisanih 46 učencev več kot lani, na Gorškem pa 26. S. Skočir

Učiteljica in slikarka Liza Podpečan - Kuhar

Samorastnica iz Ljubnega

V zagorskem delavskem domu so pred nedavnim zaprli razstavo slikarke samoukinje Lize Podpečan - Kuhar, učiteljice iz Rečice. Po njenem pripovedovanju je risanje zanimalo že v najnežnejši otroški dobi, njena pozornost pa je bila takrat obrnjena na človeka. Intenzivneje se je začela ukvarjati s slikanjem pred leti. Do danes je nastalo pod njenim čopičem šestindvajset olj, temper in praskank. Svojemu prvenemu zanimanju se ni izneverila. Na zagorski razstavi je pokazala občinstvu, ki je bilo zdelo zelo zadovoljno, olja, tempera in praskanke tega zadnjega obdobja. Edini predmet njenega zanimanja je torej še vedno človek: človek — celota, človek — obraz, človek — izsek, človek v takem in drugačnem položaju in razpoloženju, predvsem pa človek otrepel in zadrž vase v bolečino svojega telesa in duše. Natančneje: slikarka, ki je to pot prvič razstavljala, je razstavila skoraj izključno ženske like. To je svet, ki ga gotovo najbolje pozna. Nje-

na najbolj uspela dela so gotovo tista, s katerimi prikazuje neobgljeno mladost ali izčrpano starost. Teh dveh mej človekovega bivanja ne idealizira, kot idealizira še dobo, ki jo živi. Do svojih sodobnih ni tako objektivna, kot da ji gre samo za upodobitev in nič več. Medtem ko otroke in staree skoraj dosledno zagrinja v temne barve, namenja svojim sodobnicam tudi svetle, skoraj presvetle barve. V nekaterih delih se kaže preočita želja po ilustriranju literarne vsebine, kar pa ni vedno prepričljivo pri njej. Občutljivosti in izraznosti za človekovo vsebino ji ne manjka, zato upamo, da bo s trdim delom še marsikaj dosegla. Pri njenem samorastniškem delu ji želimo še veliko uspehov, veliko kritičnega duha, veliko veselja pri tihem ustvarjalnem delu. Morda bo s svojim delom izpopolnila vrste naših slikarjev samoukov z novo, in drugačnim pogleda na človeka. Razstavo je pripravil zagorski svet Svoboda.

N. R.

Milan Stante

Nove knjige

Janko Lavrin: Dostojevski, življenje in delo. Studija je prevedena iz nemške izdaje, katere naslov je: J. L. Fjodor M. Dostojevski in Selbstzeugnisse von ihm. Herausgegeben von E. Biemann. Knjigo je izdal kot 88. zvezek Rowohlta zbirke 1966 leta v Hamburgu. Knjigo je prevedel Janez Gradišnik, založila pa založba Obzorja v Mariboru.

Janko Lavrin, naš rojak, svetovno znani slavist, komparativist, poznavalec ruske in svetovne književnosti, propagator slovenske književnosti v angleško govorečem svetu, profesor slavistike na univerzah v Londonu, avtor znane studije Nietzsche, Dostojevski, Tolstoj, nam z razliko od prej omenjenih studij, kjer je podal v glavnem duhovni profil Dostojevskega v primerjavi z Nietzschelem in Tolstojem, opisuje na dokumentaren način življenje in delo Dostojevskega. V poglavjih: Prva leta — Zmagoslavlja in napore, Zapor — Smrtna obsodba — Sibirija, Spet v Petrogradu, Ljubzen in igra, Zložin in kazen, Nova poroka. Leta potovanja. Vnovič igrati in zagrjeti. Idi, Basi, Nova tveganja. Dnevnik pisatelja, Krona pisateljevega dela, Zosima — Govor o Puškiju. Smrt nam Lavrin opisuje vse fantastično življenje Dostojevskega ter nastanek in pomen njegovih literarnih stvaritev.

Pisatelj, ki je še kot osemnaletnik pisal svojemu bratu Mihailu o tem, kako se želi pravzaprav posvetiti odkrivanju skrivnosti človeške zavesti z vso njeno tesnobo, dramatičnim spori in protislovi, skrivnostim, ki, če jo raziskujemo tudi vse življenje, nisi zapravljeni, ni danes nič manj moderen in ima še vedno moč osvetljevati skrivnost našega časa in nas. Zakaj iskanje tistih moralnih in duhovnih vrednot, ki so zakoreninjene v človekovem iracionalnem jeziku, je pomembno prav tako danes, kot je bilo v času Dostojevskega. Kot izkoreninjen in notranje razkazan mestni izobraževanec se je soočil z mnogimi problemi, ki so prav tako bistveni danes za intelektualce, ki iščejo nadosebnost urešitve samega sebe. Iz pa ne verjamejo več v tradicionalna moralna načela neke patriarhalne družbe.

Knjiga vsebuje okrog 70 fotografij o Dostojevskem, njegovih sodobnikih, krajih in mestih. To obširno dokumentarno slikovno gradivo je prav gotovo prvič pri nas objavljeno.

Nervozni otrok

Med številnimi besedami, ki jih uporabljamo v vsakdanjem govoru, imata v besednjaku sodobnega človeka besedi »živčen« in »nervozen« prav gotovo dokajšnjo frekvenco. Ljudje ju uporabljajo ob vseh možnosti priložnosti, dasi praviloma napačno razumejo njun dejanski pomen. Zdravnik, ki se pri svojem delu opira na medicinsko znanost, pa ne govori niti o »živčnosti«, niti o »nervoznosti«, marveč o nevrozi, nevrotičnih motnjah in nevrotično spremembo osebnosti, kar dela bolniku subjektivne težave ter povzroča motnje pri odnosu osebnosti do okolja bodisi v obliki upada njene delovne sposobnosti, bodisi v obliki slabšanja njenih odnosov do ljudi iz okolja ali širšega okolja.

Nevroza — čustvena motenost — se lahko pri otroku kaže na najrazličnejše načine, tj. v obliki nezadostnega ali pretiranega tiska, motenj v spanju, nočne grozovitosti, more, mesečnosti (somnambulnosti), motenj govora, molka (mutizma), hipohondrije (šolske) fobije, enureze, enkopree, tikov, škrpanja z zobmi, grizenja nohtov, splošne nemirnosti, hitre utrudljivosti in razbratosti, tilmičnih gibov z glavo ali telesom, sesanja palca itd. Večina teh motenj je takšne narave, da močno ovirajo otroka ter zasrbijo njegovo starše. Zaradi svoje nepoučenosti si je povzame napačno razlagajo in neustrezno ukrepanje. S tem otroku le škodijo ter dodatno poglabljajo njegovo nevrotičnost.

Prepričani smo, da bi marsikateri starši drugače ravнали, če bi bili o naravi otrokove motenosti bolje informirani. Poljudnoznanstvenega dela s tega področja danes ni mnogo. To vrzel je sedaj zapolnila knjižica z naslovom »Ner-

vozni otrok«, ki jo je napisala dr. Bazilija Pregelj.

Avtorica, ki že dolga leta dela kot specialist pediopsimater, je brez dvome najpoučnejša kompetenca, da spregovori in daje pojasnila ter napotke v zvezi z otroskimi nevrozami. Kot odlično poznavalec te problematike zlasti poudarja, da ni iskane pomoči pri psihiatru nobena »krampe za hišo«, marveč nujen ukrep, ki edino lahko učinkovito pomaga čustveno motenemu otroku ter vrne družini notranji mir in harmonijo.

Opozoriti moramo na izredno tenkočutnost in težnjo po zagotovitvi popolne diskretnosti, ki sta v smislu psihiatrskih poklicne etike avtorici narekovali dolžnost, da kljub bogati klinični praksi ni navedla nobenega konkretnega primera, marveč je na podlagi svojih strokovnih izkušenj na praktičnem delu sama skonstruirala tipična primera ter jih vstavila med tekst za ilustracijo in pojasnilo svojih izjav.

Knjižica (75 strani), ki je izšla kot 18. v zbirki »Knjižnica za starše«, je založila Cankarjeva založba v Ljubljani. Stane 6,50 N-din.

O nevrozah so pri nas izšle številne knjige. Naj navedemo samo nekatere:

— Svarčki, M.: O nevrozama i njihovim posledicama za brak. Beograd, Rad, 1958.

— Svarčki, M.: Sta su nevroze? Beograd, Kultura, 1962.

— Neuroze i njihovo liječenje. Beograd, Zagreb, Medicinska knjiga, 1963.

— Klajn, V.: Neuroze — Teorija i klinička praksa. Beograd, Vojnosantitski pregled, 1962.

— Tenhel, O.: Psihoanalitička teorija neuroza. Beograd, Zagreb, Medicinska knjiga, 1961.

David Rimas: umivanje zamorca

Peto poglavje je pač peto poglavje in samo sebi namen, kot so sami sebi namen različni govori, resolucije, kongresi, polemike itd.

Pridejo nedelje in prazniki, pa mnogi ne vedo, kaj bi z njimi. Zjutraj razmišljajo, ali bi se urnili in počesali ali bi ostali kar tako, ali naj bi koga pričakovali ali pa naj bi se sprijaznili z neobiskanim dnevom.

Pri drugih pa ob nedeljah in praznikih kar naprej zvoni in trka na vrata. Odpira se jim, mnogo se govori in pije kava, hodi se na sprehode in nogometne tekme. Na tekmah potem ne morejo zatajiti svojega pastirskega ozira čredniškega porekla, na sprehodih se trga veliko rož in nabira gode. V zadnjem času se precej hitro obdovav Pupilijo in njeno sorodstvo z zaklano kokošjo, pa tudi Emilijo in potem še znanke bo nekoč zanimiva raznoda. Človeški firbec je nenasiten in kaj moremo zato.

Med tistimi prvimi mnogimi sta bila tudi profesor J. S. in njegova žena. Pri njiju so bila vrata od nedelje do nedelje nepotrkan in zvoncec nepozvojen. Živela sta pozabljena v dolgi ulici. Nekeč pa je bil on jako ugledna osebnost! Celo na univerzi je predaval! Veliko generacij je pomagal vzgajati, o uspešnosti vzgoje pa ni nikoli govoril, ker je na svetu pač vse relativno. Djaki in študentje so pravili o njem, da je dober kot kruh, zato se ga pozneje niso radi spominjali, niso mu pisali, niso ga obiskovali. Ljudje nimamo radi ljudi, ki so dobri kot kruh. Neki njegov bivši učencem mu je odmeril pokojnino v višini petdeset starih tisočakov in profesor J. S. se je tisočakov v anonimnosti. Malo ga

je sicer motilo, da ima dimnikar v isti hiši dvakrat večjo pokojnino, a predpisi so predpisi. S to pokojnino si naša znanca posebnega razkošja nista mogla privoščiti. Sprehodi so bili njuno edino razvedrilo. Na klopci v parku sede, je profesor navduševal ženo z zgodbami in zgodbicami iz časov, ko šolstvo še ni bilo v krizi, domov grede pa je odtrgal tu in tam kak cvet in ga zataknil ženi v lase. Vse njegovo početje je bilo podobno enemu samemu dolgemu opravičevanju, ker je moral deliti z njim tako klavno sedanost. Ob nedeljah in praznikih sta ždela doma, da ne bi na vsakem koraku občutila, kako ju je čas povozil.

Profesor je dolgo razmišljal, kako bi svoje in svoje žene otropilo stanje dvignil iz odrevenelosti. Spomnil se je na avtomobilček. Da, nepozrešen in že rabljen avtomobilček bi jima pomagal, da bi se dvignila iz prahu in pozabe! Prihranjenega sta imela nekaj denarja za pogreb, v knjižnici in po stenah pa nekaj dragocenosti. V zastavljalnico je odnesel sliko znanega slikarja, ki jo je prejel ob vstopu v pokoj. Sliki je dodal še nekaj knjižnih redkosti, ki jih je hranil in čval kot zenico v očesu, in jih odnesel v antikvariat. Nekaj je za vse skupaj je dobil, a dovolj še ni bilo. Skupno sta začela reševati križanke in jih razpošiljati na uredništva, pošiljala sta odgovore na radijska in televizijska vprašanja, glasovala celo v tops pops lestvici in včasih sta kaj dobila. Profesor se je vrغل celo

na športno stavo, čeprav se mu je zdel nogomet že od nekdanj trapasta stvar, in zadel je tristo tisočakov. Casopisi so zvedeli za čuden slučaj in so mnogo pisali o profesorju in njegovi sreči. Novinarji ga niso spraševali, kaj je v življenju napisal in dognal kot nekdanji znanstvenik, pač pa jih je predvsem zanimalo, s katero nogo je tisti dan vstal, katerega nogometaša najbolj ceni, kaj misli o številnih porazih Olimpije in podobno. Ob izplačevanju denarja je razmišljal, ali naj denar vzame ali naj ga da v dobrodelnost namene, zakaj nikoli mu ni bilo do denarja, pridobljenega brez dela. Zenina solza ob pomišljanju je bila pika na i in denar je vzel in spravil.

Zvečer sta denar prešela in ugotovila, da sta zbrala okoli sedemsto starih jurjev. Sedesto sta računala za avto, sto za izpit in vse drugo. Profesor se je po tem dnevu začel zanimati za rabljene avtomobile. Znanec s ceste mu je svetoval, naj si ogleda sejem avtomobilov v Ljubljani. Takoj naslednjo nedeljo sta odšla z ženo tja.

Izбира je bila velika, mešetarev ni manjkalo, in profesor ni vedel, koga naj poslušja in komu verjame. Vsakemu je razlagal svoje želje in svoje stanje. Mešetarji so ga hitro ocenili in ugotovili, da je navadna navjna ribica, iz katerega bi se dalo stisniti vse, kar ima. Tako so profesorja pripeljali do temnega rabljenega avtomobilčka. V njem je sedel možakar z očali, bral je knjigo Semeničnice, in se za sploš-

nosti okoli sebe ni dosti menil. Mešetar ga je zdramil iz poglobljenega branja in mu predstavil profesorja. Lastnik je le-tega pogledal izza očal in takoj začel s tožbo: »Oh, ne, saj ni mogoče, da bi vi kupili moj avtomobilček, mojo zenico, mojo punčico v očesu! Sedem let sem ga imel, od ust sem si pritrgal, veste, profesor sem bil, zdaj pa sem upokojen. Ne morem več shajati, zato ga prodajam, mojo ljubezen. A rad vam ga prodam, ko vidim, da sva sorodni duši. Šesto jurčkov, mislim, ne bo preveč. Vidite, te praske vam bodo ličarji brezhibno popravili, sicer je pa kot nov.« Beseda je dala besedo in kupčija je bila sklenjena. Bivši lastnik mu je zapeljal avtomobilček domov, profesor pa mu je plačal vse v gotovini oziroma denarju.

Medtem ko je profesor z ženo ogledoval na dvorišču novo pridobitev, od nekdaj se je prikradel celo njun psiček Pufi, sta mešetar in bivši lastnik sedela pri Činkolet in se jako gromko rešala uspeli igri in dobri kupčiji. Ugotovila sta, da imata pri tej stvari kripi tristo jurjev čistega dobička.

Naslednji dan si je profesor nakupil ustrežno literaturo in se vpisal v avto šolo. Kmalu je prišel na vrsto. Učne ure pa so terjale od profesorja velik napor. Nekajkrat sta bila z inštruktorjem na robu zemeljskega in živčnega prepada. A dnevi so tekli, število ur je raslo. Ko jih je imel za seboj petintriideset, mu je inštruktor svetloval, naj se prijavi k izpitu. Prijavil se je in pismenost prvi rešil. Na vožnji pa se je zataknilo. Pozabil je na ročno zavoro in padel. Tudi drugič je padel — izsiljeval je prednost, tretjič mu je avto med vožnjo nekajkrat crknil, četrtič je ne-

pravilno parkirjal, petič je spregledal stop znak, šestič mu ni šla vzvratna vožnja in tako naprej do osemnajstič. Inštruktorji so zbijali v privatnih razgovorih šale na njegov račun, se smejali in komaj čakali, kdaj jim bo prišel spet v roke. Norčevali so se iz vseh profesorjev sveta, se spotikali ob njihovo neobgljenost in pozabljivost. Sklenili so, da ga bodo devetnajstič spustili, a profesor je padel že na teoriji, čeprav je osemnaestkrat test brez napak rešil. Sledili so težki dnevi bloden in jeze, sklenil je, da ima dovolj šofiranja. Solza v ženinih očeh pa je spet opravila svoje. Spet se je prijavil in izpit kolikor toliko srečno opravil.

Potem je prišel velik račun. Iz stanovanja je romalo zadnje profesorjevo bogastvo — druga izdaja Valzorjeve Slave, ki jo je podedoval po očetu.

Sledili so dnevi velike blaženosti, ko sta krasila in čistila avto za prvo vožnjo. Prevažala sta se po dvorišču, se veselila, vse gorje je bilo pozabljeno. Z njima se je na zadnjem sedežu veselil tudi njun Pufi.

Prišel je veliki praznik, dan izletov in trkanj na vrata. Zakonca sta sklenila, da bosta obiskala bližnjo izletniško točko. Tja pa se ne bosta peljala po glavni cesti, preveč dviljakov je na njej, ampak sta sklenila, da bosta rajše zavila na stransko cesto, ki ni tako prometna. Popoldne pred praznikom sta si šla cesto ogledat, prehodila sta jo z roko v roki, in odstranila z nje vsak večji kamenček, vsako vejico, ki bi ju naslednji dan lahko zmotila pri vožnji. Spočita in sproščena sta se pripravljala na odhod Iz sosednjega stanovanja je odmevala po litanijskem vzoru napisana skladba Oh, Happy Day. Pufi se je udobno namestil na

svojem sedežu. Zatrobila sta in jo urezala skozi mesto. Vozila sta sicer previdno, a profesor se živ dan ni bil tako zmerjan z oslom, bikom, norcem, buteljnom kot ta dan. Mesto pa je bilo kmalu za njima in oddahnila sta se. Prišla sta do gozda in zavila na stransko cesto. Uživala sta lepe jesenske barve in žareče sonce na vzvodu. Oh, Happy Day, sta zapela.

Tik pred nepreglednim ovinkom pa je avtomobilček nenadoma crknil. Profesor je vrtel ključ, pritiskal na plin in sklopko, a vse zaman. Profesor je postal nervozen kot Stane Sever na kulturnih diagonalah, ko je šlo za gostovanje našega gledališča v Rusiji, takrat pa je mimo pridiviljavil športni mercedes, oplazil avtomobilček in oddviljal. Avtomobilček se je prebrnil, zakotalil, se vžgal in zgorel s profesorjem in ženo. Le Pufi se je po čudnem naključju rešil le malo osmojen. Občepel je ob kupčku pepela in žalostno zavijal.

S pomočjo očitvidcev je pozneje komisija ugotovila, da sta vozila mercedes znana prekupčevalca avtomobilov, ki ne zamudita nobenega sejma. Včasih sta bila profesorjeva učenca. Krivdjo pa sta trdovratno zanikala, zato jima niso mogli nič. Na kraj nesreče je prihitel tudi novinar od »Dela« in napisal dolgo reportažo. Res mu je nudil obilo tehtnega gradiva.

Veter je raznesel pepel, zato pogreba ni bilo. Ženske so stiskale v hiši glave in ugotovljale: Da, da! Gorela in zgorela sta za narod! Ker ni bilo treba krste in vencev, so sorodniki in znanci nakazali pet tisočakov v dobrodelne namene. Starih tisočakov, da ne bo pomote. Tu se peto poglavje konča.

V SLOVO KOLEGOM

Poslednje pismo tov. Zori Pianecki

Tiho in skrivoma, kakor si živila vse življenje, si odšla; tako tiho in neopazno...

našem mentorju ravnateljici Grnu nekdajnjemu prvaku jugoslovan-ske sursodopadogike...

poklicno izobrazuje gluho, slepo ali drugače v razvoju moteno mladino? Draga Zora, tudi ti si prešla sicer nevidno, a že lepše odličje...

Oton Fettich-Frankheim

20. avgusta letos je nepričakovano in še pre zgodaj umrl v mariborski bolnišnici znan prosvetni delavec v radgonaški občini, bivši ravnatelj osnovne šole v Stogovcih v Apaški kotlini, Oton Fettich-Frankheim.

stem času se je bavil z vrtnarstvom in kmetijstvom. Vodil je mladinske in odrasle pevske zbornice, igral je v orkestru, režiral je igre itd. Tmel je vodilne funkcije v družbeno-političnih organizacijah...

Pokojni Fettich je bil rojen pred 68. leti v Postojni. Gimnazijo in učiteljske je končal v Ljubljani, kjer je leta 1921 maturiral. Mladi Oton se je odločil kot njegov oče za učiteljski poklic, čeprav je vedel, da kruh, ki si ga je izbral, ni najlažji.

Po osvoboditvi se je vrnil z družino na Kapelo, kjer ga je čakalo težko delo obnove in ureditve. Prej oborožena mladiina se je odčitila in treba jo je bilo vrniti spet k lastnemu narodu. Ustanovil je in vodil poleg osnovne šole še kmetijsko nadaljevalno in obrtno šolo.

Minili so dnevi, tedni... Na njegovem preranem grobu je ovnjelo cvetje. Padel je prvi mraz in ovenelo so tudi rože na njegovem vrtu v Stogovcih, kjer je živel in delal dolga leta za mladino, odrasle in družino.

Vprašanja in odgovori

Vprašanje: A. T. navaja, da ima končano gimnazijo in dela na šoli na delovnem mestu predmetnega učitelja. Je tudi študent pedagoške akademije in ima že opravljeno polovico vseh izpitov.

čanem študiju - tako določa citirani pravilnik - bo izpitna komisija za učitelje razrednega pouka v Ljubljani (predsednik te komisije je tov. Vera Vošnjak, ravnateljica gimnazije pedagoške smeri v Ljubljani) morala odločiti, ali lahko glede na to, da imate le gimnazijo in devet let prakse v vzgojno izobraževalnem delu, opravljate strokovni izpit.

Odgovor: Po 61. členu zakona o osnovni šoli (Ur. l. SRS, št. 9/63 in sprememb ter dopolnitve Ur. l. SRS, št. 14/69) morajo učitelji opravljati strokovni izpit po dveh letih vzgojno izobraževalnega dela, morajo pa ga opraviti najpozneje v petih letih opravljanja tega dela.

Vprašanje: N. S. poučuje na šoli že 16 let kot učiteljica (ima učiteljske). Sprašuje, če bi morala nadaljevati študij na pedagoški akademiji - razredni pouk, da bi si pridobila izobrazbo, ki se danes zahteva za učitelja.

Odgovor: Učitelj za razredni pouk na osnovni šoli je po 61. členu zakona o osnovni šoli lahko, kdor je končal učiteljske ali skupino za razredni pouk pedagoške akademije. Pogoje za delo učitelja za razredni pouk na osnovni šoli torej izpolnjujete in ni potrebno dodatno izobraževanje.

OSNOVNA ŠOLA GROSUPLJE

razpisuje prosta delovna mesta:

- UČITELJA ZA ANGLEŠČINO, za določen čas, PRU ali P;
UČITELJA ZA SLOVENŠČINO, PRU ali P;
RAZREDNEGA UČITELJA, U, za podružnično šolo Ilova gora.

Za podružnično šolo Ilova gora je na voljo družinsko stanovanje.

OSNOVNA ŠOLA IVANA SKVARČA ZAGORJE OB SAVI

razpisuje delovno mesto

- UČITELJA ZA RAZREDNI POUK na oddelku Podkum (za določen čas od 20. 11. 69 do 20. 6. 1970).

Na razpolago je samsko stanovanje. Razpisni rok 15 dni.

OSNOVNA ŠOLA VOJKA ŠMUC V IZOLI

razpisuje prosto delovno mesto PSIHologa za nedoločen čas.

Pogoji: visoka strokovna izobrazba. Nastop dela je možen takoj.

Prijave dostavite na Osnovno šolo Vojka Šmuc v Izoli v roku 15 dni po objavi.

MEDNARODNO TEKMOVANJE JUNAKI SVETOVNE SKUPNOSTI

Osnovna naloga sodobne šole je, da vzgaja učence in dijake k razumevanju in prijateljstvu med narodi. Tak je tudi namen mednarodnega tekmovanja »Junaki svetovne skupnosti«.

Poleg teh bodo podelili še nekatere druge nagrade.

Za tekmovanje je treba izpolniti naslednje pogoje:

Tekmovalci morajo navesti 25 osebnosti, za katere menijo, da bi jih morali poznati vsi otroci; tudi to bi namreč prispevalo k boljšemu razumevanju med narodi.

- 1. v prijavi navedite 25 imen (moških ali žensk, živih ali mrtvih) z vsega sveta, ki jih želite predstaviti kot dobronike svetovne skupnosti; na eni strani napišite za vsakega tudi zasluge, zaradi katerih ga uvrčate v ta seznam;
2. seznam in obrazložitev morajo ustrežati obliki, ki je primerna za otroke, stare od 10. do 15 let;
3. tekmovanja se lahko udeležijo učitelji, ki poučujejo na učiteljskih in visokih šolah za usposabljanje učiteljev, učitelji na osnovnih in srednjih šolah in študenti, ki se pripravljajo na učiteljski poklic;
4. prijave z naslovom šole pošljite na naslov: Sindikat radniških društvenih delavcev Jugoslavije - Centralni odbor Beograd, in sicer najkasneje do 20. decembra 1969. Izbrane prijave morajo biti namreč do letošnjega 30. decembra prevedene in poslane mednarodni žiriji.

O izidu tekmovanja bodo

obvestili vse šole, ki bodo postale prijave. To bo nedvomno pomagalo vsem, ki žele navezati stike s tistimi šolami, ki so prav tako zavzete za razvijanje mednarodnega razumevanja in pripravljenih sodelovati z njimi. Glede na to, da je Jugoslavija v svetu znana kot država, ki posveča vzgoji otrok in mladine za mednarodno razumevanje in prijateljstvo kar največjo pozornost, pričakujemo, da se bo prijaviło za to tekmovanje veliko učiteljev in študentov.

VABILO

Osnovna šola »Janez Trdina« Stopiče, vabi vse učitelje, ki so kdaj službovali na podružnični šoli Dolž, na proslavo 50. obletnice ustanovitve šole, ki bo v petek, 28. novembra 1969, ob 13. uri v šoli na Dolžu.

Kolektiv

Komisija za razpis delovnih mest

DOMA CENTRA STROKOVNIH ŠOL, Ljubljana, Titova 78

razpisuje delovno mesto

VZGOJITELJA za nedoločen čas, PRU in P za opravljenim strokovnim izpitom.

Razpis velja 15 dni po objavi oziroma do zasedbe delovnega mesta.

Nastop službe takoj ali po dogovoru. Stanovanja ni.

OSNOVNA ŠOLA JOZETA SREBRNICA DEKLE

razpisuje prosto delovno mesto

- 1. učitelja za slovenski - srbohrvatski jezik
2. vzgojiteljice za otroški vrtec za nedoločen čas

Pogoji: pod 1.: visoka ali višja izobrazba z diplomom; pod 2.: vzgojiteljska šola z zaključnim izpitom. Razpis velja do zasedbe delovnega mesta.

PROSVETNI DELAVEC

List izdaja republiški odbor sindikata delavcev družbenih delavnosti SRS. Izide štirnastrednevno med štolskim letom. Ureja uredniški odbor, odgovorni urednik Drago Ham. Naslov uredništva: Ljubljana, Poljanska 6-II. telefon 815-585. Naslov uprave: Ljubljana, Nazorjeva 1, telefon 22-284. E-šttni predal: 355-VII. Letna naročnina: 12 din za posameznike, za šole in druge ustanove 30 din. Stev. tek. računa: 601-8-26-1. Tiska CZP Ljudska pravica.

OSNOVNA ŠOLA LENART V SLOVENSКИH GORICAH razpisuje prosto delovno mesto UČITELJA ZA VARSTVENI ODDELEK (U ali PRU).

Delovna skupnost

GLASBENE ŠOLE TRBOVLJE

razpisuje prosto delovno mesto

RAVNATELJA

Pogoji:

visoka strokovna izobrazba in vsaj tri leta vzgojno-izobraževalne prakse ali višja strokovna izobrazba in vsaj pet let vzgojno-izobraževalne prakse.

Ker ima ravnatelj na šoli tudi učno obveznost, je potrebno, da je strokovnjak za godala ali za pihala.

Svet osnovne šole A. T. Linhart v Radovljici

razpisuje delovno mesto

učitelja za tehnični pouk

(PRU, STU) - za nedoločen čas s polnim delovnim časom.

Prošnje z dokazilom o strokovnosti pošljite v 15 dneh po objavi razpisa.

Lisca SEVNIČA Prva jugoslovanska specializirana tovarna damskih nedrčkov, pasov, korzetov in steznikov. IZDELKI »LISCE« SO: moderni in preizkušene kvalitete, udobni, lahki in prilagajoči se, izredne oblike in enostavni za vzdrževanje. IZDELKI »LISCE« VAM OMOGOČAJO: lepo prilaganje, elegantno in neovirano gibanje, dobro počutje in samozavest.